
راهنمای معنوی زائران
پلی به سوی ملکوت

بسم الله الرحمن الرحیم

پلی به سوی ملکوت

نویسنده:

فاطمه کریمی

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

پلی به سوی ملکوت ویژه عمره مفرده

مشخصات کتاب

سرشناسه : کریمی، فاطمه، ۱۳۴۳ –

عنوان و نام پدیدآور : پلی به سوی ملکوت : راهنمای معنوی زائران/تهیه و تنظیم ف کریمی ؛ [به سفارش] معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری.

مشخصات نشر : تهران: مشعر، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.:جدول.

شابک : ۹۷۸۹۶۴۵۴۰۰۶۲۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۱۰.

عنوان دیگر : راهنمای معنوی زائران.

موضوع : حج.

موضوع : دعاها.

شناسه افزوده : بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت. معاونت آموزش و پژوهش.

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ک۴۳۶پ۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷

شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۰۶۹۸

ص:۱

اشاره

ص:۲

ص:۳

ص:۴۰

ص:۵

ص:۶

ص:۷

ص:۸

ص:۹

ص:۱۰

فصل اول: کلیات

طلیعه

ص:۱۱

حج و عمره، پررمز و رازترین و نمادی‌ترین عبادات است. حج و عمره، شکوهمندترین محفل دیدار خالق و مخلوق است. حج، سیر الی الله است که با دل کندن از همه تعلقات دنیوی شروع می شود و تا دیدار یار، ادامه می یابد. عارفان با همه مقامات و کمالات، سلوک خویش را در این راه به اتمام می‌رسانند و عابدان حلاوت بهترین عبادات خود را در این مأوی جستجو و عالمان در رهگذر این سفر بر علم و معرفت خویش می افزایند. حج و عمره بهترین میعادگاه مسلمانان است که در آن مسلمانان با یکدیگر آشنا می شوند و ضمن بررسی مشکلات در صدد رفع آن بر می آیند. مکه و مدینه یادآور رنج ها و مصائب پیامبر (ص) در مسیر تبلیغ اسلام و رستگاری بشریت است. پیام حج، پیام آزادگی و رهایی است. پیام طواف کعبه، طواف دل است، به دنبال معبود گشتن است. رها شدن از غیر و بندگی خدا را پذیرفتن است.

خدای را سپاس که فرصت عشق و پرستش خود را در موسم حج و عمره به بندگان بخشید و مناسک حج و عمره را به منظور پالایش صحیح روح و روان آدمی بدو عطا کرد. در این رهگذر و در پی تحقق اهداف عالیه این سفر معنوی مبتنی بر اصل ارتقاء محوری برای استفاده هر چه بهتر از لحظات این سفر معنوی، بر آن شدیم تا با تهیه کتابی با هدف "راهنمای

ص: ۱۲

معنوی زائران، "زمینه استفاده بهتر آنها را از فرصت شکوهمند عمره فراهم نماییم.

ناگفته پیداست که برای قریب به اتفاق زائران بیت الله الحرام بویژه آنانی که برای اولین بار این سفر الهی را تجربه می کنند، همواره این سؤال هنگام ورود به مکه مکرمه و مدینه منوره مطرح بوده است که چگونه از این فرصت و نعمت خدادادی به بهترین شکل استفاده کنند و چه اعمالی را، چه وقت، در کجا و چگونه انجام دهند؟

"پلی به سوی ملکوت (۲ ")تلاش کرده است با مراجعه به کتب روایی و سیره معصومین: و توصیه‌ها و راهنمایی‌های علماء و عرفای بزرگ اسلامی به این سؤال زائران پاسخ گوید و با بیان اعمال و عبادات مکه و مدینه، دست‌های نیاز زائران را به آسمان ملکوت نزدیک کند.

از تلاش های ارزشمند سرکار خانم کریمی و پیگیری و نظارت حجه‌الاسلام والمسلمین آقای حمید نگارش که در فرصتی اندک تهیه و تنظیم و تدوین این اثر را عهده دار شدند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

امید است که نقد و نیک اندیشی صاحبان نظر، کاستی‌های این اثر را جبران نماید و به غنا و تعمیق آن در چاپهای بعدی بیافزاید.

ص: ۱۳

در مکتب مکه مکّرمه

حضرت امیر (ع) می‌فرمایـد: خداونـد متعـال حـج را برای فروتنی مردم در مقابل عظمت و بزرگی‌اش قرار داده است. برای تصـدیق مردم به عزت و سلطنتش علامت و نشانه قرار داده است و از میان بندگان خود شنوندگانی را برگزید که دعوتش را اجابت نموده و سخن او را تصـدیق کردنـد و در جای پیامبران ایسـتاده و به ملائکه‌ای که عرش خـدا را طواف می‌کنند همانند شدند و سود فراوانی در تجارت بندگی و پرسـتش حق تعالی بدست می‌آورند و از یکدیگر به سوی وعده‌گاه الهی سبقت می‌گیرند. خداوند سبحان آن خانه را علامت و پرچم و نشانِهِ اسلام قرار داد و او را پناهگاه پناهندگان تعیین کرد و حج را واجب نمود و احترامش را لازم دانست و رفتن بسوی آن را امر کرد. (۱)

تمرین اصول دین

در مکتب مکه زائر مشق اصول دین می‌کند. وقتی برای دیدار خانه دوست با پوشیدن لباس احرام و گفتن «لبیک» همه مظاهر دنیا را کنـار گذاشـته، تنهـا و منقطع رو به او می‌آورد، صـبغه الهی می‌گیرد. و بـا تمـام وجود در برابر خداونـد سـر تسـلیم فرود آورده و به مکانی وارد می‌شود که تمام انبیای عظام بخصوص ابراهیم خلیل (ع) و حضرت ختمی مرتبت (ص)

۱- وسائل الشیعه/ ج ۸/ ص ۶ و نهج البلاغه/ خطبه ۱/ ص ۴۱/ ترجمه محمد دشتی.

ص: ۱۴

برای تحکیم دین حق تلاشـها کرده و رنج‌ها دیده‌اند. زائر خانه خدا با یادآوری این رنج‌ها و تلاش‌ها نظر به راه و اندیشه آنان دارد. آن هنگام که همه، یک دست و یک رنگ با صـفوفی فشـرده، یکدل و یک‌صدا، نوای ملکوتی «لبیک» را سـر می‌دهند و به دور از منیّت‌هـا و رنـگ و شـکل‌ها و فارغ از هیاهوی دوگانگی‌ها و اختلافات طبقاتی، طواف و سـعی می‌کننـد و هیـچ تعارض و مشـکلی، سبب اختلاـف اعمالشـان نمی‌شود، نمـایی از عـدل الهی را به تصویر می‌کشـند. از سوی دیگر این یـک رنگی و حرکت و دوری از خـانواده و متعلقـات دنیوی بـا دو تکّه لبـاس سـفید و توقف در موقف‌های مختلف، همه یادآور معاد و رسـتاخیز است. پس از انجام اعمال و مناسک و فرائض نیز، زائران، پای‌بند به عهد و میثاقی که با خدای خویش بسـته‌اند، اعمال را به اتمام می‌رسانند. باشد که با عروجی که پیدا کرده‌اند همواره در ملکوت اعلی به پرواز درآیند و با پیروی همیشـگی از دستورات حق، از فرود خویش جلوگیری نمایند. ان‌شاءالله

به هوش ای دل که میقات است اینجا محل نفی و اثبات است اینجا

از اینجا باید آهنگ سفر کرد یقین خویشتن را بارور کرد

حدیث مرگ قبل از مرگ این است طریق وصل حق‌جویان چنین است

ص: ۱۵

قدم در دامن محراب بگذار به سجده سرچنان مهتاب بگذار

بگو لبیک یا معبود، لبیک مرا تنها تویی مقصود، لبیک

در مکتب مدینه منوره

مدینه، شهری است که همه خانه‌ها و محله‌هایش، همسایه مسجد و خانه پیامبر (ص) است. از هر جای شهر که به راه افتی، گذرت به مسجد است و از میان مسجد به هر جای شهر که بخواهی می‌توانی بروی. در مسجد النبی، محمد (ص) را زیارت می‌کنی و در جوارش فاطمه (س) را و این ها همه از یک خانه و یک مسجد دربستر زمان جاری شده‌اند.

مسلمان بودن

در مدرسه مدینه می آموزیم که چگونه می‌توان مسلمان بود و خلق و خوی مسلمانی داشت. همان خویی که تو را محمدی و مسجدی می‌کند. شاید که در هنگام بازگشت به شهر و دیار خود رنگ و بوی آنان را به خود بگیری و گَرد دوری از این مسجد و خانه را از خود دور کنی. ارتباط با خانه پیامبر خدا و اهل بیت او و مسجدی که از آن اسلام گسترش یافته است، ارتباطی جدا نشدنی است. نزول وحی از آسمان ملکوت به قلب پیامبر (ص) در مکه و مدینه و مسجدالحرام

ص: ۱۶

و مسجدالنبی. آری مقصد معلوم و راه روشن است، باشد تا که راه گم نکنیم و به بی‌راهه نرویم.

همراهی پیامبر (ص)

در مدرسه مدینه می آموزیم که در طول تاریخ، آنان که متخلق به اخلاق پیامبر (ص) شدند، در احد، خندق و تبوک پرواز را تجربه کردند و در خاطره تاریخ جاودانه شدند. امّا گروهی دیگر که دل در گرو دنیا و لذات مادی داشتند، شکست احُد را رقم زدند. احُد عبرتگاه بزرگ مسلمانان است تا همگان بدانند در تمامی عقبه‌ها و جنگ‌های سخت، حتی اگر رسول‌خدا (ص) حاضر باشد و اخلاق آنان محمدی نباشد نتیجه فقط شکست است. در عوض اگر نبّی و ولّی غایب باشند اما تو عطر محمدی را بوئیده باشی و اخلاقت رنگ آسمان گرفته باشد، هر که باشی، از هر کجا که آمده باشی، و هر کجا قدم گذاری، عبرتی است حسنه برای صاحبان خرد.

خودباوری

در مدرسه مدینه می آموزیم که مسلمانان با پیشینه تاریخی و منابع غنی فرهنگی و علمی، سرآمد همه اقوام بودهاند و آن چه امروز می تواند دوباره آنان را از این تفرقه و وضعیت اسف بار نجات دهد، بازگشت به همان سرمایه‌ها و پیشینه وحیانی و فرهنگی است.

ص: ۱۷

شهری زنده

در مـدرسه مـدینه می‌آموزیم که چگونه یک شـهر می‌توانـد همواره منشاء و سرچشـمه نورانیت و برکت برای همه جهانیان در طول تاریخ باشد.

تقویم عمره

ص:۱۸

مناسبت‌های ماه‌های قمری

ربیع الاول

۱هجرت پیامبر اکرم (ص) از مکه به مدینه (سال ۱ (س) بعثت) لیلِه المبیت ۵ وفات حضرت سکینه (س) ۸ شهادت امام حسن عسکری (ع) (۲ (ص) ۰ ق) (ص) آغاز ولایت حضرت ولی عصر (عج) (۲ (ص) ۰ ق) ۱۰ سالروز ازدواج پیامبر اکرم (ص) با حضرت خدیجه (س) (۱۵ سال قبل از هجرت) ۱۲ میلاد پیامبر اکرم (ص) طبق روایت عامه ۱۵ بنای مسجد قبا اولین مسجد در اسلام سال (۱ ق) ۱ (ع) میلاد پیامبر اکرم (ص) (سال عام‌الفیل) ولادت حضرت امام صادق (ع) (۸ (س) ق) ۲۲ بخشش فدک به حضرت زهرا (س) توسط پیامبر اکرم (ص) به فرمان خداوند سبحان ۲ (س) ورود حضرت معصومه (س) به قم (۲۰۱ ق) ۲ (ص) صلح امام حسن مجتبی (ع) (۴۱ ق)

ص: ۱۹

ربیع الثانی

۸ولادت امام حسن عسکری (ع) (۲ (س) ۲ ق) ۱۰ وفات حضرت معصومه (س) (۲۰۱ ق) بنابر قولیجمادی الاولی

۵ولادت حضرت زینب کبری (س) (۵ ق) روز پرستار ۱ (س) شهادت حضرت زهرا (س) (روایت اول) (۱۱ ق) ۱۵ ولادت حضرت امام زین العابدین (ع) ((س) (ص) ق) ۲ (ع) وفات حضرت عبدالمطلب (ع) جدّ پیامبر (ص) جمادی ا لثانی (س)

شهادت حضـرت زهرا (س) (روایت دوم) (۱۱ ق) ۱ (س) رحلت ام البنین (س) مـادر حضـرت عباس (ع) ((ص) ۴ ق) ۲۰ ولادت حضرت فاطمه زهرا (س) (۵ بعثت) ولاـدت امام خمینی (ره) (روز مادر) ۲۱ وفات ام کلثوم (س) دختر حضـرت علی (ع) ((ص) ۱ ق) رجب

۱ولاـدت امام محمـد باقر (ع) (۵ (ع) ق) (س) شـهادت حضـرت امـام هادی (ع) (۲۵۴ ق) (ص) ولاـدت حضـرت علی اصـغر (ع) ((ص) ۰ ق)

ص: ۲۰

۱۰

ولادت امام محمدتقی (ع) (۱ (ص) ۵ ق) ۱ (س) ولادت مولی الموحدین حضرت علی (ع) ۲ (س) سال قبل از هجرت (روز پدر) ۱۵ ۱ (س) ایام البیض (اعتکاف) ۱۵ شهادت حضرت زینب کبری (ع) ۲۵ شهادت امام موسی کاظم (ع) (۱۸ (س) ق) ۲ (ص) وفات حضرت ابوطالب (ع) (دهم بعثت) ۲ (ع) عید مبعث (۱ (س) سال قبل از هجرت) شعبان

(س)

ولادت امام حسین (ع) (۴ ق) روز پاسدار ۴ ولادت حضرت ابوالفضل العباس (ع) (۲ (ص) ق) روز جانباز ۵ ولادت امام زین العابدین (ع) ((س) ۸ ق) ۱۱ ولادت حضرت علی اکبر (ع) ((س) (س)) ۱۵ ولادت حضرت مهدی [(۲۵۵ ق) رمضان

۱۰

وفات حضرت خدیجه ۸۱۵ ولادت امام حسن مجتبی (ع) ((س) ق) ۱ (ع) جنگ بدر (۲ ق) ۲۰ و ۲۲ ۱۸ و لیالی مبارکه قدر ۱ (ص) ضربت خوردن حضرت امیر (ع) (۴۰ ق) ۲۱ شهادت امام علی (ع) عروج حضرت‌عیسی (ع) ۲۵ وقوع جنگ نهروان ((س) ۸ ق) جمعه آخر رمضانروز قدس

ص: ۲۱

شوال

۱عیـد سـعید فطر (ص) جنگ حنین (ع) شـهادت حضـرت حمزه (ع)، عموی بزگوار پیامبر (ص) ۸ تخریب قبـور ائمه بقیع ۱۵ وفات حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) ۲۲ فتح اندلس به دست مسلمانان ۲۵ شهادت پرچم دار تشیع حضرت امام جعفر صادق (ع) (۱۴۸ ق)

ص: ۲۲

توصیه‌هایی از آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی در ماههای قمری (۱)

ربیع الاول

۸ ربیع شهادت امام حسن عسکری (ع) اندوهگین بودن و شکرانه به خاطر خلافت امام عصر [و اظهار ناراحتی به خاطر غیبت.

۱ (ع) ربیع توسل به ائمه جهت اصلاح حال و عمل خویش.

زیارت حضرت امیر (ع) و پیامبر اکرم (ص).

روزه به شکرانه ولادت.

تضرع در برابر ائمه: برای شفاعت و طلب رحمت.

درخواست از پیامبر (ص) جهت شفاعت.

پایان بردن روز با سلام و صلوات بر ائمه:.

ربیع الثانی

روز ولادت امام حسن عسکری (ع) اظهار شادی نماید و به محضر حضرت ولی عصر [عرض تبریک گفته و از امام حسن (ع) تعجیل درظهور و سلامتی امام عصر [را خواهان شود.

۱- گلچینی از کتاب المراقبات حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی قدس سره.

ص: ۲۳

جمادی الاولی

بزرگداشت ولادت امام سجاد (ع) در ۱۵ جمادی الاولی

جمادی الثانی

اول ماه دعاهای وارده در مفاتیح خوانده شود

سوم: شهادت بانوی مظلومه حضرت زهرا (س) و اظهار اندوه و اقامه عزا برگزار گردد.

بیستم: روزه و صدقه دادن و اظهار شادی برای ولادت بانوی دو عالم.

رجب

حدیث نفس و مناجات با خدا و راز و نیاز

مراقبت بیشتر در اعمال و رفتار و کردار

احیای شب اول

خواندن اذکار و ا دعیه‌هایی که در مفاتیح است

روزه اول ماه

خواندن نماز حضرت سلمان به این شرح:

سی رکعت است ۱۰ تا ۲ رکعتی در هر رکعت بعد از حمد سه مرتبه توحید و سه مرتبه کافرون خوانده شود و بعد از سلام دستها را بلند کرده و این دعا خوانده شود:

لَا إِلهَ إِلّا اللّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ‌الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْء قَدِيرٌ. اللّهُمَّ لَا مانِعَ لِما

ص: ۲۴

أَعْطَیْتَ، وَلَا مُعْطِیَ لِما مَنَعْتَ، وَلَا یَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْکَ الْجَدُّ

آنگاه دستها را به صورت کشیده و دعا کند. در پانزدهم هم قسمت دوم نماز سلمان را به همین صورت می‌خواند فقط تغییری در دعای آخر دارد که به این صورت است: بعد از عَلَی کُلِّ شَیْ‌ء قَدِیرٌ می گوید: إِلهاً واحِداً أَحَداً فَرْداً صَمَداً، لَمْ‌یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً.

در روز آخر ماه نیز قسمت سوم نماز سلمان خوانده می‌شود که مانند گذشته است فقط در قسمت آخر دعای بعد از نماز تغییری دارد به این شرح: بعد از عَلَی کُلِّ شَیْ‌ء قَدِیرٌ می گوید:

وَصَلَّی اللّهُ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، وَلَا حَوْلَ وَلَاقُوَّهَ إِلّا بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم. (۱)

روزه آخر ماه در موقع افطار و اظهار تقصیر به درگاه خدا و اعتراف به گناهان و استغفار،؛ تسلیم اعمال نیک خود به ائمه:

۱- این نماز را پیامبر اکرم ۶ به حضرت سلمان ۷ آموختند و فرمودند: هر که در ماه رجب این سی رکعت نماز را بخواند، خداوند او را در زمره نمازگزاران آن سال قرار داده و ثواب شهدای بدر را به او عنایت می کند. به نقل از المراقبات در مراقبت ماه رجب الحرام.

ص: ۲۵

شعبان

روزه در اول، سوم، نیمه و سه روز آخر ماه

نماز مخصوص و روزه در پنج شنبه‌ها

در شب پانزدهم، که شب قدر است و شب تقسیم روزی‌ها، بسیار تضرع کند و روزی حلال و سرنوشت خوب از خدا بخواهد. شب را به احیا و استغفار و چشم پوشیدن از لذات و خواب و راحتی بگذراند.

در شب سجده را با دعای ویژه: (سَجَدَ لَکَ سَوادِی وَخَیالِی و بَیاضی) بخواند.

توسل به حضرت ولی عصر [نماید.

در جمعه آخر ماه شعبان، جبران کوتاهی‌های قبل، طلب آمرزش، دعا و تلاوت قرآن و توبه نماید.

از پانزدهم به بعد به طور دائم این دعا را بخواند:

اللّهُمَّ إِنْ لَمْ تَکُنْ غَفَرْتَ لَنا فِیما مَضَی مِنْ شَعْبانَ فَاغْفِرْ لَنا فِیما بَقِیَ مِنْهُ

سه روز آخر را روزه گرفته و به رمضان وصل نماید.

رمضان

ماه رمضان سبب صفای نفس، خضوع و فروتنی، فروکش کردن شهوات و لذات، گرسنگی و کم‌خوابی و انجام عبادات است، لذا روزه داران طبق توصیه حضرت امام صادق (ع) باید:

در موقع روزه، خود را در دالان آخرت ببینند، قلب را از عیوب و دل را از کینه پاک کنند، محبت خود را به خدا خالص

ص: ۲۶

کننـد، جسم خود را برای عمـل به دسـتورات الهی مهیـا کننـد، اعضـای خود را به ویژه زبـان از مجـادله و گناه و قسم خوردن حفظ نمایند. حضـرت در آخر حدیث می‌فرمایند: اگر به آن‌چه گفته شد عمل کردی حق روزه را ادا کردی والّا از ثواب روزه، کمتر بهره بردی. (۱)

وظایف روزه داران:

شب اول پناه بردن به معصومین

قرائت قرآن و دعا (افتتاح، ابوحمزه، جوشن کبیر و ...) بنابه حال و نشاط خود.

غسل در شب و روز اول.

افطار دادن.

خوانـدن نماز در شب‌های قـدر به این ترتیب: بعـد از نماز عشا، قبل از نماز شب، ۲ رکعت در هر رکعت، حمـد (ع) مرتبه توحیـد و بعد از سلام (ع) ۰ مرتبه استغفر الله و اتوب الیه و درخواست حاجات.

احیا و شب زنده داری در شبهای قدر.

ذکر امام سجاد (ع) در شب بیست و هفتم از اول تا آخر شب گفته شود:

اللَّهُمَّ ارْزُقنی التَّجافِیَ عَنْ دارِ الغُرُورِ، وَالإِنابَهَ إِلَی دارِ الْخُلُودِ، وَالاسْتِعدادَ لِلْمَوْتِ قَبْلَ حُلُولِ الْفَوتِ.

و در شب آخر نماز پیامبر را خوانده به این شرح:

۱- به نقل از المراقبات در مراقبت ماه مبارک رمضان.

ص: ۲۷

۱۰ رکعت (۵ تا ۲ رکعتی) در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید و در هر رکوع و سجود ده مرتبه تسبیحات اربعه و پس از سلام آخرین رکعت (دهم) هزار مرتبه استغفرالله و اتوب الیه و بعد به سجده رفته و بگوید:

یَاحَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا ذَا الجَلالِ وَالإِکرامِ، یَارَحْمانَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ وَرَحِیمَهُما، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا إِلهَ الأَوَّلِینَ وَالآخِرِینَ، اغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا، وَتَقَبَّلْ مِنَّا صَلاتَنا وَصِیامَناوَقِیامَنا.

در روز آخر رمضان محاسبه نفس، وداع با رمضان، توبه صادقانه و تعهد به عهدهایی که با معصومین: بسته است. و در آخر شب سجده شکر برای درک ماه رمضان.

شوال

در شب اول که شب عید فطر است خداوند دوست دارد بنده‌اش به او خوش گمان باشد و امید را به خوف ترجیح دهد.

خواندن دعای هلال ماه در شب ا ول که در صحیفه سجادیه آمده است (ضمیمه می‌باشد).

احیای شب اول

غسل مقارن غروب آفتاب در شب اول

خواندن این دعا بعد از نماز نافله مغرب: یَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، یَا ذَا الْجُودِ، یَا مُصْطَفِیَ مُحَمَّد وَناصِرَهُ صَلِ

ص: ۲۸

عَلَى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَاغْفِرْ لِی کُلَّ ذَنْب أَحْصَیْتَهُ وَهُوَ عِنْدَکَ فِی کِتاب مُبِین.

تکبیر بعد از نماز مغرب و عشا و صبح و نماز عید.

اللّهُ أَکْبَرُ اللّهُ أَکْبَرُ لَا إِلهَ إِلّا اللّهُ وَاللّهُ أَکْبَرُ اللّهُ أَکْبَرُ وَلِلّهِ الْحَمْدُ، الْحَمْدُ لِلّهِ عَلَى مَا هَدانا، وَلَهُ الشُّکْرُ عَلَى مَاأَوْلینَا.

خواندن نماز عید.

تذکر: اعمال و عبادات مستحبی که به مناسبت ایام مختلف، در این فصل آمده متنوع است. بدیهی است بیان اعمال، به منزله انجام همه آن‌ها، نمی‌باشد. بلکه هر کس به فراخور حال خود و شرایط مکانی و زمانی، بخشی از آن را انتخاب و انجام می‌دهد.

فصل دوم: دعا

الف: عوامل استجابت دعا

ص: ۲۹

ص:۳۰

ص:۳۱

فصل دوم: دعا

زائر عزیز که دست نیاز و تضرع به درگاه احدیت دارد، نیکوست که به عوامل استجابت دعا، شرایط دعا کردن و زمان دعا توجه کرده تا حضرت حق عنایتی به خواسته‌هایش داشته و آنها را برآورده نماید.

الف: عوامل استجابت دعا

۱ طهارت

۲ وقت مخصوص (در بند ج توضیح داده می‌شود)

(س) حالات مخصوص (موقع گریه و رقت قلب)

۴ نماز قبل از دعا

۵ گریه و تضرع

ب: شرایط دعا کردن

خضوع

امیدواری

ص: ۳۲

شناخت خداوند

اعتقاد به قدرت و علم خداوند

اذن پروردگار

دعای خیر کردن

قطع امید از غیر خدا

ستم نکردن به مال و آبروی دیگران

عمل به وظیفه

حضور قلب در دعا

ستایش خداوند قبل از دعا

ذکر اسامی مناسب خدا یا غفّار (برای آمرزش گناه) یا رزّاق (درخواست روزی) یا قهّار (برای غلبه بر دشمن) و ...

یادآوری نعمت های خوب خدا

دعا درنهان

اصرار بر دعا

در نظر گرفتن عموم مردم

- دعای دسته جمعی

ایام و زمان برای دعاهای خاص

- شب و روز جمعه: برای توبه و طلب آمرزش
- آخر شب تا طلوع فجر، توبه و آمرزش
- بین الطلوعین: درخواست روزی

ص: ۳۳

- سه شب قدر و ۲ (س) رمضان و شب های احیا (شب اول رجب، نیمه شعبان، شب عید فطر، شب عید قربان) برای جمیع خواسته‌ها و عاقبت بخیری و آمرزش و درخواست تقدیر نیکو

- وقت ظهر: وقت زوال درهای آسمان و بهشت باز است و حوائج بزرگ برآورده می‌شود.

- طلوع فجر تا طلوع آفتاب: هر که در این موقع نماز بخواند و هر درخواستی کند مستجاب می‌شود.

- روز عرفه: آمرزش گناه

- در حالتهای خوش، موقع گریه و رقت قلب

- رفتن در مکان‌های دعا، مکان‌های شریف (زیر گنبد امام حسین (ع)، صحرای عرفات). (۱)

فصل سوم: فضیلت عمره مفرده

روایاتی در باب فضیلت عمره مفرده

۱- تمام مباحث این فصل از کتاب المراقبات، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی گرفته شده است.

ص:۳۴

ص:۳۵

ص:۳۶

ص:۳۷

در بسیاری از روایات، عمره، حج اصغر شمرده شده است و دارای فضایل بی شماری است. در این فصل به برخی از این فضایل از زبان معصومین اشاره می‌شود:

قال رسول‌الله (ص): اعلَم انَّ العُمرَهَ هی الحجُّ الاصغر و انَّ عمرهً خیرٌ من الدّنیا و ما فیها (۱)

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: بدان که عمره، همان حج اصغر است، که بهتر از دنیا و آنچه در آن است می‌باشد.

نبیّ اکرم (ص) در فرازی دیگر می‌فرماید:

الْحَجَّهُ ثَوابُها الْجَنَّه وَ الْعُمْرَهُ کَفّارَهُ لِکُلِّ ذَنْبٍ (۲)

پاداش حج، بهشت است و عمره، کفاره هر گناه است.

و باز پیامبر رحمت در این خصوص می‌فرماید:

العُمرَهُ مِنَ الْحَجّ بِمَنزلهِ الرأسِ منَ الْجَسَدِ وَ بمنزلهِ الزکاهِ منَ الصّیام (۳)

عمره نسبت به حج، بمنزله سر نسبت به بدن است و بمنزله زکات روزه است.

۱- الحج و العمرهِ/ آیت‌الله ری شهری/ ص ۲۹۲/ ح ۷۸۳.

۲- همان/ ص ۲۹۲/ ح ۷۸۴.

۳- همان/ ص ۲۹۳/ ح ۷۹۴.

ص: ۳۸

در باب انجام عمره در ماههای مختلف نیز روایاتی آمده است. از جمله:

قال الصادق (ع) انَّ عَلیّا (ع) کانَ یَقولُ فی کُلِّ شَهْرٍ عُمره (۱)

امام صادق (ع) فرمودند: حضرت علی (ع) می‌فرمود: در هر ماهی عمره‌ای است.

و در مورد افضل این عمره‌ها نیز آمده است، که: بافضیلت‌ترین عمره، عمره رجبیه است. چنانچه رسول مکرم اسلام (ص) می‌فرماید:

افْضَلُ الْعُمْرَهِ عُمرهُ رَجبٍ (۲)

و نیز از امام صادق (ع) منقول است که فرمودند:

انَّ الْعُمرَهَ فی رَجَبٍ تَلی الحَجّ فی الفضل (۳)

امام صادق (ع) فرمود: فضیلت عمره در رجب مانند فضیلت حج است.

و در جایی دیگر از حضرتش درباره فضیلت عمره در رجب نسبت به رمضان سئوال شد فرمود:

انّهُ سُئِلَ: ایُّ الْعُمرَه افْضَلَ، عمرهُ فی رجبٍ اوْ عُمرهُ فی شَهر رمضان؟ فقالَ لا، بَلْ عمره فی شهر رجب افضل.

۱- ۱- الحج و العمرهِ/ آیت‌الله ری شهری/ ص ۲۹۴/ ح ۷۹۷.

۲- ۲- همان/ ص ۲۹۵/ ح ۸۰۰.

۳- ۳- همان/ ص ۲۹۶/ ح ۸۰۲.

ص: ۳۹

وقتی از امام صادق (ع) درباره فضیلت عمره در ماه رمضان و ماه رجب سئوال شد، حضرت فرمودند: عمره در ماه رجب بافضیلت‌تر است. (۱)

در فراز دیگر امام صادق (ع) می‌فرماید:

المعتمرُ یَعْتمرُ فی ایِّ شُهورِ السنّهِ شاءَ وَ افْضَلُ العُمرهِ، عمرهُ رَجَب. (۲)

حضرت امام صادق (ع) فرمودند: عمره گذار می‌تواند در هر ماهی که بخواهد عمره بگذارد و با فضیلترین عمره، عمره در ماه رجب است.

نبی مکرم اسلام (ص) نیز عمره‌هایی برگزار کرده‌اند چنانچه ابن عباس نقل می کند:

انَّ النبیَّ اعتمرَ ارْبَعَ عُمْرَ، عُمرهُ الحُدَیبیهِ، عُمْرَهُ القضا مِن قابِلْ و الثّالِثهُ مِنْ جِعرانه، و الرابعهُ التی مَعَ حَجَّتَهُ (۳)

همانا پیامبر اکرم (ص) ۴ عمره انجام دادند: ۱- عمره حدیبیه ۲- عمره القضا (از جحفه محرم شدنـد) و (س)- عمره‌ای که (پس از بازگشت از جنگ حنین) از جعرانه محرم شده‌اند و

۴- عمره‌ای که در حجه‌الوداع انجام دادند.

امام صادق (ع) فرمودند: کسی که به زیارت کعبه بیاید و بر حق و حرمت ما، هم چون حق و حرمت کعبه عارف باشد، از

۱- الحج و العمرهِ/ آیت‌الله ری شهری/ ص ۲۹۶/ ح ۸۰۲.

۲- همان/ ص ۲۹۶/ ح ۸۰۱.

۳- همان/ ص ۲۹۹/ ص ۸۱۴.

ص: ۴۰

مکه خارج نمی‌شود مگر این که گناهانش مورد غفران قرار گیرد.

مولی الموحدین امام علی (ع) نیز در باب فضیلت عمره می‌فرماید:

الحاجّ و المعتمر وَفْدُ اللهِ وَ یَحْبُوهُ بالمغفره (۱)

زائر حج و عمره میهمان خداست و خداوند به او آمرزش، هدیه می کند.

امام سجاد (ع) نیز می‌فرمایند:

حِجُّوا وَاعْتَمروا، تَصِحَّ اجْسامُکُم وَ تَتَّسِعْ ارزاقُکم و یَصْلُحْ ایمانُکم وَ تُکفوا مَؤُونَهَ النّاسِ وَ مَؤُونَهَ عَیالاتِکُم (۲)

حج و عمره بجا آورید تا بدنهایتان سالم بماند و روزیها و درآمدهایتان زیاد شود و ایمانتان استوار گردد و هزینه مردم و خانه خود را تأمین کنید.

و امام علی (ع) نیز می‌فرماید:

وَ حَجُّ الْبَیتِ وَ العمرهُ فَانّهُما یَنفیان الفَقر و یُکَفِّرانِ الذّنب و یُوجِبان الجَنَّهِ (۳)

بجا آوردن حج و عمره ناداری را از بین می‌برند، گناهان را پاک می کنند و موجب رفتن به بهشت می‌شوند.

فصل چهارم: معاشرت

اخلاق معاشرت

۱- میزان الحکمه با ترجمه فارسی/ ح ۳/ ص ۱۰۰۰/ ح ۳۲۶۰.

۲- همان/ ح ۳۲۷۱.

۳- همان/ ح ۳۲۸۰.

ص:۴۱

ص:۴۲

ص:۴۳

از آن جایی که این سفرِ الهی- معنوی، اجتماعی است و از اهداف بالنده آن ایجاد ارتباط با همنوعان و هم کیشان می‌باشد آداب و اخلاق معاشرت در سایه فرهنگ اسلامی در این جایگاه، تلألویی خاص، می‌یابد. لذا در این فصل با الهام از کلام مصومین به فرازهایی از اخلاق معاشرت پرداخته می‌شود و انتظار می‌رود:

۱- زائران محترم ضمن دقت در تأثیر فوق العاده معاشرت با دیگران، در شکل گیری بیشتر شخصیت فردی، اجتماعی و دینی خود گام مؤثری بردارند.

۲- در معاشرت با دیگران همواره این اصل را مد نظر داشته که آنچه برای خود می‌پسندند برای دیگران نیز بپسندند.

(س)- در اختلافات اجتماعی میان مسلمانان بی تفاوت نباشند و برای حل اختلاف پیش قدم شوند.

حقیقتاً ارتباط و معاشرت سازنده با دیگران یکی از مهم‌ترین و اصلی ترین نیازهای روحی و روانی انسان است و به همین جهت است که بسیاری از فیلسوفان انسان را مدنی‌بالطبع دانسته‌اند.

معیار معاشرت

مولی الموحدین امام علی (ع) معیار معاشرت را در سفارش به فرزند گرامی‌اش امام حسن مجتبی (ع) چنین مطرح می‌نماید:

ص: ۴۴

یـا بُنَیَّ اجْعَـلْ نَفْسَـکَ میزانـاً فیمـا بَیْنَکَ وَ بَیْنَ غیرِکَ فَاحْبِبْ لغیرِکَ ما تُحِبُّ لِنَفْسِکَ وَ اکْرَهْ لَهُ ما تَکْرهُ لَها، ولاتَظْلِمْ کَما لاتُحِبُّ انْ تُظْلَمَ وَ احْسِنْ کَمـا تُحِبُّ انْ‌یُحْسَنَ الَیـکَ وَاسْـتَقْبِحْ مِنْ نَفْسِکَ ما تَسْـتَقْبِحُهُ مِنْ غَیرِکَ وَ ارْضَ مِنَ النّاسِ بِما تَرضاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِکَ وَ لاتَقُلْ ما لاتَعْلَمُ وَ انْ قَلَّ ما تَعْلَمُ وَ لاتَقُلْ ما تُحِبُّ انْ یُقالَ لَکَ. (۱)

پسـرم! خود را میان خویش و دیگری میزانی قرار بـده، پس آنچه برای خود دوست می‌داری برای دیگران نیز دوست بدار. و آن چه را که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم نپسند. و ستم مکن، چنانکه دوست نداری بر تو ستم شود. و نیکی کن چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی کننـد. و آن چه برای دیگران زشت می‌بینی برای خود زشت بـدان و برای مردم چیزی را رضایت بـده که برای خود می‌پسـندی و به دیگران نگو، آن چه را شـنیدن آن را دوست نداری. و نگو آن چه را نمی‌دانی، هر چند اندک است آن چه را که می‌دانی. و نگو آن چه را که دوست نداری، دیگران به تو گویند.

این قـانونی است که حضـرت به عنوان ملاـک و معیـار عـام برای اخلاق اجتماعی مطرح می‌نماینـد. و بهترین و کاملترین معیار برای برخوردهای اجتماعی اعم از برخورد با خویشان و نزدیکان و همسفران می‌باشد. واقعاً توقع نابجایی است که از

۱- نهج البلاغه/ نامه ۳۱/ ترجمه محمد دشتی/ ص ۵۲۶.

ص: ۴۵

دیگران انتظار داشته باشیم به ما احترام کنند. از ما بدگویی ننمایند. در زندگی و حریم خصوصی ما وارد نشوند و حتی ما را به خود ترجیح دهند، در حالی که ما خود را در برابر آنان ملتزم به رعایت هیچ کدام ندانیم!!! پس باید آنچه را که بر خود نمی‌پسندیم بر دیگران نپسندیم. (۱)

برخی از خصلت‌های اخلاقی که در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر نمود بارزی دارد عبارتند از:

۱- اهتمام ورزیدن به کار مردم

تأکید دائمی اسلام این است که مسلمانان همواره باید دغدغه دیگران را داشته باشند و نسبت به همنوعان خویش احساس تکلیف کنند

چنانچه حضرت ختمی مرتبت می‌فرماید:

الْخَلْقُ کُلُّهم عیالُ الله فَاحَبُّ الخلقِ الَی الله احْسَنُ النّاسِ الی عَیالِهِ. (۲)

مردمان همگی، عیال خداوندند، پس محبوترین افراد نزد خداوند، نیکوترین‌شان نسبت به عیال خداوند است و در جایی دیگر می‌فرماید:

التَّوَدُّدُ الَی النّاسِ نِصْفُ الایمان (۳)

محبت نسبت به مردم، نصف ایمان است.

۱- پند جاوید/ محمدتقی مصباح یزدی/ ج ۱/ ص ۲۰.

۲- تاریخ یعقوبی/ ج ۲/ ص ۱۰۵.

۳- همان/ ۱۰۸.

ص: ۴۶

این کلام ذیل از پیامبر اکرم (ص) بیانگر اهمیت خدمت به مردم در اسلام است و آن را از اعتکاف و عبادت یک ماهه نزد خداوند ارجمندتر می‌داند. عوُن الْعَبدِ اخاهُ یومَاً خَیرٌ مِنْ اعْتکافِهِ شَهْرَاً: کمک کردن بنده به برادرش، یک روز، بهتر از اعتکاف یک ماه است. (۱)

شایان ذکر است دین مبین اسلام که بطور عام اهتمام به امور خلق را مطرح می‌کند، همت گماردن به مسائل و امور مسلمانان را بطور خاص مورد تأکید قرار می‌دهد همانطور که پیامبر رحمت (ص) می‌فرمایند: مَنْ اصْبَحَ لایَهْتَمَّ بِامُورِ الْمُسْلمین فَلَیْسَ بِمُسْلم (۲) کسی که صبح کند و به امور مسلمانان اهتمام نورزد، مسلمان نیست. لذا از اوجب وظایف مسلمین، دغدغه هم نوع داشتن و در غم و شادی او شریک بودن، در رتق و فتق امور او تلاش کردن می‌باشد.

پر واضح است که کمک به مردم فقط در مسائل مادی و رفاهی خلاصه نمی‌شود بلکه اعم از مسائل مادی و معنوی است و آنانکه در جهت هدایت روحی و معنوی مردم هم، تلاش می‌کنند، رضایت حق را بدست آورده‌اند.

۲- برآورده کردن نیازهای مردم

یکی دیگر از وظایف اخلاقی ما در جامعه، رفع نیاز دوستان و خویشان است و چه نیکوست زائران حریم الهی بدانند که امام صادق (ع) فرمود:

۱- کنزالعمّال/ ج ۳/ ص ۴۱۵/ ح ۷۲۱۱.

۲- اصول کافی/ ج ۴/ کتاب کفر و الایمان/ باب الاهتمام فی امور المسلمین/ ح ۱.

ص: ۴۷

لَقضاءُ حاجَهِ إمْرءٍ مُؤْمِنٍ احَبَ‌الَی الله مِنْ عِشْرین حَجَّهً کُلَّ حَجَهٍ یُنْفِقُ فیها صاحبُها مِأته الْفٍ. (۱)

امام صادق (ع) فرمود: رفع نیاز از یک مسلمان و برآورده ساختن حاجت او، نه تنها اجر و پاداشی بالاتر و برتر از بیست حج، که هر کدام همراه با انفاق هزاران دینار در راه خدا باشد دارد، بلکه از محبوترین کارها نزد خداوند به حساب می‌آید.

افزون بر این، در روایات از مسلمانان خواسته شده که به محض اطلاع از نیاز یک مؤمن، در صورت امکان در رفع نیازش پیشقدم شده و حتی اجازه ندهد که آن فرد، نیازش را به زبان آورد. چنانچه می‌فرماید: اذا عَلِمَ الرَّجل انَّ اخاهُ المُؤْمن مُحْتاجٌ فَلَمْ یُعْطِهِ شَیْئاً حَتّی سَأَلَهُ ثُمَّ اعْطاهُ لَمْ یُؤْجَرْ عَلیه (۲)، و حتی اگر کسی خودش قادر نیست نیاز برادر مسلمانش را برآورده کند ولی می‌تواند از اعتبار و آبروی خود مایه بگذارد اخلاقاً باید چنین کند و باید از هر راهی که می‌داند و می‌تواند در جهت رفع نیاز برادر مسلمانش کوشش کند هر چند که کوشش او هم به جایی نرسد. امام رضا (ع) در این زمینه می‌فرماید:

انَّ لِلّهِ عِ- بادَاً فی الارض یَسْعَونَ فی حَوائِجِ النّاس، هُم الآمِنُونَ یَومَ القیامهِ وَ مَنْ ادْخَلَ عَلی مُؤمنٍ سُروراً فَرَّحَ اللهُ قَلبَهُ یَومَ القیامهِ (۳)

۱- اصول کافی ج ۲/ کتاب ایمان و کفر/ باب السعی فی حاجهٔ المؤمن/ ح ۴.

۲- بحارالانوار/ ج ۷۱/ ص ۳۱۲/ ح ۳۱۲.

۳- اصول کافی ج ۲/ کتاب ایمان و کفر/ باب السعی فی حاجهٔ المؤمن/ ح ۲.

ص: ۴۸

خداوند را در روی زمین بندگانی ا ست که در برآورده ساختن نیازهای مردم تلاش می‌کنند اینان روز قیامت درامانند، هر کس که مؤمنی را شاد نماید، خداوند در روز قیامت دل او را شاد می‌کند.

(س)- ایجاد دوستی و الفت میان مردم

یکی از بهترین و مطلوبترین اخلاقیات اجتماعی، ایجاد مودّت و دوستی میان مردم است بـدون تردید در زندگی اجتماعی بخصوص در سـفر، کـدورتها و ناراحتی‌هایی میان افراد پیش می‌آیـد افراد بر سـر مسائلی کاملًا جزئی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند و همین اختلافـات جزئی گـاهی بـاعث غفلـت می‌شـود و گناهـان دیگری را چـون غیبت، تهمت، فحاشـی و ... را در پی‌دارد. اینجـاست که اصلاح میان مردم، جایگاه خویش را می یابد و بخاطر ارزش آن است که امام صادق (ع) می‌فرماید:

صَدَقَةٌ یُحِبُّها اللهُ اصلاحُ بینِ النّاسِ اذا تَفاسَدوُا وَ تَقارَبُ بَینِهُم اذا تَباعَدوا. (۱)

اصلاح اختلافات میان مردم و نزدیک کردن آنان به یکدیگر زمانی که بینشان تفرقه و جدایی است، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد.

۱- اصول کافی/ ج ۲/ باب اصلاح بین النّاس/ ح ۱.

ص: ۴۹

شایسته و نیکوست که زائران حرم الهی و حرم نبوی بدانند اصلاح بین دوستان و همسفران اطاعت از خدا و پیامبرش است. چنانچه حضرت حق، خود می‌فرماید:

(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَصْلِحُوا ذاتَ بَیْنِکُمْ وَ أَطِیعُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ إِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ) (۱)

پس تقوا پیشه کنید و خصومتهایی را که میان شماست آشتی دهید (اصلاح کنید) و خدا و پیامبرش را اطاعت کنید اگر ایمان دارید.

در نامه حضرت امیر (ع) به فرزندانش امام حسن (ع) و امام حسین (ع) آمده است که فرمودند:

فَانّی سَمِعْتُ جَدَّکُما صَلّی اللهُ عَلیه وَ آله یَقُول: صلاحُ ذاتِ البَینِ افْضَلُ مِنْ عامَهِ الصَّلاهِ وَ الصّیام (۲)

من از جدّ شما شنیدم که فرمودند: آشتی دادن میان مردم از نماز و روزه یکسال بهتر است.

۴- خوشرویی و حسن خلق

از دیگر سجایا و اخلاقیات اجتماعی حسن خلق است. حسن خلق بهترین کلید برای گشودن دلهاست. کلام ملایم، رفتار نیکو، گفتار مؤدبانه و جاذبه دار و تحمل و بردباری و خندان بودن همه از مظاهر حسن خلق است. خوش‌رویی و

۱- انفال/ ۱.

۲- نهج البلاغه/ نامه ۴۷/ ص ۵۵۸ ترجمه محمد دشتی.

ص: ۵۰

خوش‌خلقی و لبخند و تبسم از ویژگیهای بارز نبی اکرم اسلام (ص) است. قرآن می‌فرماید: (وَ إِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظِیمٍ) (۱)

خوش‌رویی و تبسم سبب شادی بخشیدن به دیگران و زدودن غم و اندوه از دل و رویشان می‌باشد. این کار پاداشی بس عظیم نزد خدای مهربان دارد. چنانچه صادق آل عبا (ع) می‌فرماید:

مَنْ اخَذَ مِنْ وَجْهِ اخیهِ الْمُؤمن قَذاةً کَتَبَ اللهُ لَهُ عَشْرَ حَسَناتٍ (۲)

کسی که از چهره برادر دینی‌اش رنج و اندوهی را بزداید خداوند به پاداش آن، ده حسنه در نامه اعمالش می‌نویسد.

و حضرتش در جای دیگر می‌فرماید:

ایُّما مُسْلمٍ لَقِیَ مُسْلِماً فَسَرَّهُ سَرَّهُ اللهُ عَزّ وَ جَلّ (۳)

هر مسلمانی که با مسلمانی دیدار کند و در برخورد، او را شادمان سازد، خدای متعال نیز او را خوشحال و مسرور خواهد ساخت.

خوش گویی هم در همین جایگاه است که در برخورد با دیگران زبانی نرم و شیرین و ملاطفت آمیز داشته باشیم نه این که با زبانی گزنده و تلخ و رویی عبوس و چهره‌ای درهم با مردم مواجه شویم. در این باره امیر المؤمنین (ع) می‌فرماید:

اجْمِلُوا فی الخِطاب تَسْمَعُوا جَمیلَ الْجَواب

۱- قلم/ ۴

۲- اصول کافی/ ج ۲/ ص ۲۰۰

۳- همان/ ص ۱۹۲

ص: ۵۱

زیبا خطاب کنید تا جواب زیبا بشنوید. (۱)

۵- عفو و گذشت

از دیگر موارد اخلاق کاربردی، عفو و گذشت و چشم‌پوشی از خطای دیگران است. کینه توزی ویژه روحهای حقیر و همتهای پایین است. عفو و گذشت پل ارتباط بین مردمان و ایجاد محبت در قلوب آنان است که به همراه خود برای فاعل نیز لذت روحی به ارمغان می‌آورد و بحقّ گفته‌اند که در عفو لذتی است که در انتقام نیست.

اهمیت عفو و گذشت در ارتباطات اجتماعی آن قدر زیاد است که زینت عبادت کنندگان، امام سجاد (ع) برای تأکید این مهم در دعای مکارم اخلاق چنین می‌فرماید:

خداوندا:

مرا ثابت قدم و استوار گردان تا با ناخالصان و دغلها، خیرخواهانه برخورد کنم و هر کس از من دوری گزید، به او نیکی کنم، و به کسی که مرا محروم کرده، بذل و عطا کنم و با آن که با من قطع رابطه کرده بپیوندم و کسی را که غیبت مرا کرده به خوبی یاد کنم و توفقیقم ده که نیکی را سپاسگزار باشم و از بدی چشم پوشم و درگذرم. (۲)

و هم‌چنین حضرت در دعای (س) (ص) در بحث عفو و بخشش می‌فرماید:

۱- غررالحکم/ ج ۱/ ۱۳۹

۲- صحیفه سجادیه/ دعای ۲۰

ص: ۵۲

بارالها، هر بنده‌ای که درباره‌ام حرامی مرتکب شده یا پرده حرمتی را از من دریده، یا در حال حیات، حقّم بر عهده‌اش مانده پس او را نسبت به ستمی که بر من روا داشته ببخش و در حقّی که از من ضایع کرده درگذر و درباره آن‌چه نسبت به من انجام داده سرزنش مفرما و به خاطر آزاری که به من رسانده، رسوایش مگردان.

و این گذشتن را که در عفو ایشان به کار برده‌ام پاکیزه‌ترین صدقات قرار ده و مرا در برابر گذشت از ایشان به عفوت پاداش ده تا هر یک از ما به سبب فضل تو نیک بخت گردد.

و این است راه و رسم معاشرت سیدالساجدین، گلبرگهای هدایت نبوی در سایه‌سار فرهنگ دینی و الهی.

(ص)- کنترل خشم

خشم و غضب بر هم زننده تعادل روحی انسان است اگرچه به ظاهر یک اخلاق فردی به نظر می‌رسد لیکن آنگاه که آتش خشم شعله‌ور گردد می‌تواند ویرانی‌ها و خسارت‌های بزرگی به بار آورد. لذاست که مهار آن جزء روابط و خلقیات اجتماعی محسوب می‌شود.

متاسفانه برخی از مردم موقع عصبانی شدن، کنترل خود را از دست داده و به هر کاری دست می‌زنند تا التهاب نفس خویش را فروکش نمایند.

از جمله آن فحاشی، تهمت و ... می‌باشد. حضرت علی (ع) می‌فرماید:

ص: ۵۳

اکْظِمْ الْغَیظَ عِنْدَ الْغَضَب و تَجاوَزْ مَعَ الدَّولَه تَکُنْ لَکَ الْعاقبه (۱)

هنگام غضب، خشم خود را فروکش کن و هنگام قدرت درگذر، در این صورت، عاقبت خوشی در انتظار توست.

(ع)- طمأنینه در برابر مشکلات

یکی دیگر از خلقیات فردی که دامنه آثارش بیشتر از خود فرد در اطرافیان به منصه ظهور می‌نشیند آرامش داشتن در برابر مشکلات و سختی‌هاست. روحیات افراد در مواجهه با مشکل متفاوت است. برخی چون دریایی آرام و بی تلاطم و برخی چون رودی پر از موج پر تلاطم و پر سر و صدایند و در اثر این اضطراب، هم خود، دچار نگرانی شده و هم به دیگران انتقال استرس می‌نمایند. لذا باید کوشید تا با حفظ آرامش و بررسی جنبه‌های گوناگون قضیه، راه حل مناسب یافت. چنانچه مولای متقیان امام علی (ع) می‌فرمایند:

کَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسْهَلُ بالرِّفق (۲)

چه بسیار دشواری‌هایی که با آرامش آسان می‌شود.

پس در برابر سختی‌های سفر و مشکلات راه نباید بی‌قراری نمود و اظهار ناراحتی کرد.

سخن از اخلاق معاشرت بسیار است اما به همین بسنده کرده و امید که زائران عزیز با کاربردی کردن اخلاق، سفری شیرین و پربارِ معنوی را، برای خود به ارمغان آورند و در طی

۱- غررالحکم/ ج ۲/ ص ۱۹۷

۲- همان/ ج ۴/ ص ۵۵۱

ص: ۵۴

کردن پله‌های رشد و تعالی موفق گردند. چرا که رعایت هر یک از این موارد، صعود از نردبان رشد و رسیدن به ملکوت است.

فصل پنجم: مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

ص: ۵۵

ص:۵۶

ص: ۵۷

فصل پنجم: مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

شرکت در هر مراسم و ضیافتی، آداب و مقدماتی دارد که باید از سوی میهمانان و شرکت کنندگان رعایت شود و صد البته که این منزل گاه که شکوهمندترین مراسمِ میهمانیِ عالم است، آداب و مقدماتی دارد که می بایست از سوی زائران دقیقاً شناخته شده و عمل شود. در همین باره امام صادق (ع) فرمود: مَنْ ارادَ الْحَجَّ فتهیّأله؛ هر کس سودای حج در سر دارد، خود را برای آن آماده سازد.

از این رو در این جا، توجه زائران محترم را به مقدمات و اموری که پیش از سفر، در ایران باید به آن پرداخته شده و تدارک شود، جلب می کنیم:

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

از آنجایی که حج و عمره از عبادات اسلامی است قصد قربت در پذیرش آن شرط است. امام صادق (ع) دراین زمینه می‌فرمایند: «اذا اردْتَ الحّجَ فَجَرِّد قَلْبَکَ لِلّهِ تَعالی مِنْ کُلِّ شاغِلٍ» چون اراده حج کردی دل را از هر چه که از خدایت باز دارد برهنه ساز. (۱)

۲ تصحیح و بازشناسی وضو و غسل

۱- مصباح الشریعه/ باب ۲۲/ ص ۹۴۲.

ص:۵۸

چرا زائر خانه خدا باید چگونگی وضو و غسل خود را مورد بازنگری قرار دهد؟ صحت و درستی بسیاری از اعمال عمره، به انجام وضو و غسل صحیح بستگی دارد و هرگونه اشتباه و سهل انگاری در آنها، موجب بطلان اعمال و مناسک آن می‌شود.

از این رو زائران بیت الله الحرام باید برای آشنایی کامل با وضو و غسل صحیح و اطمینان از صحت و درستی آن ها به روحانی کاروان یا امام جماعت محل مراجعه کنند و کسب اطلاع نمایند.

۳ بازخوانی و تصحیح نماز

جایگاه نماز در مناسک و اعمال عمره به گونه ای است که جای هیچ سؤالی را در مورد ارتباط صحت نماز و اعمال باقی نمیگذارد. زائران بیت الله الحرام باید حتما از صحت نماز خود مطمئن شوند. برای این مهم اگرچه بهترین راه مراجعه به قاریان قرآن یا نوارهای آموزشی است، اما برای آشنایی زائران محترم با نحوه تلفظ و ادای بعضی از حروف و کلمات که تلفظ صحیح آنان، نقش مهمی در تصحیح نماز دارد، در این جا به شیوه تلفظ صحیح آنان اشاره شده است. در ضمن پس از نحوه تلفظ کلمات، سوره ها و اذکار نماز به ترتیب بیان شده است. زائران محترم می توانند نماز خود را نزد روحانی کاروان، امام جماعت یا قاریان قرآن قرائت کرده و اشکال های خود را در برگه ثبت نموده و نسبت به اصلاح آن اقدام نمایند.

ص: ۵۹

تلفظ عربی بعضی از حروف

از آنجایی که قبولی یک عمل، منوط به صحت آن عمل است، و یکی از اعمال واجب در عمره، خواندن نماز طواف است و صحت نماز وابسته به قرائت صحیح اذکار، حمد و سوره است. لذا برآن شدیم تلفظ حروفی که در نماز، نیاز به توجه و دقّت دارد و تلفظ غلط آن، سبب بطلان نماز می‌شود را با شکل و توضیح ساده بیان نماییم. انشاءالله که با تمرین و استماع نوار حمد وسوره و دقت در تصاویر ذیل، در تصحیح حمد و سوره خود موفق شوید.

تلفظ «ض»: کنار یک سمت زبان با دندانهای آسیای بالا (دندانهای چپ یا راست) برخورد کرده و پرحجم (تفخیم) تلفظ می‌شود.

تلفظ حرف «ض»

مانند «ضَالّینَ»

تلفظ «ص»: سرزبان با پشت دندانهای ثنایای زیرین برخورد کرده و کناره‌های زبان قدری به سمت بالا متمایل می‌شود و نباید در تلفظ آن، صدای صوت شنیده شود.

تلفظ حرف «ص»

مانند «صِراطَ»

ص: ۶۰

تلفظ «ظ»: نوک زبان با پشت دندانهای ثنایای بالائی برخورد کرده و به حالت تفخیم ادا می‌شود.

تلفظ حرف «ظ»

مانند «العظیم»

تلفظ «ق»: همانند تلفظ در فارسی است و فقط انتهای زبان به سمت کام بالا گرایش می‌یابد.

تلفظ حرف «ق»

مانند «قُلْ»

تلفظ «ذ»: مانند تلفظ (ث) می‌باشد و فقط در حرف (ذ) نوک زبان قدری جلوتر می‌آید و قسمت عقب‌تر از تیزی زبان به دندانهای ثنایای بالا برخورد می کند.

تلفظ حرف «ذ»

مانند «وَالّذِین»

ص: ۶۱

تلفظ «ط»: روی سرزبان با برآمدگی کام بالا (سقف دهان) برخورد کرده و با کمی فشار هوا تلفظ می‌شود و قویترین حرف زبان عربی است (ازجهت تلفظ).

تلفظ حرف «ط»

مانند «صراط»

تلفظ «ک»: همانند تلفظ در فارسی است و هنگام تلفط انتهای زبان به سمت کام بالا می‌رود.

تلفظ حرف «ک»

مانند «کفواً»

مخارج حروف حلقی

تلفظ «ع»: از انتهای حلق و با گرفتگی خاص و آزاد شدن هوا از حنجره تلفظ می‌شود.

تلفظ «غ»: به بیان ساده مانند غرغره کردن آب در گلو می‌باشد و در تلفظ، انتهای زبان به سمت حلق گرایش می‌یابد.

تلفظ «ح»: با فشردگی از انتهای حلق تلفظ می‌شود. تلفظ (ح) را معمولًا هنگام سرفه کردن می‌توان شنید.

ص: ۶۲

مروری بر حمد و سوره و ذکرهای واجب در نماز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ* الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ* إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ* اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ* صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* اللَّهُ الصَّمَدُ* لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ* وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*

ذکر رکوع: سُبحانَ رَبِّی الْعظیمِ وَ بِحَمْدهْ

ذکر سجده: سُبْحانَ رَبِّی اْلَاعْلی وَ بِحَمدِهْ

تشهد: الْحَمْدُ لِله أَشْهَدُ انْ لا الهَ الَّا الله وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه و أَشْهَدُ انَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ و رَسُولُه اللّهُمَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّد

سلام: السَّلامُ عَلَیْکَ أیُّها النُّبیُّ وَ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتُه

السَّلامُ عَلَیْنا وَ عَلی عِبادِ اللهِ الصّالِحین

السَّلامُ عَلَیْکِم وُ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتُه

۴- تعیین مرجع تقلید

ص:۶۳

یکی دیگر از اموری که زائران بیت‌الله الحرام بایـد در ایران به آن بپردازنـد، تعیین مرجع تقلیـد است. چنـانچه زائر خـانه خـدا هنوز مرجع تقلیدی ندارد و یا مرجع او از دنیا رفته و هنوز مرجعی انتخاب نکرده است، باید هر چه سریعتر به این مهم اقدام نموده و مرجع خویش را معین کنـد چرا که جزئیـات اعمـال عمره بعضاً با اختلاف فتاوی مراجع عظام همراه است و زائر، برای انجامِ عملِ صـحیح، باید به نظر مرجع خود عمل نماید.

۵- حسابرسی اموال

هزینه‌ای که برای حـج و عمره صـرف می‌شود بایـد حلال باشد زیرا طواف و نماز در لباسـی که حلال نباشد باطل است. امام محمد باقر (ع) می فرماید: لایقبل الله عزّ و جلّ حجاً ولا عمرةً من مال الحرام (۱): خداوند حج و عمره ای که مخارجش از مال حرام تامین شود را نمی پـذیرد. حـج با مالی که از راه نامشـروع به دست آمده باشد و یا حتی از راه حلال بدست آمده ولی خمس وزکات آن پرداخت نشده باشد، باطل است و پذیرفته نیست.

امام باقر (ع) در جای دیگر می فرمایـد: هرکس که از چهار طریق مال و ثروت به دست آورد، چهار عمل از او پذیرفته نخواهد شد، آن که از طریق غش در معامله و ربا و خیانت و سرقت کسب مال کند، زکات و صدقه و حج و عمره او در

۱- امالی شیخ صدوق/ ص ۴۴۲.

ص: ۶۴

پیشگاه حق قبول نمی‌شود (۱). پس زائر بیت الله الحرام پیش از حج و عمره، باید از حلال بودن مال خود و هزینه‌ای که برای آن پرداخته اطمینان حاصل نماید.

۶- وصیت کردن

از آن جایی که این سفر، سیرالی الله است، باید با آزادی و رها شدن از وابستگی ها و تعلقات مادی، روح را برای پرواز آماده کرد لذا تهیه و تنظیم یک وصیت‌نامه جامع، نسبت به حق و حقوق دیگران، گام مؤثری در رسیدن به معنای واقعی حج و عمره است. لازم به ذکر است که وصیت، نشانه یاد قیامت و راهی برای جبران کارهایی است که انجام نشده وبه تاخیر افتاده است.

۷- طلب حلالیت

زائر خانه خدا بایـد از والدین، خویشاوندان، همسایگان، دوستان، همکاران و حتی ارباب رجوع محل کار خود حلالیت بطلبد، چه بسا که در ارتباط بـا آنها ظلم و ستمی شده و حقوقشان را ضایع کرده باشد و چنانچه به عِرض و آبروی آنان لطمه‌ای وارد کرده باشد معذرت خواهی و طلب حلالیت لازم است. یادمان باشد که آه دیگران و حقوق و دِین آنها نبایـد بر گردن حاجی سنگینی کند.

۸- حسن خلق

۱- امالی شیخ صدوق/ ص ۴۴۲.

ص:۶۵

از ضـرورت‌های این سـفر اخلاق نیک است. چنانچه شخصـی در خود بعضی از صفات ناپسند را سراغ دارد بایستی پیش از سفر در رفع آن بکوشد و هم چنین در تقویت صـفات پسندیده، چون گذشت، ایثار، همکاری، صبروتحمل، دستگیری از زیردست و کمک به سالمنـدان در روح و روان خویش کوشا باشـد. (۱) پیـامبر اکرم (ص) در رابطه بـا حسن خلق می فرمایـد: صاحبان اخلاق حسـنه طعمه آتش جهنم نمی شونـد (۲). امـام بـاقر (ع) نیز در همین بـاره می فرمایـد: اعتنا نمی شود به کسـی که قصـد خانه حق کرده در حالی که در او سه خصـلت نیست: ورعی که او را از معاصی باز دارد، حلمی که او را بر غضبش چیره سازد و رفتار خوش با کسانی که همسفر اویند (۳).

۹- صدقه دادن

یکی از مواردی که از بلایا و حوادث ناگهانی جلوگیری می‌کند صدقه دادن است. زائر خانه خدا نیز از این امر نباید غفلت ورزد.

۱۰- نماز و دعای پیش از سفر

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماینـد: بهترین چیزی که مسافر برای خانواده‌اش می‌گذارد این است که هنگام خارج شدن از خانه دو رکعت نماز بخواند سپس این دعا را تلاوت کند: «اللّهم انّی

۱- مصباح الشریعه/ باب ۲۲/ ص ۱۴۲.

۲- اصول کافی/ ج ۲.

۳- بحار الانوار/ ج ۹۶/ ص ۱۲۱.

ص: ۶۶

اسْتَودِعُکَ نَفسی و اهلی و مالی و ذُرّیّتی و دنیایَ و آخِرَتی و امانَتی و خاتِمِهِ عَمَلی»: بارخدایا خود و خاندانم، مال و فرزندانم، دنیا و آخرتم و امانت و پایان کارم را به تو می‌سپارم.

۱۱- غسل

مستحب است: پیش از سفر غسل کند و این دعا را بخواند:

بِسْمِ الله وَ باللهِ وَلاحَولَ وَلاقُوّهَ الّا بِاللهِ و عَلی مِلّهِ رَسُولِ الله و الصّادقین عَنِ الله صَلَواتُ الله عَلَیهم اجمعین اللّهُم طَهِّرْ به قَلبی، و اشْرَحْ بِهِ صدری، و نَوِّرْ بِهِ قَبری، اللّهم اجْعَلْهُ لی نوراً و طهوراً و حِرزاً و شِفاءً مِنْ کُلِّ داء وَآفَهٍ و عاهَهٍ و سُوءٍ مِمّا اخافُ و احْذَرُ و طَهِّرْ قَلبی و جوارِحی و مخّی و عَصَبی و ما اقَلَّت الارضُ مِنّی، اللّهم اجْعَلْهُ لی شاهداً یومَ حاجتی و فَقری و فاقَتی و الَیکَ یا رَبِّ العالمین انّکَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر. (۱)

۱۲- خواندن قرآن

در روایت است که به هنگام ترک خانه سوره های «حمد» و «چهار قل» و «قدر» و «آیه‌الکرسی» را بخواند و پس از آن این دعا:

۱- وسایل الشیعه/ ج ۸/ ص ۲۷۵.

ص: ۶۷

«اللّهُمَ احْفَظنی و احْفَظْ ما مَعی و سَلِّمْنی و سَلِّمْ ما مَعی و بَلِّغْنی و بَلِّغْ ما مَعی، بِبَلاغِکَ الحَسَنِ الجَمیل»، (۱) بارخدایا، مرا و همراهان مرا حفظ کن و بسلامت بدار و به نیکوترین وجه به مقصد برسان.

امام صادق فرمودند: وامام صادق (ع) فرمودند: موقع خروج از منزل به قصد حج یا عمره این دعا را بخوان:

«لاالهَ الّا الله الْحَلیمُ الْکَریم، لا اله الّا اللهُ العَلیُّ العَظیم، سُبْحانَ اللهِ رَبِّ السَّمواتِ السَّبعِ و رَبِّ الارَضین السَّبْعِ و رَبِّ الْعَرشِ العَظیمِ و الْحَمدُ لِلهِ رَبِّ الْعالَمین. (۲)

۱۴- دعای سفر

از امام رضا (ع) روایت شده که فرمودند:

عَلَیْکَ بِکَثره الْاِستِغفارِ و التَّسبیحِ و التهلیل و التَّکبیرِ و الصَّلاهِ عَلی مُحَّمدٍ و آلهِ (۳)

مسافر در حال سفر و طی مسیر، بسیار استغفار کند و بسیار تسبیح و تهلیل (لااله الاالله) و تکبیر بگوید و بر محمد و خاندانش صلوات بفرستد.

مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید)

از آن‌جایی که آگاهی و شناختِ در هر کار و عملی موجب انجام صحیح و درست آن عمل و استفاده کامل و مطلوب از آن

۱- هدایهٔ السالک/ ج ۱/ ص ۳۴.

۲- مستدرک الوسایل/ ج ۸/ ص ۱۲۲.

۳- همان/ ص ۱۳۹.

ص: ۶۸

موقعیت است، شـناخت دقیق معارف و اسـرار اعمال نیز در انجام یک عمره مقبول و رضایت‌بخش سـهم بسـزایی دارد. از این رو در این جا، چند نمونه از صدها کتب مفید و ارزنده ای که در موضوع عمره منتشـر شده، جهت استفاده و شناخت بیش تر زائران محترم معرفی و توصیه می شود. امید است زائران با مطالعه این کتابها از آموزه های معنوی این سفر عبادی الهی بهره‌مند شوند: (۱)

آثار اسلامی مکه و مدینه/ حجه الاسلام والمسلمین رسول جعفریان

عرفان عمره/ آیه‌الله جوادی آملی

اسرار عرفانی حج/ حجه الاسلام والمسلمین محمدتقی فعالی

روح حج/ حجه الاسلام والمسلمین جواد محدثی

عرشیان/ سید جعفر شهیدی

شیعه شناسی و پاسخ به شبهات/ علی اصغر رضوانی

مناسک مصّور عمره مفرده/ حجه الاسلام والمسلمین محمدحسین فلاح زاده

آداب سفر حج/ حجه الاسلام والمسلمین قاضی عسکر

آیین وهابیت/ آیه الله جعفر سبحانی

برکات سرزمین وحی/ آیه الله محمد محمدی ری‌شهری

فصل ششم: در مدینه منوره

۱. آماده شدن برای زیارت

۱- زائران محترم می توانند کتابهای مربوط را از طریق مدیر کاروان تهیه نمایند.

ص:۶۹

ص:۷۰

ص:۷۱

اعمال و آداب مدینه منوره

اعمال روز ورود

۱. آماده شدن برای زیارت

* غسل زیارت. و موقع غسل بخوانـد: بسم الله و بالله، اللهّم اجْعَلْهُ نُوراً و طَهوراً و حِرزاً و شِـفاءً من کُلِّ داءٍ وسُـقْمٍ و آفَهٍ و عاهَهٍ اللّهمَّ طَهِّرْ قَلبی وَ اشْـرَحْ بِهِ صَدْری و سَـهِّلْ لی بِهِ امْری. (می توان یک غسل را به نیت ورود به مسجدالنبی و زیارت پیامبر (ص) و زیارت ائمه بقیع (ع) و زیارت حضرت زهرا (س) انجام داد).

* پوشیدن لباس پاکیزه.

* هنگام حرکت قدم‌های آهسته برداشتن، با وقار و خضوع و خشوع حرکت کردن، سر به زیرانداختن، ترک کلمات بیهوده.

* با ذکر تسبیح و حمد و ستایش خدا حرکت نمودن، زیاد صلوات فرستادن.

* موقع ورود به حرم، اذن دخول خواستن، سعی در تحصیل رقت قلب، آمادگی روحی پیدا کردن، آنگاه دخول.

* دخول با پای راست و خروج با پای چپ

* حفظ حالت خضوع و خشوع در تمام مراحل زیارت.

* گفتن ۱۰۰ مرتبه الله اکبر

* خواندن زیارت نامه با حضور قلب ۱

۲. زیارت حضرت رسول (ص)

ص:۷۲

پیامبر اکرم (ص) فرمودنـد: کسـی که مرا زیارت کند من در روز قیامت اورا شـفاعت می کنم. (۱) پس هر گاه به مـدینهالرّسول وارد شدی، پس از غسل زیارت اذن دخول بخوان:

«اللّهُمَّ انّی وَقَفْتُ عَلی بـاب مِنْ ابْوابِ بُیُوتِ نَبیّـِکَ صَـلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَقَـدْ مَنَعْتَ النّـاسَ أنْ یَـدْخُلُوا إلّا بِإذْنِهِ، فَقُلْتَ: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیّ إلّا أنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ»، اللّهُمَّ إنّی أَعْتَقِدُ حُرْمَهَ صاحِبِ هذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِیفِ فِیغَیْبَتِهِ، کَماأَعْتَقِدُها فِی حَضْرَتِهِ، وَاعْلَمُ أَنَّ رَسُولَکَ وَخُلَفاءَکَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَحْیاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ، یَرَوْنَ مَقامِی وَیَسْـمَعُونَ کَلامِی وَیَرُدُّونَ سَلامِی، وَأَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی کَلامَهُمْ، وَفَتَحْتَ بابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُناجاتِهِمْ، وَإنّی أَسْتَأذِنُکَ یا رَبّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ ثانِیاً ... ءَادْخُلُ یـارَسُولَ اللّهِ، ءَادْخُـلُ یا حُجَّهَ اللّهِ، ءَادْخُلُ یا مَلائِکَهَ اللّهِ الْمُقَرَّبِینَ الْمُقِیمِینَ فِی هـذَا الْمَشْـهَدِ، فَأْذَنْ لِی یا مَوْلایَ فِی الـدُّخُولِ أَفْضَلَ ما اذِنْتَ اَحَد مِنْ أَوْلِیاءِکَ، فَانْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا لِذلِکَ فَانْتَ اهْلٌ لِذلِکَ»،

۱- اصول کافی.

ص: ۷۳

پس داخل شو، وبگو:

«بِسْمِ اللهِ وَبِاللهِ وَفِی سَبِیلِ اللهِ، وَعَلی مِلَّهِ رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، اللّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، وَتُبْ عَلَیَّ، انَّکَ انْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ».

از در جبرئیل داخل شو، و مُقدّم دار پای راست را، و صد مرتبه اللهُ أَکْبَرُ بگو. آنگاه دو رکعت نماز تحیّت مسجد بگزار و نزد قبر مطهّر حضرت رسول خدا (ص) بایست و بگو:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یارَسُولَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا نَبِیَّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مُحَمَّدَبْنَ عَبْدِاللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا خاتَمَ النَبِیِّینَ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسالَهَ، وَأَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللهَ حَتّی أَتاکَ الْیَقِینُ، صَلَواتُ اللهِ عَلَیْکَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلی أَهْلِ بَیْتِکَ الطّاهِرِینَ».

سپس رو به قبله در کنار ستونی که در سمت راست مرقد مطهّر است بایست، در حالی که قبر مطهّر در سمت چپ تو و منبر در سمت راست تو باشد که در این حال در بالا سَرِ رسول‌خدا (ص) قرار گرفته‌ای و بگو:

«أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُ اللهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِاللهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ

ص: ۷۴

رَبَّ- كَ، وَنَصَ حْتَ لِاُمَّتِ‌كَ، وَجاهَ دْتَ فِی اللهِ، وَعَبَ دْتَ اللهَ مُخْلِصاً حَتّی أَتـاكَ الْیَقِینُ [وَدَعَوْتَ إلی سَبِیـلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَ نَه، وَ أَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْكَ مِ نَ الْحَ قِّ، وَ أَنَّكَ قَـدْ رَؤُفْـتَ بِـالْمُؤْمِنِینَ، وَ غَلُظْتَ عَلَی الْكـافِرِینَ، فَبَلَغَ اللهُ بِـكَ أَفْضَـلَ شَـرَفِ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِینَ، الْحَمْ دُ لِلّهِ الَّذِی اسْ تَنْقَذَنا بِـكَ مِنَ الشّ- رْكِ وَالضَّلا لَهِ. اللّهُمَّ فَاجْعَلْ صَـ لَواتِكَ وَصَـ لَواتِ مَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِینَ وَعِبادِكَ الصّالِحِینَ، وَأَنْبِیائِكَ الْمُرْسَ لِینَ وَأَهْلِ السَّماواتِ وَالْاَرَضِ ینَ، وَ مَنْ سَبَّحَ لَكَ یا رَبَ الْعالَمِینَ مِنَ الْاَوَّلِینَ وَالْاخِرِینَ، عَلی مُحَمَّد عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَنَبِیِّكَ وَأَمِینِكَ وَنَجِیِّكَ وَحَبِیبِكَ وَصَ فِیِّكَ وَخاصَّتِكَ وَصِفْوَتِكَ وَخِیَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَه، وَ الْوَسِیلَهَ مِنَ الْجَنَّه، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْاَوَّلُونَ وَالْاخِرُونَ. اللّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ: (وَلَو أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَ هُمْ جاءُوكَ فَاسْ تَغْفَرُوا اللهَ وَاسْ تَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَ دُوا اللهَ تَوّاباً رَحِیماً)، وَإِنّ- ی أَتَیْتُ نَبِیَّكَ مُسْ تَغْفِراً تائِباً مِنْ ذُنُوبِی، وَإِنّ- ی أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَی اللهِ رَبّ- ی وَرَبّ- كَ لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی».

و حاجت خود را بطلب، امید است که برآورده شود.

پس صلوات و درودهای مخصوص بر رسول اکرم (ص) را بخوان:

ص: ۷۵

«اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما حَمَلَ وَحْیَکَ وَ بَلَّغَ رِسالاتِکَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما أَحَلَّ حَلالَکَ، وَحَرَّمَ حَرامَکَ، وَعَلَّمَ کِتابَکَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما اقامَ الصَّلاهَ، وَآتَی الزَّکاهَ، وَدَعا إِلی دِینِکَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما صَدَّقَ بِوَعْدِکَ، وَأَشْفَقَ مِنْ وَعِیدِکَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ، وَسَتَرْتَ بِهِ الْعُیُوبَ، وَفَرَّجْتَ بِهِ الْکُرُوبَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما دَفَعْتَ بِهِ الشَّقاءَ، وَکَشَفْتَ بِهِ الْغَمّاءَ، وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعاءَ، وَنَجَّیْتَ بِهِ مِنَ الْبَلاءِ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما رَحِمْتَ بِهِ الْعِبادَ، وَاحْیَیْتَ بِهِ الْبِلادَ، وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَهَ، وَ اهْلَکْتَ بِهِ الْفَراعِنَهَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما اضْعَفْتَ بِهِ الْاموالَ، وَاحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْاهْوالِ، وَکَسَرْتَ بِهِ الْاصْنامَ، وَرَحِمْتَ بِهِ الْانامَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد کَما بَعَثْتَهُ بِخَیْرِ الْادْیانِ، وَأَعْزَزْتَ بِهِ الْایمانَ، وَتَبَّرْتَ بِهِ الْاوْثانَ، وَعَظَّمْتَ بِهِ الْبَیْتَ الْحَرامَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطّاهِرِینَ الْاخْیارِ وَسَلِّمْ تَسْلِیماً».

۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا (س)

حضرت زهرا (س) نزد خداوند مقامی والا دارد. به فرموده پیامبر (ص) حضرت حق او را از نور عظمت جلال و جمال خود

ص: ۷۶

آفرید: نورُ ابنَتی فاطمه من نورِ الله (۱) و پس از آنکه نور فاطمه زهرا (س) آفریـده شد، خداوند او را زینت عرش قرار داد فخَلَقَ نور فاطمه الزّهراء علیها السـلام یومئـذٍ کالقندیلِ و علّقه فی قُطرِ العَرش (۲). در زیارت ایشان پاداش عظیمی است؛ چنانچه خود حضـرت فرمود که پدرم به من فرمودند: (یا فاطمه) هرکه بر تو صـلوات بفرستد، خداوند متعال او را بیامرزد و در هرجایی که از بهشت باشم، او را به من ملحق می سازد (۳). امام صادق (ع) نیز درباره ثواب زیارت حضرت صدیقه طاهره میفرماید:

من زارَ قبرَ الطاهر فاطمه ثُمَّ استـغفرَ الله، غَفَرَ الله له و ادخلَه الجنّه (۴). هرکس قبر فاطمه طاهره را زیارت کند سپس از خداوند طلب مغفرت نمایـد، خداونـد او را مـورد غفران قرار داده و در قیـامت وارد بهشت می‌گردانـد. حـال که در محضـر این بـانوی مکرم قرار داریم، پس از رعـایت تمـامی آداب زیـارت، یکی از سه مکان (در حرم پیامبر بین قبر و منبر، در پشت خانه آن حضـرت کنار مرقد پیامبر و در بقیع کنار قبر ائمه علیهم السلام) را انتخاب کرده و آن حضرت (ص) را زیارت می کنیم:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یابِنْتَ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ‌عَلَیْکِ یا بِنْتَ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ حَبِیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ

۱- ۱- بحار الانوار/ ج ۱۵/ ص ۱۰.

۲- ۲- اصول کافی.

۳- ۳- به نقل از علامه مجلسی در مصباح الانوار.

۴- ۴- بحار الانوار/ ج ۹۷/ ص ۱۹۹.

ص: ۷۷

یـابِنْتَ خَلِیـلِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا بِنْتَ صَفِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ أَمِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ خَیْرِ خَلْقِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـابِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِیـاءِ اللهِ وَرُسُلِهِ وَمَلائِکَتِهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا ابْنَهَ خَیْرِ الْبَرِیَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا سَیّ- دَهَ نِسـاءِ الْعـالَمِینَ، مِنَ الْاوَّلِینَ وَالْاخِرِینَ». «السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ وَلِیِّ اللهِ وَخَیْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِاللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ سَیّ- دَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصّ- دِّیقَهُ الشَّهِیدَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الرَّضِیَّهُ الْمَرْضِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْفاضِلَهُ الزَّکِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْحَورِیَّهُ الْانْسِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا التَّقِیَّهُ النَّقِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمُحَدَّثَهُ الْعَلِیْمَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمَظْلُومَهُ الْمَغْصُوبَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمُضْطَهَدَهُ الْمَقْهُورَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا فاطِمَهُ بِنْتَ رَسُولِ اللهِ، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ»، صَلَّی اللهُ عَلَیْکِ وَعَلی رُوحِکِ وَبَدَنِکِ، أَشْهَدُ أَنَّکِ مَضَیْتِ عَلی بَیّ- نَه مِنْ رَبّ- ک، وَأَنَّ مَنْ سَرَّکِ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ، وَمَنْ جَفاکِ فَقَدْ جَفا رَسُولَ اللهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ آذاکِ فَقَدْآذی رَسُولَ اللهِ صَلَّیاللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ وَصَلَکِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ، وَ مَنْ قَطَعَکِ فَقَدْ قَطَعَ

ص: ۷۸

رَسُولَ اللهِ صَلَّی اللّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، لِأَنَّکِ بَضْعَةٌ مِنْهُ، وَرُوحُهُ‌الَّتِی بَيْنَ جَنْبَيْهِ، کَما قالَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ سَلامِ اللهِ وَصَلَواتِهِ، اشْهِدُ اللهَ وَرُسُلَهُ وَمَلائِکَتَهُ أَنّی راض عَمَّنْ رَضِيتِ عَنْهُ، ساخِطٌ عَلی مَنْ سَخِطْتِ عَلَيْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ، مُوال لِمَنْ والَيْتِ، مُعاد لِمَنْ عادَيْتِ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ، وَکَفی بِاللهِ شَهِيداً وَحَسِيباً وَجازِياً وَمُثِيباً».

سپس می گویی:

«اللّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلی عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللهِ خاتَمِ‌النَبِيِّينَ، وَخَيْرِالْخَلائِقِ أَجْمَعِينَ، وَصَلِّ عَلی وَصِيِّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبی طالِب أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَامامِ الْمُسْلِمِينَ، وَخَيْرِ الْوَصِيِّينَ، وَصَلِّ عَلی فاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّد سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، وَصَلِّ عَلی سَيِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، الْحَسَنِ والْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلی زَيْنِ الْعابِدِينَ عَلِیّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیّ باقِرِ عِلْمِ النَبِيِّينَ، وَصَلِّ عَلی الصّادِقِ عَنِ اللهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد، وَصَلِّ عَلی کاظِمِ الْغَيْظِ فِی اللهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَر، وَصَلِّ عَلَی الرِّضا عَلِیّ بْنِ مُوسی، وَصَلِّ عَلَی التَّقِیّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلیّ، وَصَلِّ عَلَی النَّقِیّ عَلِیّ بْنِ مُحَمَّد، وَصَلِّ عَلَی الزَّکِیّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ، وَصَلِّ عَلَی الْحُجَّهِ الْقائِمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ. اللّهُمَ

ص: ۷۹

أَحْیِ بِهِ الْعَدْلَ، وَأَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ، وَ زَیِّنْ بِطَوْلِ بَقائِهِ الْأَرْضَ، وَأَظْهِرْ بِهِ دِینَکَ وَسُنَّهَ نَبِیِّکَ، حَتّی لا یَسْتَخْفِیَ بِشَیْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخافَهَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ، وَاجْعَلْنا مِنْ أَعْوانِهِ وَ أَشْیاعِهِ، وَالْمَقْبُولِینَ فِی زُمْرَهِ أَوْلِیائِهِ، یا رَبَّ الْعالِمینَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَأَهْلِ بَیْتِهِ، الَّذِینَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیراً»،

سپس دو رکعت نماز بگزار در مسجد پیامبر (ص)، و ثواب آن را به روح منوّر حضرت زهرا (س) هدیه کن، آنگاه این دعا را بخوان:

«اللّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّنا مُحَمَّد، وَبِأَهْلِ بَیْتِهِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ، وَأَسْأَلُکَ بِحَقِّکَ الْعَظِیم عَلَیْهِم الَّذِی لا یَعْلَمُ کُنْهَهُ سِواکَ، وَأَسْأَلُکَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عِنْدَکَ عَظِیمٌ، وَبِأَسْمائِکَ الْحُسْنَی الَّتِی أَمَرْتَنِی أَنْ أَدْعُوکَ بِها، وأَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَم الَّذِی أَمَرْتَ بِهِ إِبْراهِیمَ، أَنْ یَدْعُوَ بِهِ الطَّیْرَ فَأَجابَتْهُ، وَبِاسْمِکَ الْعَظِیم الَّذِی قُلْتَ لِلنّارِ (کُونِی بَرْداً وَسَلاماً عَلی إِبْراهِیمَ)، فَکانَتْ بَرْداً، وَبِأَحَبِّ الْأَسْماءِ إِلَیْکَ وَأَشْرَفِها وَأَعْظَمِها لَدَیْکَ، وَأَسْرَعِها إِجابهً وَأَنْجَحِها طَلِبهً، وَبِما أَنْتَ أَهْلُهُ وَمُسْتَحِقُّهُ وَمُسْتَوْجِبُهُ، وأَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ وَأَرْغَبُ إِلَیْکَ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَیْکَ، وأُلِحُّ عَلَیْکَ، وَأَسْأَلُکَ بِکُتُبِکَ الَّتِی أَنْزَلْتَها

ص: ۸۰

عَلی أَنْبیائِکَ وَرُسُلِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ، مِنَ التَّوْرِیهِ وَالْانْجیلِ وَالزَّبُور وَالْقُرْآنِ الْعَظِیم، فَانَّ فِیهَا اسْمَکَ الْاعْظَمُ، وَبِما فِیها مِنْ أَسْمائِکَ الْعُظْمی، أنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد، وأَنْ تُفَرِّجَ عَنْ آلِ مُحَمَّد وَشیعَتِهِمْ وَمُحِبِّیهِمْ وَعَنّی، وَتَفْتَحَ أَبْوابَ السَّماءِ لِدُعائِی، وَتَرْفَعَهُ فِی عِلِّیینَ، وَتَأْذَنَ فِی هذَا الیَوْمِ وَفِی هذِهِ السّاعَهِ بِفَرَجِی وَإِعْطاءِ أَمَلِی وَسُؤْلِی فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ، یا مَنْ لا یَعْلَمُ أَحَدٌ کَیْفَ هُوَ وَقُدْرَتُهُ إِلّا هُوَ، یا مَنْ سَدَّ الْهَواءَ بِالسَّماءِ، وَکَبَسَ الْارْضَ عَلَی الْماءِ، وَاخْتارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْاسْماءِ، یا مَنْ سَمّی نَفْسَهُ بِالْاسْمِ الَّذِی تَقْضی بِهِ حاجَهَ مَنْ یَدْعُوهُ، أَسْأَلُکَ بِحَقِّ ذلِکَ الْاسْمِ، فَلا شَفِیعَ أَقْوی لِی مِنْهُ، أَنْ تُصَلّیَ عَلی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد، وَتَقْضِیَ لِی حَوائِجِی، وَتَسْمَعَ بِمُحَمَّد وَعَلِیّ وَفاطِمَهَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، وَعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد، وَمُوسَی بْنِ جَعْفَر وَعَلِیِّ بْنِ مُوسی، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیّ وَعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّد، والْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ والْحُجَّهِ المُنْتَظَرِ لِاذْنِکَ صَلَواتُکَ وَسَلامُکَ وَرَحْمَتُکَ وَبَرَکاتُکَ عَلَیْهِمْ صَوْتِی لِیَشْفَعُوا لِی إِلَیْکَ، وَتُشَفِّعَهُمْ فِیَّ، وَلا تَرُدَّنِی خائِباً، بِحَقِّ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ».

سپس حاجاتت را بخواه که إن شاء اللّه برآورده می‌شود.

۳. زیارت ائمه بقیع (علیهم السلام)

اشاره

ص:۸۱

زیارت امامان آرمیده در قبرستان بقیع، شرط کمال و تمامیّت حج و عمره است. چنانچه حضرت امام صادق (ع) می‌فرماید: اذا حَجَّ احدُ کُم فَلْیَخْتِمْ حَجَّهُ بزیارَتِنا، لَانَّ ذلکَ مِن تمامِ الحَجِ». هرگاه یکی از شما حج به جا آورد، باید حج خود را با دیدار از ما پایان دهد زیرا زیارت ما جزیی از حج است. ونیز امام محمد باقر (ع) می فرماید: انَّما امِرَ النّاسُ ان یأتُوا هذه الاحجار فَیَطَ- وَّفُوا بها ثُمَّ یَأتونَنا فَیُخبِرونا بوِلایَ- تِهِم و یَعْرِضُوا علینا نُصْ- رَتَهُم «۲». مردم فرمان دارند که بیایند و بر گرد این سنگها بگردند (طواف کنند) و پس از آن نزد ما آیند و اظهار ولایت و دوستی کنند و هواداری شان را اعلام نمایند.

از اعمال و مستحبات موکد روز اول ورود به مدینه، زیارت قبرستان بقیع و قبور مطهر ائمه (ع) است.

چون خواستی آن بزرگواران را زیارت کنی آن چه در آداب زیارت ذکر شد، بجای آور و بعد از خضوع و خشوع و رقّت قلب داخل شو و پای راست را مقدّم دار، و بگو:

«اللهُ أَکْبَرُ کَبیراً، وَالْحَمْدُ لِلّهِ کَثِیراً، وَسُبْحانَ اللهِ بُکْرَةً وَاصِیلًا، وَالْحَمْدُ لِلّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ، الْماجِدِ الْاحَدِ، الْمُتَفَضّ- لِ الْمَنّانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْحَنّانِ، الَّذِی مَنَّ بِطَوْلِهِ،

ص: ۸۲

وَسَهَّلَ زِیارَهَ سادَتِی بِإِحْسانِهِ، وَلَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیارَتِهِمْ مَمْنُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ».

پس نزدیک قبور مقدّسه ایشان برو، و رو به قبر آن بزرگواران بایست وبگو:

«السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْهُدی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الْبِرِّ وَالتَّقْوی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْحُجَجُ عَلی أَهْلِ الدُّنْیا، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْقَوّامُونَ فِی الْبَرِیَّهِ بِالْقِسْطِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الصَّفْوَهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا آلَ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ النَّجْوی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ الْعُرْوَهُ الْوُثْقی، أَشْهَدُ أَنَّکُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَحْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِی ذاتِ اللهِ، وَکُذِّبْتُمْ وَأُسِیَ إِلَیْکُمْ فَغَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَنَّکُمُ الْائِمَّهُ الرّاشِدُونَ الْمَهْدِیُّونَ، وَأَنَّ طاعَتَکُمْ مَفْرُوضَهٌ، وَأَنَّ قَوْلَکُمُ الصِّدْقُ، وَأَنَّکُمْ دَعَوْتُم فَلَمْ تُجابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطاعُوا، وَأَنَّکُمْ دَعائِمُ الدِّینِ وَأَرْکانُ الْارْضِ، لَمْ تَزالُوا بِعَیْنِ اللهِ، یَنْسَخُکُمْ فِی أَصْلابِ کُلِّ مُطَهَّر، وَیَنْقُلُکُمْ مِنْ أَرْحامِ الْمُطَهَّراتِ، لَمْ تُدَنِّسْکُمُ الْجاهِلِیَّهُ الْجَهْلاءُ، وَلَمْ تَشْرَکْ فِیکُمْ فِتَنُ الْاهْواءِ، طِبْتُمْ وَطابَ مَنْبَتُکُمْ، مَنَّ بِکُمْ عَلَیْنا دَیّانُ الدِّینِ، فَجَعَلَکُمْ فِی بُیُوت اذِنَ اللهُ أَنْ تُرْفَعَ وَیُذْکَرَ فِیهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صَلَواتَنا عَلَیْکُمْ رَحْمَهً لَنا وَکَفّارَهً لِذُنُوبِنا، اذِ اخْتارَکُمُ اللّهُ لَنا، وَطَیَّبَ خُلْقَنا بِما مَنَ

ص: ۸۳

بِهِ عَلَيْنـا مِنْ وِلا-يَتِكُمْ، وَكُنّاعِنْـدَهُ مُسَمّ- ينَ بِعِلْمِكُمْ، مُعْتَرِفينَ بِتَصْـدِيقِنا إِيّاكُمْ، وَهـذا مَقامُ مَنْ أَسْـرَفَ وَأَخْطَأَ وَاسْـتَكانَ وَأَقَرَّ بِما جَنى، وَرَجى بِمَقامِهِ الْخَلاصَ، وَأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْكى مِنَ الرَّدى، فَكُونُوا لِي شُفَعاءَ، فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيا، وَاتَّخَذُوا آياتِ اللهِ هُزُواً، وَاسْـتَكْبَرُوا عَنْها، يا مَنْ هُوَ قائِمٌ لايَسْـهُو، وَدائِمٌ لا يَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَـيْء، وَلَكَ الْمَنُّ بِما وَفَّقْتَنِي، وَعَرَّفْتَنِي أَئِمَّتِي وَبِمـا أَقَمْتَنِي عَلَيْهِ، إِذْ صَـدَّ عَنْهُ عِبـادُكَ وَجَهِلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاسْـتَخَفُّوا بِحَقّ- ه، وَمـالُوا إِلى سِواهُ، فَكـانَتِ الْمِنَّهُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ أَقْوام خَصَصْـتَهُمْ بِما خَصَصْـتَنِي بِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقامِي هذا مَذْكُوراً مَكْتُوباً، فَلا تَحْرِمْنِي ما رَجَوْتُ، وَلا تُخَيّ- بْنِي فِيما دَعَوْتُ فِي مَقامِي هذا بِحُرْمَهِ مُحَمَّد وَآلِهِ الطّاهِرِينَ وَ صَلّى اللهُ عَلى محمدٍ و آل محمدٍ».

پس دعا کن از برای خود هر چه خواهی.

به‌تصـریح اکثر بزرگـان بهترین‌زیـارت برای‌ائمّه بقیع همان زیارت جامعه کبیره است که دارای مفاهیم عالی و بیان اوصاف و مناقب اهل‌بیت (علیهم السلام) است.

زیارت امام حسن مجتبی (ع)

ص:۸۴

«السَّلامُ عَلَيْكَ يَاابْنَ رَسُولِ رَبِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَاابْنَ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَاابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حَبِيبَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا صَفْوَةَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا أَمِينَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا نُورَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا صِراطَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا بَيانَ حُكْمِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ناصِرَ دِينِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَرُّ الْوَفِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقائِمُ الْأَمِينُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعالِمُ بِالتَّأْوِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْهادِي الْمَهْدِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطّاهِرُ الزَّكِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُهَا التَّقِيُّ النَّقِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْحَقِيقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ ياأَبامُحَمَّد الْحَسَنِ بْنِ عَلِيّ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكاتُهُ».

زیارت امام زین العابدین (ع)

«السَّلامُ عَلَيْكَ يا زَيْنَ الْعابِدِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا زَيْنَ الْمُتَهَجِّدِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا امامَ الْمُتَّقِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا وَلِيَّ الْمُسْلِمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا قُرَّةَ عَيْنِ النّاظِرِينَ الْعارِفِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا وَصِيَّ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ

ص: ۸۵

یا خازِنَ وَصایَا الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ضَوْءَ الْمُسْتَوْحِشِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا نُورَ الْمُجْتَهِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سِراجَ الْمُرْتاضِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ذَخِیرَهَ الْمُتَعَبّ- دِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِصْباحَ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَهَ الْعِلْم، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَکِینَهَ الْحِلْم، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِیزانَ الْقِصاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَهَ الْخَلاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَحْرَ النَّدی، السَّلامُ عَلَیْکَ یابَدْرَ الدُّجی، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْاَوّاهُ الْحَلِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصّابِرُ الْحَکِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَئِیسَ الْبَکّائِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یامِصْباحَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَوْلایَ یا أَبا مُحَمَّد، أَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّهُ اللهِ وَابْنُ حُجَّتِهِ وَأَبُو حُجَجِهِ، وَابْنُ أَمِینِهِ وَابْنُ امَنائِهِ، وَأَنَّکَ ناصَحْتَ فِی عِبادَهِ رَبِّکَ، وَسارَعْتَ فِی مَرْضاتِهِ، وَخَیَّبْتَ أَعْداءَهُ، وَسَرَرْتَ أَوْلِیاءَهُ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ عَبَدْتَ اللهَ حَقَّ عِبادَتِهِ، وَاتَّقَیْتَهُ حَقَّ تُقاتِهِ، وَأَطَعْتَهُ حَقَّ طاعَتِهِ، حَتّی اتیکَ الْیَقِینُ، فَعَلَیْکَ یا مَوْلایَ یاابْنَ رَسُولِ اللهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت امام محمّد باقر (ع)

«السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْباقِرُ بِعِلْمِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْفاحِصُ عَنْ دِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُبَیّ- نُ لِحُکْمِ

ص: ۸۶

اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقائِمُ بِقِسْطِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النّاصِحُ لِعِبادِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدّاعِي إِلَى اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّلِيلُ عَلَى اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَبْلُ الْمَتِينُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَضْلُ الْمُبِينُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النُّورُ السّاطِعُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ اللّامِعُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْأَبْلَجُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السِّراجُ الْأَسْرَجُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّجْمُ الْأَزْهَرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْكَوْكَبُ الْأَبْهَرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْضِلاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَعْصُومُ مِنَ الزَّلّاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّكِيُّ فِي الْحَسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّفِيعُ فِي النَّسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَصْرُ الْمَشِيدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللهِ عَلى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ يا مَوْلايَ أَنَّكَ قَدْ صَدَعْتَ بِالْحَقِّ صَدْعاً، وَبَقَرْتَ الْعِلْمَ بَقْراً، وَنَثَرْتَهُ نَثْراً، لَمْ تَأْخُذْكَ فِي اللهِ لَوْمَةُ لائِمٍ، وَكُنْتَ لِدِينِ اللهِ مُكاتِماً، وَقَضَيْتَ ما كانَ عَلَيْكَ، وَأَخْرَجْتَ أَوْلِياءَكَ مِنْ وِلايَةِ غَيْرِ اللهِ إِلى وِلايَةِ اللهِ، وَأَمَرْتَ بِطاعَةِ اللهِ، وَنَهَيْتَ عَنْ مَعْصِيَةِ اللهِ، حَتّى قَبَضَكَ اللهُ إِلى رِضْوانِهِ، وَذَهَبَ بِكَ إِلى دارِ كَرامَتِهِ، وَإِلى مَساكِنِ أَصْفِيائِهِ، وَمُجاوَرَةِ أَوْلِيائِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ».

ص: ۸۷

زیارت امام صادق (ع)

«السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْامامُ الصّادِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ النّاطِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفائِقُ الرّائِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّنامُ الْاعْظَمُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصّ- راطُ الْاقْوَمُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مِصْباحَ الظُّلُماتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا داف- عَ الْمُعْضَلاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مِفْتاحَ الْخَيْراتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَعْدِنَ الْبَرَكاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا صاحِبَ الْحُجَجِ وَالدَّلالاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا صاحِبَ الْبَراهِينَ الْواضِحاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ناصِرَ دِينِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ناشِرَ حُكْمِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا فاصِلَ الْخَطاباتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا كاشِفَ الْكُرُباتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا عَمِيدَ الصّادِقِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا لِسانَ النّاطِقِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا خَلَفَ الْخائِفِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا زَعِيمَ الصّادِقِينَ الصّالِحِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَيِّ- دَ الْمُسْلِمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا هادِيَ الْمُضِلِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَكَنَ الطّائِعِينَ، أَشْهَدُ يا مَوْلایَ إِنَّكَ عَلَى الْهُدى، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقى، وَشَمْسُ الضُّحى، وَبَحْرُ الْمَدى، وَكَهْفُ الْوَرى، وَالْمَثَلُ الْاعْلى، صَلَّى اللهُ على رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، والسَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْعَبّاسِ عَمِّ رَسُولِ اللهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ».

ص: ۸۸

پس از اتمام زیارت های مخصوصه، نماز های زیارت را در مسجد النبی بخواند.

۴. زیارت آرمیدگان در بقیع

یکی ازمکان های مقدس مدینه، قبرستان بقیع است. رسول اکرم (ص) به بقیع عنایت خاصی داشتند و برای زیارت قبور به آنجا می آمدند و برای آرمیدگان آن طلب استغفار می کردند.

اسامی برخی از آرمیدگان در بقیع بدین شرح است:

- دختران پیامبر (ص) (رقیه، ام کلثوم، زینب)
- همسران پیامبر (ص)
- فاطمه بنت اسد، مادر گرامی حضرت امیر المؤمنین (ع)
- عباس بن عبد المطلب عموی بزرگوار پیامبر (ص)
- عقیل بن ابی طالب
- عبد الله بن جعفر طیار
- حلیمه سعدیه (دایه پیامبر (ص))
- ابراهیم (ع) فرزند پیامبر (ص)
- عمه های پیامبر (عاتکه و صفیه دختران عبد المطلب)
- ام البنین مادر گرامی حضرت ابوالفضل (ع)
- جمعی از شهدای احد که پس از بازگشت به مدینه براثر شدت جراحات به شهادت رسیدند و بسیاری از صحابه پاک پیامبر (ص) و یاران ائمه و شیعیان امیر المؤمنین (ع).

ص: ۸۹

زیارت عبّاس بن عبدالمطّلب ۸

عباس بن عبدالمطّلب، عموی پیامبر اکرم (ص) مقامی والا دارد، ودر راه اسلام فداکاری‌های بسیار کرد. اواز حامیان رسول خدا (ص) بود که قبرش در قبرستان بقیع است.

«السَّلامُ عَلَیْکَ یاعَبّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا عَمَّ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صاحِبَ‌السِّقایَهِ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت فاطمه بنت اسد (س)

مادر گرامی امیرالمؤمنین (ع)

فاطمه بنت اسد، از زنان عالی مقام و مورد احترام خاصّ رسول خدا (ص) بود، و فرزندی هم چون علیّ‌بن ابی‌طالب (ع) به دنیا آورد. قبر ایشان نزدیک قبور ائمّه بقیع است، نزد قبر آن بانوی مجلّله می‌گویی:

«السَّلامُ عَلی نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّد سَیِّ- د الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّد سَیِّ- د الْاوَّلِینَ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّد سَیِّ- د الْاخِرِینَ، السَّلامُ عَلی مَنْ بَعَثَهُ اللهُ رَحْمَهً لِلْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلی فاطِمَهَ بِنْتِ اسَد الْهاشِمِیَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصِّ- دِّیقَهُ الْمَرْضِیَّهُ، السَّلامُ

ص: ۹۰

عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْكَرِيمَةُ الرَّضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا كافِلَةَ مُحَمَّد خاتَم النَبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا والِدَةَ سَيِّ- دِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يامَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُها عَلى رَسُولِ اللهِ خاتَم النَبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا مَنْ تَربِيَتُها لِوَلِيّ اللهِ الْامِينِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلى رُوحِكِ وَبَدَنِكِ الطّاهِرِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلى وَلَدِكِ، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفالَةَ، وَأَدَّيْتِ الْامانَةَ، وَاجْتَهَدْتِ فِى مَرْضاهِ اللهِ، وَبالَغْتِ فِى حِفْظِ رَسُولِ اللهِ، عارِفَةً بِحَقّ- ه، مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ، مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ، كافِلَةً بِتَرْبِيَتِهِ، مُشْفِقَةً عَلى نَفْسِهِ، واقِفَةً عَلى خِدْمَتِهِ، مُخْتارَةً رِضاهُ، مُؤْثِرَةً هَواهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْايمانِ وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْاَدْيانِ، راضِيَةً مَرْضِيَّةً، طاهِرَةً زَكِيَّةً، تَقِيَّةً نَقِيَّةً، فَرَضِيَ اللهُ عَنْكِ وَأَرْضاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَكِ وَمَأْواكِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى محَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، وَ انْفَعْنِى بِزِيارَتِها، وَثَبِّ- تْنِى عَلى مَحَبَّتِها، وَلا تَحرِمْنِى شَفاعَتَها وَشَفاعَةَ الْائِمَّهِ مِن ذُرِّيَّتِها، وَارْزُقْنِى مُرافَقَتَها، وَاحْشُرْنِى مَعَها وَمَعَ أَوْلادِهَا الطّاهِرِينَ، اللّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِى إِيّاها، وَارْزُقْنِى الْعَوْدَ إِلَيْها أَبَداً ما أَبْقَيْتَنِى، وَإِذا تَوَفَّيْتَنِى فَاحْشُرْنِى فِى زُمْرَتِها، وَأَدْخِلْنِى فِى شَفاعَتِها،

ص: ۹۱

بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ. اللّهُمَّ بِحَقِّها عِندَکَ وَمَنزِلَتِها لَدَیْکَ، اغْفِرلِی وَلِوالِدَیَّ وَلِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَفِی الْاخِرَهِ حَسَنَةً، وَقِنا بِرَحْمَتِکَ عَذابَ النّارِ».

زیارت دختران حضرت رسول (ص)

رسول خدا (ص) غیر از فاطمه زهرا (س) دختران دیگری هم به نام‌های «زینب»، «امّ کلثوم» و «رقیّه» داشته است که قبرشان در بقیع می‌باشد.

برای زیارت آنان، نزدیک قبورشان می‌ایستی وبه امید ثواب، چنین می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُولَ رَبِّ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاصَفْوَةَ جَمِیعِ الْأَنْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنِ اخْتارَهُ اللّهُ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلی بَناتِ السَّیِّدِ الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلی بَناتِ النَّبِیِّ الْمُجْتَبی، السَّلامُ عَلی بَناتِ مَنِ اصْطَفیهُ اللّهُ فِی السَّماءِ، وَفَضَّلَهُ عَلی جَمِیعِ الْبَرِیَّهِ وَالْوَری، السَّلامُ عَلی ذُرِّیَّهِ السَّیِّ- دِ الْجَلِیلِ، مِنْ نَسْلِ إِسْماعِیلَ، وَسُلالَهِ إِبْراهِیمَ الْخَلِیلِ، السَّلامُ عَلی بَناتِ النَّبِیِّ الرَّسُولِ، السَّلامُ عَلی اخَواتِ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ الْبَتُولِ، السَّلامُ عَلی زَیْنَبَ وَأُمِّ کُلْثُومَ وَرُقَیَّهَ، السَّلامُ عَلَی الشَّرِیفاتِ

ص: ۹۲

الْاحْسابِ، وَالطّاهِراتِ الْانْسابِ، السَّلامُ عَلی بَناتِ الْآباءِ الْاعاظِمِ، وَسُلالَهِ الْاجْدادِ الْاکارِمِ الْافاخِمِ، عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَعَبْدِمَناف وَهاشِم، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت جناب عقیل

و جناب عبداللّه فرزند جعفرطیّار

عقیل وجعفر طیّار هر دو برادران علیّ بن ابی طالب هستند. عبدالله پسر جعفر طیّار، همسرحضرت‌زینب (س) است.

قبر عقیل وعبدالله بن جعفر در بقیع قرار دارد. در زیارت این دو بزرگوار چنین می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَیِّدَنا یاعَقِیلَ بْنَ ابیطالِب، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ عَمِّ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ عَمِّ حَبِیبِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ عَمِ‌الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَخا عَلِیِّ الْمُرْتَضی، السَّلامُ عَلی عَبْدِاللهِ بْنِ جَعْفَرِالطَّیّارِ فِی‌الْجِنانِ، وَعَلی مَنْ حَوْلَکُما مِنْ أَصْحابِ رَسُولِ اللهِ رَضِیَ‌اللهُ تَعالی عَنْکُما وَ أَرْضاکُما أَحْسَنَ الرِّضا، وَ جَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَکُما وَ مَسْکَنَکُما وَ مَحَلَّکُما وَمَأْویکُما، السَّلامُ عَلَیْکُما وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

ص: ۹۳

همسران رسول خدا (ص)

همسـران حضـرت رسول اکرم (ص) جز حضرت خدیجه (س) که در قبرستان ابوطالب در مکه مکرّمه مدفون است همه در قبرستان بقیع مدفونند.

السَّلامُ عَلَيْكُنَّ يا زَوْجاتِ رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُنَّ يا زَوْجاتِ نَبِيِّ اللّهِ، امَّهاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَكاتُهُ.

ابراهیم، فرزند رسول اکرم (ص)

ابراهیـم، پسـر رسـول الله (ص) در کـودکی از دنیـا رفت و پیغمبرخـدا (ص) را داغـدار کرد. درگـذشت ابراهیم، پیـامبر را به شـدّت غمگیـن سـاخت وآن حضـرت در سـوگ فرزنـد، اشـک می‌ریخـت و می‌فرمـود: «چشـم، اشک‌فشـان اسـت و غمگین، ولی سـخنی نمی‌گویم که موجب ناخوشنودی پروردگارمان گردد». ((۱))

این فرزند، که مورد علاقه شدید پیامبر (ص) بود، در بقیع به خاک سپرده شد.

«السَّلامُ عَلى رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلى نَبِيِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلى حَبِيبِ اللّهِ، السَّلامُ عَلى صَفِيِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلى نَجِيِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللّهِ، سَيِّدِ الْانْبِياءِ وَخاتَمِ الْمُرْسَلِينَ، وَخِيَرَهِ اللّهِ مِنْ خَلْقِهِ فِى ارْضِهِ وَسَماءِهِ، السَّلامُ عَلى جَمِيعِ انْبِياءِهِ وَرُسُلِهِ، السَّلامُ عَلَى

۱- بحار/ ج ۱۶/ ص ۲۳۵/ ح ۳۵ و ج ۷۷/ ص ۱۴۲/ ح ۱.

ص: ۹۴

الشُّهَداءِ وَالسُّعَداءِ وَالصّالِحینَ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلی عِبادِاللّهِ الصّالِحینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا الرُّوحُ الزّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا النَّفْسُ الشَّریفَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُها السُّلالَهُ الطّاهِرَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا النَّسَمَهُ الزّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ خَیْرِ الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ النَّبِیّ الْمُجْتَبی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمَبْعُوثِ الی کافَّ- ه الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْبَشیرِ النَّذِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ السِّراجِ الْمُنِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمُؤَیَّدِ بِالْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمُرْسَلِ الَی الْانْسِ وَالْجانِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ صاحِبِ الرّایَهِ وَالْعَلامَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الشَّفِیعِ یَوْمَ الْقِیمَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ مَنْ حَباهُ اللّهُ بِالْکَرامَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وبَرَکاتُهُ، اشْهَدُ انَّکَ قَدِ اخْتارَ اللّهُ لَکَ دارَ انْعامِهِ قَبْلَ انْ یَکْتُبَ عَلَیْکَ احْکامَهُ، اوْ یُکَلّفَکَ حَلالَهُ وَحَرامَهُ، فَنَقَلَکَ الَیْهِ طَیّباً زاکِیاً مَرْضِیّاً طاهِراً مِنْ کُلِّ نَجَس، مُقَدَّساً مِنْ کُلِّ دَنَس، وَبَوَّأَکَ جَنَّهَ الْمَأْوی، وَرَفَعَکَ الَی الدَّرَجاتِ الْعُلی، وَصَلَّی اللّهُ عَلَیْکَ صَلاهً تَقَرُّ بِها عَیْنُ رَسُولِهِ، وَتُبَلّغُهُ اکْبَرَ مَأْمُولِهِ، اللّهُمَّ اجْعَلْ افْضَلَ صَلَواتِکَ وَازْکیها، وَانْمی بَرَکاتِکَ وَاوْفیها، عَلی رَسُولِکَ وَنَبِیِّکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، مُحَمَّد خاتَمِ النَّبِیّینَ، وَعَلی مَنْ نَسَلَ مِنْ

ص: ۹۵

اوْلادِهِ الطَّیبِینَ، وَعَلی مَنْ خَلَّفَ مِنْ عِتْرَتِهِ الطّاهِرِینَ، بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمِینَ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّد صَفِیِّکَ، وَابْراهِیمَ نَجْلِ نَبِیِّکَ انْ تَجْعَلَ سَعْیِی بِهِمْ مَشْکُوراً، وَذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً، وَحَیاتِی بِهِمْ سَعِیدَهً، وَعاقِبَتِی بِهِمْ حَمِیدَهً، وَحَوائِجِی بِهِمْ مَقْضِیَّهً، وَافْعالِی بِهِمْ مَرْضِیَّهً، وَامُورِی بِهِمْ مَسْعُودَهً، وَشُئُونِی بِهِمْ مَحْمُودَهً، اللّهُمَّ وَاحْسِنْ لِیَ التَّوْفِیقَ، وَنَفِّسْ عَنّی کُلَّ هَمّ وَضِیق، اللّهُمَّ جَنِّبْنِی عِقابَکَ، وَامْنَحْنِی ثَوابَکَ، وَاسْکِنّی جِنانَکَ، وَارْزُقْنِی رِضْوانَکَ وَامانَکَ، وَاشْرِکْ لِی فِی صالِحِ دُعائِی والِدَیَّ وَوُلْدِی وَجَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، الْاحْیاءَ مِنْهُمْ وَالْامْواتَ، انَّکَ وَلِیُّ الْباقِیاتِ الصّالِحاتِ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

زیارت اسماعیل فرزند امام صادق

اسماعیل، فرزند بزرگ امام صادق (ع) بود، در زیارت او می گویی:

«السَّلامُ عَلی جَدِّکَ الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلی أَبِیکَ الْمُرتَضَی الرِّضا، السَّلامُ عَلَی السَیّدَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَینِ، السَّلامُ عَلی خَدِیجَهَ أُمِّ الْمُؤْمِنِینَ أُمِّ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلی فاطِمَهَ أُمِّ الْائِمَّهِ الطّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَی النُّفُوسِ الْفاخِرَهِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الزّاخِرَهِ، شُفَعائِی فِی

ص: ۹۶

الْاخِرَه، وَ أَوْلیائِی عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَی‌الْعِظامِ النَّخِرَه، أَئِمَّهِ‌الْخَلْقِ وَوُلاهِ الْحَقِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِیفُ، الطّاهِرِ الْکَرِیمِ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَمُصْطَفیهُ، وَأَنَ‌عَلِیّاً وَلِیُّهُ وَمُجْتَباهُ، وَأَنَّ الْامامَهَ فِی وُلْدِهِ إِلی یَوْمِ الدِّینِ، نَعْلَمُ ذلِکَ عِلْمَ الْیَقِینِ، وَنَحْنُ لِذلِکَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِی نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ».

زیارت حلیمه سعدیّه (س)

حلیمه سعدیّه، دایه و مادر رضاعی رسول خدا (ص) بود که آن حضرت را در کودکی از عبدالمطّلب (جدّ پیامبر) تحویل گرفت و میان قبیله خود در بیرون مکّه برد، و به او شیر داد و بزرگش کرد. زنی با عاطفه و مهربان که افتخار دایگی پیامبر (ص) را داشت، و مورد احترام و علاقه حضرت بود. در زیارت آن بانوی عظیم الشّأن چنین میگویی:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ صَفِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ حَبِیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یاأُمَ‌الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلَیْکِ یامُرْضِعَهَ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا حَلِیمَهَ السَّعْدِیَّهِ، فَرَضِیَ اللهُ تَعالی عَنْکِ وَأَرْضاکِ، وَجَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَ مَأْواکِ، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

ص: ۹۷

زیارت عمّه‌های رسول اکرم (ص)

قبر این دو بـانوی بزرگوار «صـفیّه و عـاتکه»، دختران عبـدالمطّلب و امّ البنین مـادر حضـرت ابوالفضـل (ع) در بقیع در کنار هم قرار دارند. صـفیّه، زنی شـجاع، با کمال و ادیب و شاعر بود، و در آغاز ظهور اسـلام مسـلمان شد، و با پیامبراسلام (ص) بیعت کرد، و به مدینه هجرت نمود. در جنگ احُد و خندق هم حاضر بود، و در سال ۲۰ هجری در سن (ع) (س) سالگی از دنیا رفت.

عاتکه نیز زنی با ایمان بود، و در ردیف صحابه پیامبر قرار داشت، و همراه مسلمانان مهاجر به مدینه هجرت کرد.

در زیارت دو عمّه حضرت رسول (ص) صفیّه و عاتکه می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکُمـا یـا عَمَّتَیْ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمـا یـاعَمَّتَیْ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمـا یـا عَمَّتَیْ حَبِیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمـا یـا عَمَّتَیِ الْمُصْطَفی، رَضِیَ اللهُ تَعالی عَنْکُما وَجَعَلَ الجَنَّهَ مَنْزِلَکُما وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُ- هُ».

زیارت امّ البنین مادر حضرت ابوالفضل (ع)

امّ‌البنین، که نـامش «فـاطمه» دختـر حزام است، زنی رشـید، شـجاع و عـارف و فاضـل و نجیب و بـا اخلاـص بود که پس از شـهادت حضرت زهرا (س)، به همسری امیرالمؤمنین (ع) در آمد، و صاحب چهار فرزند رشید به نامهای عباس، عبداللّه،

ص: ۹۸

جعفر و عثمان شد که هر چهار نفر در کربلا، در رکاب امام حسین (ع) جنگیدند و شربت شهادت نوشیدند. امّ البنین برای شهدای کربلاـ و چهار شهید خود در مدینه عزاداری می‌کرد و در رثایشان شعر می‌سرود، واز احیاگران یاد کربلا و شهدا بود. در زیارت امّ‌البنین (س) می‌گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یـا زَوْجَهَ وَلِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا زَوْجَهَ أَمیرالمُؤْمِنینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا أُمَّ الْبَنینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یاأُمَّ الْعَبّاسِ بْنِ أَمیرالْمُؤْمِنینَ عَلِیِّ بْنِ أَبی‌طالِب، رَضِیَ‌اللهُ تَعالی عَنْکِ، وَجَعَلَ الجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَمَأْویکِ، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت شهدای واقعه حرّه و شهدای احُد

بقیع، تاریخچه‌ای مفصّل دارد، وقبور بسیاری از پاکان ومجاهدان در آن است. از آن جمله مجروحان جنگ احُد که پس‌ازانتقال به‌مدینه، به شهادت رسیدند ودر بقیع دفن شدند.

ونیز شهدای «واقعه حرّه» در بقیع مدفونند. پس از حادثه کربلا وشهادت امام حسین (ع) و یارانش، مردم مدینه بر ضدّ امَویان قیام کرده، والی مدینه را بر کنار کردند. یزید هزاران نفر از سربازان خود را به مدینه فرستاد، وبه مدّت سه روز، مال وجان ونوامیس مسلمانان را بر آنان مباح نمود. در این جنایت وقتل عام، هزاران مسلمان به شهادت رسیدند که در میان آنان، هشتاد نفر از صحابه و (ع) ۰۰ نفر از فرزندان مهاجرین وانصار

ص: ۹۹

بودند. این حادثه به «واقعه حرّه» معروف است، و شهدای آن در خاک بقیع آرمیده‌اند.

در زیارت قبور شهداء واقعه حَرّه و شهدای احُدمی گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا شُهداءُ یا سُعَداءُ یا نُجَباءُ یا نُقَباءُ یاأَهْلَ الصّدْقِ وَالْوَفاءِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا مُجاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللّهِ حَقَّ جِهادِهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدّارِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا شُهَداءُ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرکاتُهُ».

زیارت اهل قُبور

این زیارت برای دیگر اموات مؤمن و مؤمنه مدفون در بقیع و در دیگر قبرستان‌ها خوانده می‌شود:

«السَّلامُ عَلی أَهْلِ لا إلهَ إلَّا اللهُ، مِنْ أَهْلِ لا إلهَ إلَّا اللهُ، یا أَهْلَ لا إلهَ إلَّا اللهُ، بِحَقِّ لا إلهَ إلَّا اللهُ، کَیْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لا إلهَ إلَّا اللهُ، مِنْ لا إلهَ إلَّا اللهُ، یا لا إلهَ إلَّا اللهُ، اغْفِرْ لِمَنْ قالَ لا إلهَ إلَّا اللهُ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَهِ مَنْ قالَ لا إلهَ إلَّا اللهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ عَلِیٌّ وَلِیُّ اللهِ».

از امیرالمؤمنین (ع) روایت شده هر کس به قبرستان برای زیارت اهل قبور برود، خداوند متعال ثواب پنجاه سال عبادت به او عطا فرماید، و گناه پنجاه ساله او و والدینش را ببخشد. از پیغمبر اکرم (ص) نقل است هر کس هفت مرتبه سوره (إِنّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْر) را نزد قبر مؤمنی بخواند، خداوند متعال

ص: ۱۰۰

فرشته‌ای را نزد قبر او می‌فرستد که عبادت خدا کند، و ثوابش را به نام آن میّت می‌نویسد. پس چون روز قیامت شود به هر هولی از اهوال قیامت برسد، خداوند آن هول را از او برطرف کند، تا اینکه داخل بهشت شود.

زیارت حضرت عبدالله بن عبدالمطّلب

پدر گرامی حضرت رسول اکرم (ص) پس از مراجعت از سفر شام و قبل از ولادت رسول خدا (ص) از دنیا رفت، قبر آن بزرگوار تقریباً روبه‌روی «باب السّلام در محلّ مُصَلّی» قرار داشت که پس از طرح توسعه حرم، در داخل شبستان مسجد کنار باب قبا قرار گرفت. در زیارت آن حضرت بگو:

«السَّلامُ عَلَيْكَ يا وَلِيَّ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا أَمِينَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا نُورَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُسْتَوْدَعَ نُورِ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا والِدَ خاتَمِ الْانْبِياءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَنِ انْتَهى إِلَيْهِ الْوَدِيعَهُ وَالْامانَهُ الْمَنِيعَهُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَنْ أَوْدَعَاللهُ فِى صُلْبِهِ الطَّيِّبِ الطّاهِرِ الْمَكِينِ نُورَ رَسُولِاللهِ الصّادِقِ الْامِينِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا والِدَ سَيِّدِ الْانْبِياءِ وَالْمُرْسَلِينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ حَفِظْتَ الْوَصِيَّهَ، وَأَدَّيْتَ الْامانَهَ عَنْ رَبِّ الْعالَمِينَ فِى رَسُولِهِ، وَكُنْتَ فِى دِينِكَ عَلى يَقِين، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ اتَّبَعْتَ دِينَ اللهِ عَلى مِنْهاجِ جَدِّكَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللهِ فِى حَياتِكَ وَبَعْدَ وَفاتِكَ، عَلى

ص: ۱۰۱

مَرْضاتِ اللهِ فِی رَسُولِهِ، فَصَلَّی اللهُ عَلَیْکَ حَیّاً وَمَیِّتاً، وَرَحْ- مَهُ اللهِ وَبَ- رکاتُهُ».

دیگر مستحبات مدینه

۱- سه روز، روزه به قصد برآورده شدن حاجات

بهتر است شروع از چهارشنبه و ختم به جمعه باشد (این سه روز، مستحب مؤکد است و حتی از کسانی هم که روزه قضا دارند پذیرفته می‌شود).

۲- خواندن نماز توبه (۱)، کنار ستون توبه (ابولبابه)

۳- شب چهارشنبه کنار ستون ابولبابه و شب و روز پنج‌شنبه کنار ستون مقابل آن نماز بخواند

۴- شب و روز جمعه کنار ستونی که پهلوی محراب پیامبر (ص) است، نماز بخواند و حاجات خود را ذکر کرده و دعایی را که بعد از زیارت حضرت رسول (ص) ذکر شده بخواند.

۵- در وقت ورود و خروج مسجد النبی (ص) آهسته صلوات بفرستد

۶- پس از هر زیارت، نماز زیارت بخواند.

۷- خواندن نمازهای یومیه در مسجدالنبی و باجماعت. (بنا به روایتی از امام صادق (ع)، خواندن نماز در مسجد النبی معادل ده هزار نماز است (۲))

۸- خواندن نمازهای قضا در مسجدالنبی به جهت فضیلت بی‌شمار نمازخواندن درآن مکان. چه نیکو است زائران محترم

۱- این نماز، شبیه نماز صبح خوانده می شود و فقط نیّت آن تفاوت دارد.

۲- بحار الانوار/ ج ۹۶/ ص ۳۸۲.

ص: ۱۰۲

فرصت انـدک خود را در مـدینه از دست ندهنـد و از نماز خوانـدن در مسـجد النبی غافل نشوند. (حداقل ۱ (ع) رکعت نمـاز قضای یک روز را، هر روز به جا آورند).

۹- خواندن نماز در مقام جبرئیل. از امام صادق (ع) نقل شده است که این دعا را موقع حضور در مقام جبرئیل بخواند:

«ای جوادُ ای کریم، ای قریبُ ای بعید، اسْ- ئَلُکَ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمّدٍ وَ اهْلِ بَیْتِه و انْ تَرُدَّ عَلیَّ نِعْمَتَک».

۱۰- زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) در هر روز و خواندن نماز زیارت.

۱۱- یک ختم قرآن و یا بیشتر و هدیه آن به وجود شریف پیامبراکرم (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) و امام زمان (عج).

۱۲- خوانـدن نماز مخصوص پیامبر (ص) و حضـرت زهرا (س) و ائمه بقیع. (نحوه خواندن نماز ها در بخش های بعدی این کتاب- تقویم عبادی مدینه منوره- آمده است)

۱۳- دادن صـدقه به خصوص صـدقه جهت سـلامتی حضـرت ولیعصـر [. بنـا بر روایت امـام صـادق (ع)، انفاق یک درهم در مـدینه معادل ده هزار درهم، درمکانی دیگر است.

۱۴- انجام روزانه یک غسل زیارت (صبح‌ها بهتر است)

۱۵-

ص: ۱۰۳

۱۶- زیارت وداع پیامبر اکرم (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) به هنگام خروج از مدینه.

توصیه های لازم به زائران

۱- هنگام اقامه نماز جماعت از مسجد خارج نشوید.

۲- به ضریح نبی اکرم (ص) هنگام نماز خواندن پشت نکنید.

۳- هنگام تکبیر آخر نماز ها، دست ها را بالا و پایین نبرید.

۴- در موقع نماز جماعت از گفتن «آمّین» خودداری کنید. (موجب بطلان نماز است)

۵- از تکتّف (دست به سینه گذاشتن) موقع تلاوت حمد و سوره اجتناب کنید.

۶- بین هر دو سجده در هر رکعت و بعد از سجده دوم لازم است استراحت کنید (این استراحت را اهل سنت ندارند و بلافاصله برای رکعت بعدی قیام می کنند)

۷- در نماز جماعت، اهل سنت پس از رکوع ذکری طولانی می خوانند (سمع الله لمن حمده و لك الحمد حمدا طيبا كثيرا مباركا فيه ملأ السماوات و ملأ الارض) زائرین محترم توجه به طولانی بودن این ذکر داشته باشید و بعد از رکوع فورا به سجده نروید چرا که موجب به هم ریختن صفوف و ناهماهنگی می شود. زائران ایرانی می توانید اذکاری چون «الله اکبر» و «یا سمع الله لمن حمده» را چندین مرتبه بگویید و همراه با نمازگزاران به سجده روید.

۸- از خوابیدن در مسجد و حرم مطهر به علت کراهت شدید، پرهیز نمایید.

۹- زمان زیارت خواهران در روضه شریفه و حرم پیامبر (ص) و خانه حضرت زهرا (س) زمان‌های محدودی است که از

ص: ۱۰۴

طریق مدیران کاروان‌ها اعلام می‌شود. لذا خواهران، این زمان‌ها را جهت زیارت از دست ندهند

۱۰- از بردن کفش ها به روضه منوره بپرهیزید زیرا اهل سنت آن را نوعی بی احترامی به ساحت مقدس پیامبر (ص) می دانند.

۱۱- در مسجد به ویژه هنگام خواندن نماز، تلفن همراه خود را خاموش نمایید.

۱۲- از گرفتن عکس و فیلم در اماکن مقدسه به علت ممنوعیت خودداری نمایید. مأموران اماکن مقدسه در صورت مشاهده عکسبرداری، برخورد شدید می کنند و این امر، باعث هتک حرمت ایرانی و شیعه می شود.

۱۳- از آنجایی که اهل سنت نماز خواندن در قبرستان و پشت قبرستان را حرام می دانند، نماز های زیارت ائمه بقیع: را در حرم پیامبر (ص) بخوانید.

۱۴- نظم در صفوف نماز جماعت را رعایت کنید. اهل سنت قبل از اقامه نماز از عباراتی چون "استووا صفوفکم "و "سُدّوا الخلل" استفاده می کنند که به معنای مرتب کردن صف های نماز است. به این مهم توجه نمایید.

۱۵- با صدای بلند از زیارت نامه خواندن و سخن گفتن و صلوات فرستادن وگریه کردن خودداری کنید.

۱۶- از انداختن عریضه روی قبور ائمه بقیع (ع) و برداشتن خاک از آنجا خودداری کنید.

۱۷- از بستن پارچه، نخ، و قفل به پنجره‌های بقیع جداً بپرهیزید.

ص: ۱۰۵

۱۸- از خارج نمودن قرآنهای وقفی از حرم اجتناب کنید.

۱۹- از مشاجره و جدال نمودن با مأمورین حرم بپرهیزید.

۲۰- از استعمال دخانیات بپرهیزید.

۲۱- در نماز جماعت از شکسته نماز خواندن به نحوی که نماز دیگران را به هم زند، خودداری کنید.

۲۲- از انداختن آب دهان در فضای صحن و قبرستان بقیع جدا پرهیز کنید.

۲۳- از گذاشتن قرآن روی زمین و پا درازکردن به سوی آن خودداری نمایید.

۲۴- وسایل اضافه را با خود به حرم نبرید.

۲۵- از جلوی افرادی که مشغول نماز هستند، عبور نکنید.

۲۶- امـام جماعت مسـجدالنبی در رکعتِ اولِ نماز صـبح جمعه، معمولًا سوره سـجده دار می خوانـد. در این‌گونه موارد، همراه امام جماعت و مأمومین به سجده رفته و نماز را ادامه دهید و پس از نماز، نماز صبح را اعاده کنید.

۲۷- اگر کمتر از ده روز در مکه و مـدینه می‌مانیـد، بدیهی است که در مسـجد النبی و مسـجد الحرام می توانید نمازها را هم کامل بخوانید و هم شکسته اما اگر نماز را به جماعت می‌خوانید کامل بخوانید.

آداب وداع با مدینه

درروز آخر، برای خداحافظی از پیامبر اسلام به روضه شریفه رفته، زیارت نامه را به همراه نماز زیارت قرائت کنید. سپس

ص: ۱۰۶

ضمن خواندن سوره ضحی، به آیات "فَامَّا الْیَتیمَ فَلا تَقْهَرْ وَ امَّا السّ- ائِلَ فَلا تَنْهَر "که می‌رسید خطاب به وجود شریف پیامبر عرضه کنید: یا رسول‌الله تو پدر امتی و ما همه یتیمان تو، فرزندانت را که به تو پناه آورده اند، از خود مران، و در این زمان حاجات خود را طلبیده و چندین بار آیه «و امّا السّائل فَلا تَنْهَر» را تلاوت کنید و با تضرع، از درگاه خداوند متعال حوائج خود و دوستان و آرزومندان را درخواست نمایید. پس از زیارت حضرت ختمی مرتبت (ص)، زیارت وداع را به این نحو بخوانید:

اللّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِن زیارِ قَبْرِ نَبِیِّک، فَإِنْ تَوَفَّیْ- تَنی قَبْلَ ذلِک فَإِنّی اشْهَدُ فی مَماتی عَلی ما اشْهَدُ عَلَیْهِ فی حَیاتی انْ لا اله الّا انْتَ وَ انَّ مُحَمَّدًا عَبْدُکَ وَ رسولُکَ و انَّکَ قد اخْتَرْتَهُ مِنْ خَلْقِک، ثُمَّ اخْ- تَرْتَ مِن اهْلِ بیْتِهِ الْائِمَّ- هَ الطّاهِرینَ الَّذینَ اذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّ- رْتَهُمْ تَطْهیرًا، فَاحْشُرْنا مَعَهُمْ وَ فی زُمْرَتِهِمْ وَ تَحْتَ لِوائِهِمْ وَ لا تُفَ- رِّقْ بَیْ- نَنا وَ بَیْ- نَهُمْ فِی الدُّنْ- یا وَ الْآخِرِ، یا ارْحَمَ الرّاحِمین، السَّلامُ عَلَیْکَ لاجَعَلَهُ اللهُ آخِرَ تَسْلیمی عَلَیْک.

ص: ۱۰۷

سپس حضرت فاطمه (س) را در مسجد النبی زیارت نمایید ونماز زیارت بخوانید و به زیارت ائمه بقیع (ع) بروید. و زیارت وداع آن بزرگواران را به این نحو بخوانید (۱):

السَّلامُ عَلَیْکُمْ ائمَّهَ الْهُدی وَ رَحْمَهُ اللهِ وَبَرکاتُه، اسْتَوْدِعُکُمُ اللهَ وَ اقْرَءُ عَلَیْکُمُ السَّلامَ، آمَنّا بِاللهِ وَ بِالرَّسولِ وَ بِما جِئْتُمْ وَ بِهِ دَلَلْتُمْ عَلَیْه، اللّهُمَّ فَاکْ- تُبْنا مَعَ الشّاهِدین.

تقویم عبادی مدینه منوره (به تفکیک ایام هفته)

۱- مرحوم شیخ طوسی و سید ابن طاووس گفته اند که در وداع با ائمه بقیع: این زیارت خوانده شود.

ص:۱۰۸

حج و عمره، سرسرای عبودیت و بندگی، دلدادگی و عاشقی، رشد وکمال و عروج است. از قفس تن بیرون آمدن و خود را در فضای خانه معشوق رها نمودن است. عارف سالک حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی: استاد حضرت امام:- می گوید:

هدف اصلی از تشریع حج، تقویت بعد روحانی است تا انسان با معنویت شده و از عالم جسم به عالَم معنی ترقی نموده و شناخت خدا و دوستی و انس او را به دست آورد و در سرای کرامتش به سر برد. (۱)

تشرف به سرزمین مقدس مدینه منوره، فرصت مغتنمی برای راز و نیاز با خدای مهربان است که معلوم نیست دوباره تکرار شود. برای اغتنام این فرصت، از میان بوستان اذکار و دعاهای آسمانی، اعمال و عباداتی گلچین و به تناسب روز های هفته تفکیک شده است.

نکته مهم: در به جا آوردن و خواندن دعاها، حضور قلب و حال و هوای زائر شرط اساسی است. زائران نباید اعمال و

۱- المراقبات/ ص ۳۸۴/ آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی.

ص: ۱۰۹

دعاها را برخود تحمیل کنند و آن را به هر شکل به جا آورند بلکه صرفاً در صورت آمادگی و اشتیاق روحی انجام دهند. اعمال و دعاهایی که برای مقاطع مختلف در یک روز توصیه و پیشنهاد شده اند، به گونه ای متعدد و متنوع گزینش شده که امکان انتخاب را برای زائران متناسب با شرایط روحی آنها فراهم می کند.

ص:۱۱۰

زمان روز شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب ۱ در حرم مطهر، خواندن نافله صبح ۲، نماز اول وقت به جماعت، خواندن ذکری کوتاه بعد از نماز (س)، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب ۴، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهریک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خواندن نماز پیامبر. ۵ ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان، پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر) خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس پیامبر اکرم (ص). قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف نبی مکرم (ص)، حتی المقدور در حرم مطهر. مغربشرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله (ص)، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت ناحیه مقدسه، زیارت آل یاسین، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد. (از سفارشات آیه الله میزرا جواد ملکی تبریزی در اسرار الصلوه.)

ص: ۱۱۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز شب: نماز شب ۱۱ رکعت است. یعنی پنج نماز دو رکعتی و یک نماز یک رکعتی. ۴ نماز اول مانند نماز صبح به نیت "نماز شب، "۲ رکعت بعدی نیت نماز "شفع "و یک رکعت آخر به نیت نماز "وتر. "در نماز وتر در قنوت (ع) ۰ مرتبه استغفار و بعد طلب مغفرت برای ۴۰ مؤمن و سپس سیصد مرتبه العفو. (چنانچه فرصت این اذکار نباشد ذکر عادی کافی است.)

۲- نماز نافله صبح دو رکعت است مثل نماز صبح که قبل از خواندن نماز صبح خوانده می شود.

(س)- ومَنْ یَتَّقِ اللّه یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً و یَرْزُقْ- هُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبْ وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ فَهُوَ حَسْ- بُهُ انّ اللّه بالغُ امرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلّ شَیءٍ قَدَرا (۱) این آیه را سه مرتبه خوانده و سپس سه مرتبه سوره توحید خوانده شود آنگاه سه مرتبه صلوات فرستاده شود.

۴- ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبحانَ اللهِ وَ الْحَمدُ لِلّهِ وَ لا اله الّا اللّهُ وَ اللّهُ اکبر، ۱۰ مرتبه لااله الّا اللّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه، لَهُ الْمُلْکُ و لَهُ الْحَمْد یُحْیی وَ یُمیت وَ هُوَ حَیٌ لا یَموت

۱- طلاق/ ۳ و ۲.

ص: ۱۱۲

بِیَدِهِ الْخَیرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر، ۱۰ مرتبه سُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْدُللهِ وَ لا الهَ الّا اللهُ وَ الله اکبر، ۱ مرتبه سوره های «قدر» و «توحید» و همچنین «آیه الکرسی»، (س) مرتبه سُبْحانَ اللهِ حینَ تُمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُون و لَهُ الْحَمْدُ فی السَّمواتِ وَ الْارض عَشی-اً وَ حینَ تُظهِرون، (ع) مرتبه لاحَولَ وَ لا قُوَّهَ الّا بِاللهِ الْعَلیّ الْعَظیم.

۵- طریقه خواندن نماز پیامبر (ص): نماز پیامبر (ص) دو رکعت است که درهر رکعت سوره «حمد» و ۱۵ مرتبه سوره «قدر» خوانده می شود، سپس در رکوع و بعد از سربرداشتن و در سجده اول و بعد از سر برداشتن و در سجده دوم و بعد از سربرداشتن در هر یک، ۱۵ مرتبه سوره «قدر» را می‌خواند سپس تشهد و سلام داده، نماز را تمام می کند.

(ص)- طریقه خواندن نماز غفیله

نماز غفیله ۲ رکعت است بین مغرب و عشا. در رکعت اول بعد از حمد این آیات: و ذَالنُّونِ اذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ انْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَیْهِ فَنادی فِي الظُّلُماتِ انْ لااِلهَ الّا انْت سُبْحانَکَ انّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمینَ فَاسْ-تَجَبْنا لَهُ و نَجَّیْناهُ مِنَ الغمّ وَ کَذلِکَ نُنْجِي الْمُؤمِنین، رکعت دوم بعد از حمد این آیه شریفه: وَعِنْدَهُ مفاتِحُ الْغَیبِ لایَعلَمُها الّا هُو و یَعلَمُ ما فی البَرِّ و الْبَحْر و ما تَسْ-قُطُ مِنْ وَرَقَهٍ الّا یَعْلَمُها و لا حَبَّهٍ فی ظُلُماتِ الْأرضِ وَ لا

ص: ۱۱۳

رَطْبٍ و لا يابِسٍ الّا فی کِتابٍ مُبین. درقنوت این دعا خوانده شود: اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِمَفاتِحِ الْغَیبِ الَّتی لا یَعْلَمُها الّا انت ان تُصلِّیَ عَلی مُحمَّدٍ و آلهِ وَ انْ تَفْعَلَ بی، سپس حاجات خود را بخواهید و ادامه دهید: اللهُمَّ انْتَ وَلیُّ نِعْمَتی وَ الْقادِرُ عَلی طَلِبَتی و تَعلَمُ حاجَتی فَاسْئَلُکَ بحقِّ مُحمَّدٍ وَ آلِهِ عَلیه وَ عَلَیْهِمُ السَّلام لَمّا قَضَیْتَها لی.

ص:۱۱۴

زمان روز یکشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوانـدن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز یکشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضـرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهرخواندن یک شـبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) خواندن نماز حضـرت زهرا ۱ (س). ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعـد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعـد از نمـاز عصـر، ختم هزار صـلوات هـدیه به سـاحت مقـدس حضـرت زهرا (س). قرائت یـک جزء قرآن هـدیه به وجود شـریف حضـرت زهرا (س)، حتی المقـدور در حرم مطهر. مغربشـرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعـد از نمـاز مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعـد از نمـاز مغرب، خوانـدن نماز غفیله، خوانـدن نماز عشاء و خوانـدن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسـته)، خوانـدن سوره ملک بعـد از نماز عشاء. شـبخواندن حدیث کساء، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضـرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِه، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۵

توضیح برنامه روز یکشنبه

طریقه خواندن نماز حضرت زهرا (س)

نماز حضرت زهرا (س) دو رکعت است که در رکعت اول سوره «حمد» و صد مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوم سوره «حمد» و صد مرتبه سوره «توحید» و بعد از سلام نماز، تسبیحات حضرت زهرا و این دعا را بخواند:

سُبحان ذی العِزِّ الشّ- امخ المُنیف، سُبحانَ ذی الْجَلالِ الْباذِخِ العَظیم، سُبْحانَ ذی الْمُلْکِ الْفاخِرِ الْقَدیم، سُبْحانَ مَن لَبِسَ الْبَهْجَهَ و الْجَمال، سبحانَ مَنْ تَرَدّی بِالنّورِ وَ الْوَقارِ، سُبْحانَ مَنْ یَری اثَرَ النَّملِ فیِ الصَّ-- فا، سُبحانَ مَنْ یَری وَقْعَ الّطَیرِ فیِ الْهَواء، سُبْحانَ مَن هُوَ هکَذا لا هکَذا غَیرُه.

ص: ۱۱۶

زمان روز دوشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز دوشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. بیش از ظهرخواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خواندن نماز حضرت امام حسن مجتبی (ع). ۱ ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر و عصر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت علی (ع). قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت علی (ع)، حتی المقدور در حرم مطهر. مغربشرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن مناجات حضرت امیر (ع) در کوفه، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۷

توضیح برنامه روز دوشنبه

طریقه خواندن نماز امام حسن (ع):

نماز امام حسن (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» ۲۵ مرتبه خوانده می شود و بعد از نماز این دعا خوانده شود:

اللّهُمَ انّی اتَقَرَّبُ الَیْکَ بِجُودِکَ و کَرَمِ-کَ، و اتَقرَّبُ الیْکَ بِمُحمَّدٍ عَبْدِکَ و رَسُولِ-کَ و اتقَ-- رَّبُ الیکَ بِملائِکَتِکَ و انْبیائِکَ و رُسُلِکَ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحمَّدٍ عبدِکَ و رَسولِکَ و علی آل مُحمَّد، و انْ تُ- قیلَنی عَثْ- رَتی، وَ تَسْ- تُرَ عَلَیَّ ذُنُوبی و تَغْفِرَها لی، و تَقْضیَ لی حَوائِجی وَ لا تُعذِّبَ- نی بِقَبیحٍ کانَ مِنّی. فَانَّ عَفوکَ وَ جُوَدکَ یَسَعُنی انّکَ عَلی کُلِّ شیءٍ قدیر.

ص: ۱۱۸

زمان روز سه شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوانـدن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خوانـدن دعای عهـد، خوانـدن دعا و زیارت روز سه شـنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت در روضه شـریفه، زیارت حضـرت رسول (ص)، حضـرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهریک شـبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خواندن نماز حضرت امام سجاد (ع). ۱ ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعـد از اذان پیش از نماز ظهر) خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصـرخواندن نافله عصـر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصـر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن نماز پیامبر یا هر معصوم دیگری که در بخش عصر نمازش آمده است، ختم هزار صـلوات هدیه به ساحت مقدس حضـرت امام حسن مجتبی (ع). قرائت یک جزء قرآن هدیه به جود شریف حضرت امام حسن مجتبی (ع)، ترجیحـا در حرم مطهر غروبشـرکت در نمـاز جماعت حرم خوانـدن نافله مغرب (۲ نمـاز دو رکعتی بعـد از نماز مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعـد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء، پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شـبخواندن دعای بیست و چهار صحیفه سجادیه (در انتهای کتاب موجود می باشد)، خواندن این اذکـار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سـوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۹

توضیح برنامه روز سه شنبه

طریقه خواندن نماز امام سجاد (ع):

نماز امام سجاد (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» صد مرتبه خوانده می شود. بعد از سلام نماز، این دعا خوانده شود:

یا مَنْ اظْهَ- رَ الْجَمیل و سَتَرَ القَبیح یا مَنْ لَمْ یُؤاخِذْ بِالْجَریرَه و لَم یَهتِکِ السِّ- تْر، یا عَظیمَ العفْو، یا حَسَنَ التَّجاوُزِ، یا واسِعَ الْمَغفرَه، یا باسِطَ الیَ‍دَیْنِ بالرَّحمهِ، یا صاحِبَ کُلِّ نَجْوی، یا مُنتَهی کُلِّ شَ‍کْوی، یا کَریمَ الصَّ- فْح، یا عَظیمَ الرَّجاء یا مُبْ- تَ- داً بِالنّ- عَمِ قَبْلَ اسْ- تِحْ- قاقِها، یا ربَّنا و سَیِّدَنا وَ مَولانا، یا غایهَ رَغْبَت- نا، اسْ- ئَلُک اللّهُمَّ ان تُصَ- لّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ محمَّد.

ص: ۱۲۰

زمان روز چهارشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشرف به حرم ۱، خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز چهارشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهرخواندن نماز حضرت امام باقر (ع). ۲ خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت). ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام حسین (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به و جود شریف حضرت امام حسین (ع) (حتی المقدور در حرم مطهر). مغربشرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت امین الله، خواندن زیارت وارث، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۱

توضیحات برنامه روز چهارشنبه

۱- سه روز روزه گرفتن در مدی نه (از چهارشنبه تا جمعه) مستحب موکد است.

۲- طریقه خواندن نماز امام محمد باقر (ع)

نماز امام باقر (ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سُبْحانَ اللهِ وَالْحَمْدُللهِ و لا الهَ الّا اللهُ و اللهُ اکبر ۱۰۰ مرتبه و بعد ازسلام نماز، دعای آن حضرت خوانده شود:

اللّهم انّی اسْئَلُک یا حَلیمُ ذو اناءٍ غَفَورٌ ودود، انْ تتجاوَزَ عَنْ سَیِّئاتی، وَ ما عِنْدی بِحُسْنِ ما عِنْدَکَ، و انْ تُعطِینی مِنْ عَطائِکَ ما یَسَعُنی، و تُلهِمُنی فیما اعْطَیْتنی العَمَلَ فِیهِ بطاعَتِکَ و طاعَهِ رَسُولِکَ و انْ تُعْطِینیَ مِنْ عَفْوکَ ما اسْتَوجِبُ بِهِ کرامَتَکَ اللّهُمَ اعْطِنی ما انْتَ اهلُهُ، و لا تَفْعَلْ بی ما انا اهلُه، فَانّما انا بِکَ و لَمْ اصِبْ خَیراً قَطُّ الّا مِنْکَ یا ابْصَرَ الْابْصَرِینِ، و یا اسْمَعَ السّامعین و یا احْکَمَ الحاکمین، و یا جارَ المُسْتَجیرین، و یا مُجیب دعوهِ المُضْطَرّین، صَلّ علی مُحمَّدٍ و آلِ محمّد.

ص: ۱۲۲

روز روز پنج شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشرف به حرم، خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز پنج شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهرخواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خواندن نماز حضرت امام صادق (ع) ۱ ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام سجاد (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت امام سجاد (ع) (حتی المقدور در حرم مطهر) مغربشرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن دعای کمیل، بسیار گفتن این ذکر: سبحانَ اللهِ واللهُ اکبرُ و لا الهَ الّا الله، صد مرتبه این صلوات را بفرستد: اللّهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و اهلِک عَدُوَّهم من الجنّ و الإنس من الاوّلینَ والآخرین، خواندن سوره های سجده، یس، ص، احقاف، واقعه، دخان، طور، کهف، اسراء و جمعه، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۳

توضیح برنامه روز پنج شنبه

طریقه خواندن نماز امام صادق (ع)

نماز امام صادق (ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و آیه‌ی «شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لا الهَ الّا هُوَ و الْمَلائِکَهِ و اولُوا الْعِلْمِ قائِماً بِالْقِسط لا الهَ الّا هُوَ الْعَزیزُ الحَکیم» را ۱۰۰ مرتبه بخواند و بعد از سلام نماز دعای آن حضرت: یا صانِعَ کُلِّ مَصنوُع، یا جابِرَ کُلِّ کَسیر، و یا حاضِرَ کُلِّ مَلَاءٍ و یا شاهِدَ کّلِّ نَجْوی، وَ یا عالِمَ کُلِّ خَفِ- یَّه، وَ یا شاهِدُ غَیرَ غائب، و یا غالِبُ غیرَ مَغْلوب، و یا قریبُ غَیرَ بَعید، و یا مونِسَ کُلِّ وحید، و یا حَیُّ مُحْیِی الْمَوتی و مُمیتَ الْاحیاء، القْائمَ عَلی کُلِّ نَفْسٍ بِما کَسَبَتْ و یا حَیّاً حینَ لا حَی، لا الهَ الّا انت، صلِّ عَلی مُحمَّدٍ و آلِ مُحمَّد.

ص: ۱۲۴

روز روز جمعه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشرف به حرم، دعا و زیارت روز جمعه، خواندن دعای ندبه، سوره کافرون ده مرتبه قبل از طلوع آفتاب. بعد از نماز صبح روز جمعه سوره توحید و صلوات و استغفار هر کدام صد مرتبه، غسل روز جمعه و زیارت بعد از غسل این دعا را بخوانید: اشْهَدُ انْ لا الهَ الّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه وَ اشْهَدُ انَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُه. اللّهمَ صَلِّ عَلی مُحمَّد وَ آلِ مُحمَّد وَ اجْعَلنی مِنَ التَّوابینَ وَ اجْعَلْنی مِنَ المُتَطَهِّرین. پیش از ظهرخواندن نماز قضای یک شبانه روز (۱ (ع) رکعت)، خواندن سوره های رحمن و صافات و احقاف، خواندن نماز جعفر طیار ۲ یا امام زمان (ع) (س) ظهرخواندن نافله (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز)، خواندن نماز جمعه ۱ به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن دعای سماتمغربخواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی قبل از نماز مغرب) شرکت در نماز جماعت حرم، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت جامعه کبیره (س)، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام باقر (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت امام باقر (ع) (ترجیحا در حرم مطهر)، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدْرَته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۵

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- پس از نماز جمعه، زائران (مقلدان برخی مراجع) می‌توانند نماز ظهر را خوانده، سپس نماز عصر را بخوانند.

۲- طریقه خواندن نماز جعفر طیّار

نماز جعفر طیار ۴ رکعت است یعنی دو نماز دو رکعتی، در هر نماز در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «زلزال»، رکعت دوم بعد از حمد سوره «عادیات». رکعت سوم سوره «نصر» و رکعت چهارم سوره «توحید». در هر رکعت بعد از حمد و سوره، ۱۵ مرتبه تسبیحات اربعه (سبحانَ اللهِ وَالْحَمدُ للهِ وَ لا اله الّا اللهُ وَ اللهُ اکبر) در رکوُع همین ذکر ۱۰ مرتبه، بعد از سر برداشتن از رکوع، در سجده اول و بعداز سربرداشتن از سجده اول و در سجده دوم و بعد از سربرداشتن از سجده دوم درهر کدام ۱۰ مرتبه همان تسبیحات گفته شود (روی هم سیصد مرتبه تسبیحات می‌شود).

(س)- طریقه خواندن نماز امام زمان (عج)

این نماز، ۲ رکعت است که در هر رکعت، وقتی سوره حمد به آیه «ایاک نعبد و ایاک نستعین» رسید، این آیه باید ۱۰۰ مرتبه تکرار شود و سپس ادامه سوره حمد و توحید خوانده شود. در رکوع و سجده، ذکر رکوع و سجده (ع) مرتبه تکرار می شود و بعداز سلام، تسبیحات حضرت زهرا (س) خوانده می شود، سپس به سجده رفته و ۱۰۰ مرتبه صلوات می گوید.

ص: ۱۲۶

۴- از سفارشات حضرت آیه‌الله سید علی قاضی طباطبایی است که در جمعه‌ها زیارت جامعه کبیره خوانده شود (مندرج در کتاب عطش/ زندگی‌نامه معظم له)

* صدقه جهت سلامتی حضرت ولی عصر [در روز جمعه فراموش نشود.

فصل هفتم: در مکه مکرمه

اشاره

ص:۱۲۷

ص:۱۲۸

ص:۱۲۹

مکّه مکرّمه مرکز نزول وحی و پایگاه اصلی اسلام است و مسجد الحرام، مسجدی ساده و بی تکلف، مکعبی سیاه پوش به نام کعبه در آن قرار دارد که، قبله ما، عشق ما، نماز ما، حیات ما و ممات ماست. در اینجا هر طرف که بایستی قبله در برابر توست. اینجا دایره ای است که کعبه مرکز آن است و از این مرکز است که باید به سوی ابدیت پرواز کنی. همانجایی است که به دست بندگان خوب و خالص خدا ابراهیم خلیل و اسماعیل، بازسازی شده و در تمام این سال ها با صلابت تمام بر پای خود ایستاده و از سراسر گیتی همه عاشقان را به سوی خود فرا خواند و این در حالی است که کاخ‌ها و قصرهای عالی با تمام استحکامشان در طوفان حوادث و در طول زمان خرد شدند و فرو ریختند. این همان خانهای است که ابراهیم بت شکن پایه های آن را بالا آورد و با صدق و صفایش آن را جاویدان ساخت و میعادگاه موسی (ع) و عیسی (ع) و محمد (ص) و اهل بیتش نمود و تو زائر خانه دوست، اکنون به این حرم راه یافتهای. خداوند لیاقت میهمانی خانه اش را به تو عطا کرد. انتخاب شدی، برگزیده گردیدی، آمدی گرد خانه اش بچرخی، از همه ملیّت‌ها و منیت‌ها و عناوین رها گشته ای، خود را برای او خالص و مطلق کرده ای. در مکان عروج نبی اش قدم نهادی، حالا خیال عروج نداری؟ قصد پرواز نداری؟ دست در دستش (حجر الاسود) بنه، قول بده، تعهد کن که دیگر نافرمانی اش را نمی کنی، همه اعمالت را برای او خالص

ص: ۱۳۰

می کنی، همه حرکـات و سـکناتت از این پس یـک رنگ می گیرد، رنگ خـدایی. آن وقت است که معنای سیر الی الله را در می یـابی. دیگر هر جـا نظر کنی فقـط او را می بینی. همـواره خود را در محضـرش حس می‌کنی و شـرم از این داری که در محضـرش، نافرمانی اش را بکنی. زائر کوی دوست! هَنیئًا لک!

اعمال و آداب مکه مکرمه

ص:۱۳۱

مستحبات ورود به مکه

مستحب است هنگام ورود به شهر مکه این دعا را که امام صادق (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده است، بخوانید:

اللّهُمَ الْبَلَدُ بَلَدُک، وَ الْبیتُ بَیْتُک، جِئْتُ اطْلُبُ رَحْمَتکَ و اؤُمُّ طاعتَک، مُتَّبِعاً لِامرک، راضیاً بِقَدَرِک، مُسلّماً لِامرِک اسألُکَ مَسْألَهَ المُضْ- طَرِّ الیکَ، الْمشْفِقِ مِنْ عَذابکَ، انْتَسْتَقْبِلَنی بِعَفْ- وک و ان تَتجاوَزَ عَنّی بِرَحْمَتِکَ و انْتُدْخِلَنی جَنَّتَک. (۱)

مستحبّات ورودبه مسجدالحرام

۱- غسل (بهتر است قبل از غسل، وضو بگیرد.)

۲- با حالت وقار و سکینه وارد مسجدالحرام شده و آهسته گام بردارد.

۳- بر درب مسجدالحرام بایستد و بگوید: السَّلامُ عَلَیْکَ ایُّها النَّبیُ و رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتهُ بِسْمِ الله و بِالله و ماشاءَالله. السَّ- لامُ علی انبیاءِ اللهِ و رُسُلِه، السَّ- لامُ عَلی رَسُولِ الله، السَّلامُ عَلی ابراهیمَ خلیل الله وَ الْحَمْدُ لِلّه رَبِّ العالمین. و بعد سه مرتبه می گوید: اللّهم فُکَّ رَقَبتی مِنَ النّار و ادامه می‌دهد: وَ اوْسِعْ عَلَّی مِنْ رِزْقِکَ الحلالِ الطّیب و

۱- هدایهٔ السالک/ ج ۲/ ص ۷۴۵.

ص: ۱۳۲

ادْرَأ عَنّی شَرَّ شیاطینِ الْجِنِّ والْانسِ و شَرَّ فَسَقَهِ الْعَرَبِ و الْعَجَم.

۴- رو به کعبه دستها را بلند کرده و بگوید: اللّهمَ انّی اسْألُکَ فی مَقامی هذا وَ فی اوَّلِ مناسِکی انْ تَقْبَلَ تَوبَتی و انْ‌تَتجاوَزَ عَنْ خَطیئَتی و انْ تَضَعَ عَنّی وِزْری. الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی بَلَّغَنی بَیتَهُ الْحَرام، اللّهمَ انّی اشهَدُ انَّ هذا بَیْتُکَ الحَرام الذی جَعَلْتَهُ مثابهً لِلنّاسِ و امْناً مُبارکاً و هُدیً لِلعالَمین، اللّهمَ انّی عَبْدُکَ وَ الْبَلَدُ بَلَدُک وَ الْبیتُ بَیتُکَ جِئْتُ اطلُبُ رَحْمَتَکَ و اؤُمُّ طاعَتَکَ مُطیعاً لِامرِکَ راضیاً بِقَدرِکَ، اسْ- ألَکَ مَسألَهَ الْفَقیر الیکَ الخائِفِ لِعُقوبَتِکَ اللّهُمَ افْتَح لی ابْوابَ رَحْمَتک واسْتَعْمِلنی بِطاعتِکَ و مَرْضاتِک.

آنگاه روبه سوی کعبه ادامه دهد: الْحَمْدُ لِلّهِ الّذی عَظَّمَکِ و شَرَّفَکِ و کَرَّمَکِ و جَعَلَکِ مَثابهً لِلنّاس و امْناً مُبارَکاً و هُدیً لِلْعالَمین.

مستحبات طواف

درحال طواف کعبه این دعا را بخواند: اللّهُمَّ انّی الَیْکَ فقیرٌ و انّی خائِفٌ مُسْتَجیرٌ فَلا تُغَیّرْ جِسْمی وَ لا تُبَدِّل اسْمی و نیز می گوید: اللّهُمَّ اجْعَلْهُ حَجّاً مَبْروراً و ذَنبْاً مَغْفوُراً و سَعْیاً مَشکُوراً. وَ در چهار شوط آخر بگوئید: اللّهُمَّ اغْ- فِر وَارْحَمْ وَاعْفُ عَمّا تَعْلَم و انْتَ الْاعَزُّ الْاکْرَم اللّهُمَ

ص: ۱۳۳

رَبَّنا آتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنةً وَ في الْآخِرَهِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النّار.

۱- مقابل درب کعبه که رسید صلوات فرستاده و بخواند: سائِلُکَ فَقیرُکَ مِسْکینُکَ ببابِکَ فَتَصَّدقَ عَلیهِ بالجنَّهِ، اللّهُمَ الْبیتُ بَیْتُک وَ الْحَرَمُ حَرَمُک وَ الْعَبْدِ عَبْدُک وَ هذا مَقامُ الْ- عائِذِ بِک، المُسْتَجیرِ بکَ مِنَ النّار فَاعْ- تِقْ- نی وَ والِدَیَّ و اهْلی و وُلْدی و اخْوانی الْمُومنینَ مِنَ النّار یا جوادُ یاکریم.

۲- مقابل حجر اسماعیل بخواند: اللّهُمَ ادْخِلنی الجَّنهَ و اجِرنی مِنَ النّارِ بِرَحْمَتِک و عافِنی مِنَ السُقْمِ و اوسِعْ عَلیَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلال وَ ادْرَأ عَنّی شَرَّ فَسَقَهِ الْعَرَبِ و الْعَجَم.

۳- بعد از عبور از حجر الاسود بخواند: یا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّ- ول، یا ذَا الْجُودِ و الْکَرم، انّ عَمَلی ضَعیفٌ فَضاعِفْهُ لی و تَقَبّلْهُ مِنّی انَّکَ انْتَ السَّمیعُ الْعَلیم.

۴- مقابل رکن یمانی دست بلند کندو بخواند: بِسْمِ اللهِ وَاللهُ اکبر، اللّهم انّی اعُوذُبِکَ مِنَ الْکفرِ وَ الْفَقرِ وَ الذُّلِ ومِنْ عَذابِ القَبرِ وَ مِنْ فتنَهِ الَمْحیاوَ الْمَمات و مَواقِفِ الْخزیِ فی الدُّنیا وَ الاخِره و سپس سر به طرف کعبه بلند کند و بگوید: الْحمدُلله الَّذی شَرَّفَکِ و عَظَّمَکِ والْحَمُدلله الذَّی بَعَثَ مُحَمَّداً نبیاً و جَعَل عَلیّاً اماماً اللّهُمَ اهْدِ لَهُ خیارَ خَلْقِکَ و جَنِّ- بْهُ شِرارَ خَلْقِک.

۵-

ص: ۱۳۴

امام صادق (ع) فرمود: طواف کننـده، بین رکن یمانی و حجرالاسود این دعا را بخواند: رَبنّا آتِنا فِي الدُّنیا حَسَـنَةًوَ فِي الْاخِرَهِ حَسَـنَةً وَ قِنا عَذابَ النّار.

۶- مقابل ناودان بخواند: اللّهُم اظِلَّنی فی ظِلِّکَ یَوْمَ لا ظِلَّ الّا ظِلُّک وَ اسْقِني بِکَأسِ نبیّک مُحَمَّدٍ (ص) شَراباً هَنیئًا لاظَمَأ بَعْدَهُ ابَداً یا ذَا الْجَلالِ وَ الْإکْرام. اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ الرّاحَهَ عِنْدَالْمَوتِ و الْعَفْوَ عِندَ الْحِساب.

۷- موقع خروج از کعبه (س) مرتبه الله اکبر گفته، سـپس بگویـد: اللّهُمَّ لا ـ تَجْهَد بَلاءَنا رَبّنا و لا تُشْـمِت بِنا اعْداءَنا فَانَّک انْتَ الضّارُ النّافِع.

دیگر مستحبات مکه و مسجد الحرام

۱- درهنگام ورود به مسجد الحرام، حتی الامکان با غسل وارد شوید و حد اقل روزانه یک غسل زیارت به جا آورید.

۲- نمازهای یومیه را درمسجدالحرام و به جماعت بخوانید.

۳- ذکر خدا بسیار بگویید و حالت تذکر و تنّبه داشته باشید.

۴- ختم قرآن در مسـجد الحرام. امام باقر (ع) فرمود: هرکس که در مکه موفق به ختم قرآن شود، نمیرد مگر اینکه رسول خدا (ص) را زیارت کنـد و جایگاهش را در بهشت ببیند (۱). طبق سفارش یکی از علما (۲) که فرمودند: «زیاد ختم قرآن کنید و ثواب آن را به اموات بدوارث و بی‌وارث هدیه نمایید.» تا می‌توانید قرآن تلاوت کنید.

۵-

۱- بحار الانوار/ ج ۹۶/ ص ۸۲.

۲- آیت‌الله مرعشی نجفی/.

ص: ۱۳۵

یکی از عباداتی که بر انجام و تکرار آن بسیار تاکید شده «طواف» است. روایتی از امام صادق (ع) است که فرمودند: کسی که یک بار خانه خدا را طواف کند، خدا برای او هزار حسنه ثبت می کند، هزار گناه را محو می کند، هزار درجه قرار می دهد، هزار درخت در بهشت می کارد و ثواب آزاد کردن هزار بنده را به او می دهد و چون به ملتزم رسید، هشت در بهشت به روی او باز می شود و به او می گویند از هر دری که می‌خواهی وارد شو. (۱) از این رو در صورتی که ازدحام و شلوغی اجازه دهد و طواف ما مزاحم انجام اعمال واجب دیگران نباشد، میتوانید برای ائمه:، والدین، خویشاوندان، و ذوی الحقوق طواف مستحبی نمایید.

۶- به کعبه معظمه زیاد نگاه کنید که موجب آمرزش گناهان بوده و عبادت است. چنانچه پیامبر (ص) می‌فرمایند: النظر الی الکعبه عباد (۲)

۷- از آب زمزم بنوشید.

۸- در مقابل رکن یمانی برای ظهور حضرت ولی‌عصر (عج) دعا نمایید چرا که خود حضرت در این مکان برای ظهور خود دعا می کند.

۹- مقابل هر رکنی از کعبه ۲ رکعت نماز بخوانید و بعد از نماز دعای: اللّهُمَ مَنْ تَهَیَّأ و تَعَبَّأ او اعَدَّ وَ اسْتَعَّد .... را بخوانید (۳).

-۱۰

۱- بحار الانوار/ ج ۹۶/ ص ۲۰۳.

۲- همان/ ص ۶۰.

۳- فروع کافی/ ج ۴/ ص ۲۹۶.

ص: ۱۳۶

خواندن زیارت نامه حضرت اسماعیل (ع) و حضرت هاجر و نماز زیارت آنان در مقابل ناودان طلا.

۱۱- دعای فراوان در مقابل و زیر ناودان طلا، برای خود و ملتمسین دعا.

۱۲- نمازهای قضای خود را در مسجدالحرام بخوانید. امام صادق (ع) می فرماید: نماز در مسجد الحرام معادل ۱۰۰ /۰۰۰ نماز می باشد.

۱۳- در صورت امکان، شب‌های جمعه را در مسجد الحرام شب زنده داری کنید و به تهجّد ونماز و عبادت بپردازید.

۱۴- در مکه مکرمه، همواره با وضو باشید.

توصیه های لازم در مکه مکرمه

۱- موقع نماز جماعت از مسجد خارج نشوید و نمازها را در مسجدالحرام به جماعت بخوانید.

۲- موقع نماز جماعت، نماز فرادی نخوانید.

۳- قرآن را روی زمین نگذاشته و با دستی که کفش دارید آن را حمل نکنید. بعد از تلاوت، قرآن را در قفسه مخصوص خود قرار دهید.

۴- قرآن را از مسجدالحرام خارج نکنید. موقع تلاوت قرآن پاها را دراز نکنید.

۵- از گذاشتن مهر و کاغذ و دستمال، موقع نماز اجتناب نمایید. (سجده روی سنگ فرش های مسجد الحرام جایز است).

ص: ۱۳۷

۶- از بحث و جدل با مأموران بپرهیزید.

۷- در هنگام ازدحام، از استلام حجرالاسود خودداری کنید.

۸- درهنگام ازدحامِ مطاف، حتی الامکان از انجام طواف های مستحبی خودداری نمایید و در صورت طواف از محدوده اصلی مطاف استفاده نکنید و آن را در قسمت های خلوت تر انجام دهید.

۹- در موقع ازدحام و شلوغی از خواندن نماز طواف مستحبی پشت مقام، اجتناب کنید.

۱۰- بانوان زائر از استلام حَجَر پرهیز نمایند.

۱۱- بانوان زائر از پوشیدن چادرهای رنگی و نازک خودداری نمایند.

۱۲- زائران محترم با عنایت به اینکه پیام‌آور فرهنگ ایرانی و اسلامی در مکه هستند از پوشش نامناسب و برخوردهای ناشایست خودداری کنند.

۱۳- با توجه به نماز استداره‌ای، زائران سعی کنند در جایی قرار نگیرند که جلوی امام جماعت باشد. (امام جماعت مسجدالحرام برای نماز صبح و مغرب و عشاء نزدیک مقام ابراهیم و برای نماز عصر بین حجر اسماعیل و کعبه، در نماز ظهر زیر بالکن مقابل حد فاصل بین رکن یمانی و رکن حجر می ایستد).

۱۴- از آب کلمن های مسجد الحرام جهت وضو استفاده نکنید.

۱۵- بانوان زائر از لباس احرام در زمان غیر احرام استفاده نکنند. و بعد از اتمام اعمال، با لباس عادی و چادر مشکی در خیابان ها و مسجد الحرام حضور پیدا کنند.

۱۶- از پشت به کعبه نشستن خودداری نمایید.

ص: ۱۳۸

طواف وداع

زائری که اعمال حج تمتع را انجام داده و می‌خواهد مکه را ترک کند، یک طواف به جا آورد و ادعیه مستحب را که قبلاً در مستحبات طواف به آن اشاره شد- در حال طواف بخواند. و درمقابل کعبه ایستاده و این دعا را بخواند:

اللّهُمَ صَلّ عَلی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ و نَبیّ- ک و امینِکَ و حَبیبِکَ و نَجِیِّکَ و خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، اللّهُمَّ کَما بَلَّغَ رِسالاتِکَ و جاهَدَ فی سَبیلِکَ وَ صَدَعَ بِامْرِکَ و اوُذیَ فیکَ وَ فی جَنْبِکَ حَتّی اتاهُ الیَقین. اللّهُمَّ اقْلِبْ- نی مُنْجِحاً مُفلِحاً مُسْتجاباً بِافْضَلِ ما یَرْجِعُ بِهِ احَدٌ مِن وَفْدِکَ مِنَ الْمَغْفِرَهِ وَ الْبَرَکَهِ والرِّضْوان و العافِیهِ فیما یَسَعُنی انْاطْلُبَ انْ تُعْطِیَنی مِثلَ الذی اعْطَیْتَهُ افْضَلَ مِنْ عَبْدِکَ وَ تَزیدَنی عَلَیه، اللّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ اخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَیْتِک، اللّهُمَّ انّی عَبْدُکَ و ابْنُ عَبْدِک و ابْنُ اَمَتِک حَمَلْتَنی علی دابَّتِکَ و سَیَّرتَنی فی بلادک حتی ادْخَلْتَنی حَرَمَک و امْنَک، و قَدْکانَ فی حُسْنِ ظَنّی بِکَ انْ تَغْفِرَ لی ذُنوبی، فَإن کُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ ذُنُوبی فَازْدِد عَنّی رِضیً و قَرِّبْنی الَیک زُلْفی، وَ لا تُباعِدْنی وَ انْ کُنْتَ لَمْ تَغْفِر لی فَمِنَ الْآنَ فَاغْفِرْلی قَبْلَ انْ تَنأی عَنْ بَیْتِکَ داری، فَهذا اوانُ انْصِرافی انْ کُنْتَ قَدْ اذِنْتَ لی غَیْرَ راغِبٍ عَنْکَ وَ لا عَنْ بَیْتِک وَ لا مُسْتَبْدِلٍ بِکَ وَ لا بِه، اللّهُمَّ احْفَظْنی مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ عَنْ خَلْفی و عَن یَمینی وَ عَنْ شِمالی حتی تُبَلِّغَنی

ص: ۱۳۹

اهْلی، فَاذا بَلَّغْتَنی اهْلی فَاکْفِنی مَؤُ، نَهَ عَیالی فَانَّکَ وَلِیُّ ذلِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ مِنّی.

سپس مقداری آب زمزم بنوشد و بگوید: آئِبونَ تائِبونَ عابِدونَ لِرَبِّنا حامِدونَ، الی رَبِّنا مُنْقَلِبونَ راغِبُون، الی رَبِّنا راجِعُونَ انْ شاءَالله.

تقویم عبادی مکه (به تفکیک روز های هفته)

ص:۱۴۰

زمان روز شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح (۲ رکعت قبل از نماز صبح)، خوانـدن نماز اول وقت به جماعت، خوانـدن دعای کوتاه بعـد از نماز صبح ۱، خوانـدن سوره یس، خوانـدن دعای عهـد، خوانـدن دعاو زیارت روز شـنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب ۲. پیش از ظهرخوانـدن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخوانـدن نـافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خوانـدن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خوانـدن سوره نبأ بعد از نماز ظهر، زیارت پیامبر (ص) عصـرخواندن نافله عصـر (چهار رکعت نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصـر به جماعت، خواندن سوره عصر بعداز نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام صـادق (ع)، قرائت یـک جزء قرآن هـدیه به وجود شـریف امـام صـادق (ع)، حـتی المقـدور در مسـجد الحراممغربشـرکت در نمـاز جماعت حرم، خوانـدن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعـد از مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعـد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسـته بعد از خواندن نماز عشاء)، شـبخواندن مناجات التائبین (مناجات اول خمس عشـر)، خواندن دعای عدیله، خواندن نماز حضرت علی (ع) (س)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضـرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللّهُ ما یَشاءُ بقـدرته و یَحْکُمُ ما یُریـدُ بِعزَّتِهِ، اسـتغفار زیاد. (از سـفارشات آیه الله میزرا جواد ملکی تبریزی در اسـرار الصلوه.)

ص: ۱۴۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱. اذکاری کوتاه بعد از نماز صبح

سه مرتبه توحید بخواند و سه مرتبه صلوات بفرستد آنگاه این آیات را سه مرتبه تلاوت کند:

ومَنْ یَتَّقِ اللَه یَجعَلْ لَهُ مَخْرَجاً و یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحتَسِب و مَنْ یَتَوَکّلْ عَلَی اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ انَّ الله بالِغُ امرِهِ قَدْ جَعَل اللهُ لِکُلِّ شَیءٍ قَدْرا (۱).

۲. ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبحانَ الله وَ الْحَمدُ لِلّهِ وَ لا اله الّا اللهُ وَ اللهُ اکبر، ۱۰ مرتبه لااله الّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه، لَهُ الْمُلْکُ و لَهُ الْحَمْد یُحْیی وَ یُمیت وَ هُوَ حَیٌّ لا یَموتُ بِیَدِهِ الْخَیرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر، ۱۰ مرتبه سُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْد لِلّهِ وَ لا الهَ الّا اللهُ وَ الله اکبر، یک مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین آیه الکرسی، (س) مرتبه سُبْحانَ اللهِ حینَ تُمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُون و لَهُ الْحَمْدُ فی الْسَّمواتِ وَ الْارض عَشی- اً وَ حینَ تُظهِرون، (ع) مرتبه لاحَولَ وَ لا قُوَّةَ الّا بِاللهِ الْعَلیّ الْعَظیم ..

۳. طریقه خواندن نماز حضرت امیر (ع):

نماز حضرت علی (ع) ۴ رکعت (۲ نماز ۲ رکعتی) می باشد که در هر رکعت بعد از حمد ۵۰ مرتبه توحید، بعد از سلام نماز دوم، این ذکر را بخواند: سُبْحانَ مَنْ لا تَبیدُ مُعالِمُه سُبْحانَ

۱- طلاق/ ۳ و ۲.

ص: ۱۴۲

مَنْ لا تَنْقُصُ خزائِنُهُ، سُبْحانَ مَنْ لَا اضْ- مِحْلالَ لِفَخرِهِ سَبْحان مَنْ لا يَنْفَدُ ما عِندَهُ، سُبْحانَ مَنْ لَا انْقِطاعَ لِمُدَّتِهِ سُبحانَ من لا يُشارِكُ احَداً فی امْره، سُبحانَ مَن لا الهَ غَيرُه.

ص: ۱۴۳

زمان روز یکشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خوانـدن دعا و زیارت روز یکشـنبهپیش از ظهرخوانـدن یک شـبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخوانـدن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خوانـدن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر، زیارت پیامبر از دورعصـرخواندن نافله عصـر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعداز نماز عصر، ختم هزار صلوات هـدیه بـه امـام کـاظم (ع)، قرائـت یـک جزء قرآن هـدیه بـه وجـود شـریف امـام کـاظم (ع)، حـتی المقـدور در مسـجد الحرامغروبشـرکت در نمـاز جماعت حرم، خوانـدن نافله مغرب (۲ نمـاز دو رکعتی بعـد از مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعـد از نماز مغرب، خوانـدن نمـاز غفیله و سوره ملـک بعـد از نمـاز عشاء، خوانـدن نافله عشا (۲ رکعت نشسـته بعـد از عشاء)، شـبخواندن دعای یستشـیر، خواندن مناجات الشاکین (مناجات دوم خمس عشـر)، خواندن نماز امام حسین ۱ (ع)، خوانـدن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۴۴

توضیح برنامه روز یکشنبه

طریقه خواندن نماز امام حسین (ع)

این نماز ۴ رکعت است در هر رکعت «حمد» ۵۰ مرتبه، «توحید» هم ۵۰ مرتبه، در رکوع و سراز رکوع برداشتن ودر سجده اول و سراز سجده برداشتن و در سجده دوم در هر حالت، «حمد» و «توحید» ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام دعایی که در مفاتیح آمده است بخواند: اللّهُمَ انْتَ الذّی اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَ حَواءَ .....

ص: ۱۴۵

زمان روز دوشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خوانـدن دعا و زیارت روز دوشنبهپیش از ظهرخوانـدن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخوانـدن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خوانـدن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خوانـدن سوره نبأ بعـد از نماز ظهر عصرخواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعداز نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام رضا (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام رضا (ع)، حتی المقدور در مسجد الحراممغربشرکت در نماز جماعت حرم، خوانـدن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء)، شبخواندن دعای مشلول، خواندن مناجات الخائفین (مناجات سوم خمس عشر)، خواندن نماز امام موسی کاظم ۱ (ع)، خوانـدن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه يَفْعَلُ اللهُ ما يَشاءُ بقدرته و يَحْكُمُ ما يُريدُ بِعِزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۴۶

توضیح برنامه روز دوشنبه

این نماز ۲ رکعت است، در هررکعت «حمد» یک مرتبه و «توحید» ۱۲ مرتبه بعد از سلام این دعا را بخوانید:

الهی خَشَعَتِ الْاصواتُ لَکَ و ضَلَّتِ الاحلامُ فیک وَ وَجِلَ کُلُّ شیءٍ مِنْکَ و هَرَبَ کُلَّ شیء الَیک و ضاقَتِ الاشیاءُ دوُنَکَ وَ ملَاءَ کُلَّ شیءٍ نُورُکَ فَانتَ الرَّفیعُ فی جَلالِکَ و انْتَ الْبَهییءُ فی جَمالکَ وَ انْتَ العظیمُ فی قُدْرَتکِ و انْتَ الذّی لا یَؤُدُکَ شَیءٌ یا مُنْزِلَ نِعْمَتی یـا مُفرِّجَ کُرْبتَی و یاقاضِیَ حـاجَتی و اعْطِنی مَسْئلَتی بِلاالـه الّا انت آمَنْتُ بِکَ مُخْلِصاً لَکَ دینی اصْبَحْتُ علی عَهـدِکَ وَ وَعْـدِکَ مَااسْتَطَعْتُ ابُوءُ لَکَ بِالنِّعمهِ و استَغفِرُکَ من الذّنوبِ التّی لایَغْفِرُها غَیرُک یا مَنْ هُوَ فی عُلُ– وِّه دان و فی دُنُوِّهِ عال و فی اشْراقِهِ مُنیر و فی سُلْطانهِ قَویٌّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ و آله.

ص: ۱۴۷

زمان روز سه شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خوانـدن دعا و زیارت روز سه شـنبهپیش از ظهرخواندن یک شـبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهرعصرخواندن نافله عصـر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصـر به جماعت، خواندن سوره عصـر بعداز نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام جواد (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شـریف امام جواد (ع)، حتی المقدور در مسـجد الحراممغربشرکت در نماز جماعت حرم، خوانـدن نافله مغرب (۲ نمـاز دو رکعتی بعـد از مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعـد از نمـاز مغرب، خوانـدن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن مناجات الراجین (مناجات چهارم خمس عشر)، خواندن نماز امام رضا ۱ (ع)، خوانـدن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضـرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقـدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۴۸

توضی حات برنامه روز سه شنبه

طریقه خواندن نماز امام رضا (ع)

این نماز شش رکعت است (سه نماز دو رکعتی) و در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و سوره هل اتی علی الانسان (دهر: انسان) ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام نماز سوم، دعای آن حضرت خوانده شود:

یا صاحِبی فی شِدَّتی، و یا وَلیّی فی نِعمتَی ویا الهی والهَ ابراهیمَ و اسماعیلَ واسحقَ و یعقوبَ، یا رَبِّ کهیعص و یس و القرآنِ الحکیم، اسْئَلُکَ یا احْسَنَ مَنْ سُئِلْ و یا خیرَ مُرْتَجی اسئلُکَ انْ تُصلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ و آل مُحَمَّد

ص: ۱۴۹

زمان روز چهارشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز چهارشنبهپیش از ظهرخواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصرخواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعداز نماز عصر ختم هزار صلوات هدیه به امام هادی (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام هادی (ع)، حتی المقدور در مسجد الحراممغربشرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن مناجات الراغبین (مناجات پنجم خمس عشر)، خواندن نماز امام جواد ۱ (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه يَفْعَلُ اللهُ ما يَشاءُ بقدرته و يَحْكُمُ ما يُريدُ بِعِزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۵۰

توضیح برنامه روز چهارشنبه

طریقه خواندن امام جواد (ع)

این نماز دو رکعت است، در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و «توحید» (ع) ۰ مرتبه و بعد از سلام این دعا خوانده شود.

اللّهُمَ رَبَّ الْارواحِ الفانیه وَ الْاجسادِ البالیَه اسْئَلُکَ بِطاعهِ الْارواح الرّاجِعَه الی اجْسادِها و بِطاعَهِ الْاجسادِ الْمُلْتَئِمَهَ بِعُرُوقِها و بِکَلِمَتِکَ النّافِذَهِ بَیْنَهُم و اخْذِکَ الحقَّ مِنْهُم و الخلائِق بینَ یَدَیک یَنْتَظِروُن فَصل قَضائِک و یَرْجون رَحْمَتِک و یَخافُونَ عِقابَک صَلِّ عَلی مُحَمَّد و آلِ مُحَمَّد وَ اجْعَل النّورَ فی بَصَری وَ الْیَقینَ فی قَلبْی وَ ذِکْرِکَ بِاللّیل والنَّهار وعَلی لسانی و عملًا صالحاً فَارْزُقْنی

ص: ۱۵۱

زمان روز پنج شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز پنج شنبهپیش از ظهرخواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهرخواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر بعد از ظهر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام حسن عسکری (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام حسن عسکری (ع)، حتی المقدور در مسجد الحراممغربشرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن دعای کمیل، خواندن مناجات الشاکرین (مناجات ششم خمس عشر)، خواندن نماز امام هادی (ع) ۱، خواندن سوره های اسراء، کهف، یس، واقعه، دخان، احقاف، جمعه، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعِزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۵۲

توضیح برنامه روز پنج شنبه

طریقه خواندن نماز امام هادی (ع)

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول سوره حمد+ یس و در رکعت دوم حمد+ الرحمن و بعد از سلام نماز این دعا را بخواند:

یا بارُّ یا وُصولُ یا شاهِدَ کُلِّ غائِب و یا قَریبُ غیرَ بَعید وَ یا غالِبُ غَیرَ مَغلُوب و یا مَنْ لایَعْلَمُ کَیْفَ هو الّا هُو یامَنْ لا تُبْلَغُ قُدرَتُهُ اسْ-ئَلُکَ اللّهُمَ باسْمِکَ المَکْنُونِ المَخْزون الْمَکْتُوم عَمَّن شِئْتَ الطّاهِرِ المُطَّهَرِ المُقدّسِ النُّورِ التّام الحَیِّ الْقَیُّومِ الْعَظیم، نُورِ السَّمواتِ و نُورِالارضین عالِمِ الغَیبِ و الشَّهادَهِ الکبیر المُتعال العظیمِ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَ آل مُحَمَّد

ص: ۱۵۳

زمان روز جمعه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، جمعه، احقاف، نساء، خوانـدن دعا و زیارت روز جمعهپیش از ظهرخوانـدن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خونـدن نمـاز جعفر طیـار یا نماز امام زمان (ع) ظهرخوانـدن نافله (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز)، اقامه نماز جمعه عصرخواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن دعای سمات، ختم هزار صلوات هـدیه بـه امـام زمـان (ع)، قرائـت یـک جزء قرآن هـدیه بـه وجـود شـریف امـام زمـان (ع)، حـتی المقـدور در مسـجد الحراممغربشـرکت در نماز جماعت حرم، خوانـدن نافله مغرب (۲ نمـاز دو رکعتی بعـد از مغرب)، خوانـدن سوره واقعه بعـد از نماز مغرب، خوانـدن نمـاز غفیله و سوره ملـک بعـد از نماز عشاء، خوانـدن نافله عشا (۲ رکعت نشسـته بعد از عشاء) شـبخواندن زیارت جامعه کبیره (۱)، خوانـدن مناجـات المطیعین لِلّه (مناجات هفتم خمس عشـر)، خوانـدن نماز امام حسن عسـکری (ع)، خوانـدن این اذکـار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سـوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل‌عمران، تسبیحات حضـرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بِعزَّتِهِ، استغفار زیاد

۱- از سفارشات حضرت آیت‌الله سید علی قاضی طباطبایی.

ص: ۱۵۴

توضی ح برنامه روز جمعه

۱- زائران محترم می‌توانند بعد از نماز جمعه (طبق نظر مرجع خود) نماز ظهر را نیز بخوانند.

۲- طریقه خواندن نماز امام حسن عسکری (ع)

این نماز چهار رکعت است، دو نماز دو رکعتی، در رکعت اول بعـد از «حمد» سوره «زلزال» ۱۵ مرتبه و در رکعت دوم بعد از حمد ۱۵ مرتبه سوره «توحید» و بعد از سلام، این دعا را بخواند:

اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْبَدِیءُ قَبْلَ کُلِّ شَیْء، وَأَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، وَلَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الَّذِی لَایُذِلُّکَ شَیْءٌ، وَأَنْتَ کُلَّ یَوْم فِی شَأْن، لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ خالِقُ مَا یُری وَمَا لَا یُری، الْعالِمُ بِکُلِّ شَیْء بِغَیْرِ تَعْلِیم، أَسْأَلُکَ بِآلآئِکَ وَنَعْمَائِکَ بِأَنَّکَ اللّهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْوِتْرُ الْفَرْدُ، الْاحَدُ الصَّمَدُ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ الْقَائِمُ عَلَی کُلِّ نَفْس بِمَا کَسَبَتْ الرَّقِیبُ الْحَفِیظُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللّهُ الْاوَّلُ قَبْلَ کُلِّ شَیْء، وَالْاخِرُ بَعْدَ کُلِّ شَیْء، وَالْبَاطِنُ دُونَ کُلِّ شَیْء الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَکِیمُ الْعَلِیمُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ

ص: ۱۵۵

الْمَنَّانُ بَدِیعُ السَّمَوَاتِ وَالْارْضِ ذُوالْجَلَالِ وَالْاکْرامِ وَذُوالطَّوْلِ وَذُوالْعِزَّهِ وَذُو السُّلْطانِ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ أَحَطْتَ بِکُلِّ شَیْء عِلْماً، وَأَحْصَیْتَ کُلَّ شَیْء عَدَداً صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد.

طریقه خواندن چند نماز مستحبی

۱- نماز فرزند برای والدین

این نماز ۲ رکعت است، که در رکعت اول سوره «حمد» یک مرتبه و دعای رَبِّ اغْ- فِرلی وَ لوالِدَیَّ و لِلْمُؤمنینَ یَوْمَ یَقومُ الحساب ۱۰ مرتبه خوانده می شود و در رکعت دوم سوره «حمد» یک مرتبه و این دعا ۱۰ مرتبه رَبِّ اغْفِرلی و لِوالِدَیَّ و لِمَنْ دَخَلَ بَیْ- تِیَ مُؤمناً و لِلْمُؤمنینَ و الْمُؤمِنات و بعد از سلام ۱۰ مرتبه این آیه را بخواند: رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانی صَغیرا.

۲- نماز قَضای دَین (ادای دین)

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول سوره «حمد» و آیه‌الکرسی و رکعت دوم پس از سوره «حمد» آیات ۲۱ تا ۲۴ سوره «حشر» (لو انْزَلنا هذا القران ... تا آخر سوره) خوانده می شود و بعد از سلام، قرآن را گشوده و دعای بر سرگرفتن قرآن در شب قدر را بخواند: اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق کل مومن مدحته فیه و بحقک علیهم فلا احد اعرف بحقک منک، بک یا الله «۱۰ مرتبه» یا محمّد «۱۰ مرتبه» یا علیّ «۱۰ مرتبه» یا فاطمه

ص: ۱۵۶

«۱۰ مرتبه» یا حسن «۱۰ مرتبه» یا حسین «۱۰ مرتبه» یا علی ابن الحسین «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا جعفر ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا موسی ابن جعفر «۱۰ مرتبه» یا علی ابن موسی «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا علی ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا حسن ابن علی «۱۰ مرتبه» بالحُجّ آنگاه حاجات خود را طلب نماید.

- نماز حاجت

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول بعد از سوره «حمد» و «توحید» سوره «فتح» (انّا فَتَحنا لکَ فتحاً مُبینا) را تا آیه و یَنْصُ- رکَ اللهُ نصراً عزیزاً بخواند و در رکعت دوم سوره «حمد» و «توحید» و «انشراح» را بخواند.

۴- نماز دیگر حاجت

این نماز ۴ رکعت است (دو تا ۲ رکعت)، در هر رکعت «حمد» و سوره «انعام» و بعد از سلام نماز دوم بخواند این دعا را:

یا کریم یا کریم یا کریم، یا عظیمُ یا عظیمُ یا عظیمُ یا اعْظَمَ مِنْ کُلِّ عظَیم یا سَمیعَ الدُعاء یا مَنْ لا تُغَیِّرُهُ اللَّیالی و الْایّام، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ ارْحَمْ ضَعْفی و فَقری و فاقَتی و مَسکَنتی فَاّنکَ اعْلَمُ بِها منّی وَانْتَ اعْلَمُ بِحاجَتی یا مَنْ رَحِمَ الشَّیخَ یعقوب حین رَدَّ علیه یوسُفُ قُرَّةَ عینه یا من رَحِمَ ایُوّبَ بعد طُولِ بَلائهٍ یا من رحم محمداً و من الیُتْم اواهُ و نَصَرَهُ علی جَبابِرَهِ قُرَیش و طَواغیتَها وَ امْکَنه مِنْهُم یا مُغیثُ یا مغیثُ یا مغیث.

فصل هشتم: معرفی اجمالی مشاعر مقدسه

اشاره

عرفات

ص:۱۵۷

ص:۱۵۸

ص:۱۵۹

فصل هشتم: معرفی اجمالی مشاعر مقدسه

زائران عمره مفرده در زیارت دوره به اماکن مقدسی می‌رونـد از جمله عرفات و مشـعر و منا. از آن جایی که توقفشان در این وادی مقـدس بسیار کوتاه است، لـذا جهت درک بیشتر این مکانها، در این بخش، مختصـر توضیحی آمده تا از این بازدید و زیارت حظّ کافی و بهره وافی را ببرند.

عرفات

یکی از مواقف عظیم حج، صحرای عرفات است که پیشینه‌ای قدیمی‌دارد. پشینه‌ای که از عهد آدم (ع) تا ابراهیم (ع) و محمد (ع) گره خورده است. در این وادی است که حاجیان به عرفانِ حق و حقیقت می‌نشینند و بازنگری در خود و اعمال خود می‌کننـد و آنگاه که درهای رحمت الهی به سویشان گشوده شـد، دست تضـرع و انابه برمی‌دارند و سـخن پرچمدار تشیع حضرت امام صادق (ع) را که فرمودنـد: «وَاعْتَرِفْ بِالْخَطاءِ بِالْعَرَفات وَ جَدِّدْ عَهْدَکَ عِنْدَ الله لِوَحْدانیّه (۱)؛ در عرفات به خطا و لغزش اعتراف کن و نزد خدا با وحدانیت او

۱- مصباح الشریعه.

ص: ۱۶۰

تجدید عهد بنما.» به گوش جان شنیده و با خدای خود خلوتی داشته و با زمزمه‌های امام عارفان خمینی کبیر: به تعمق و تفکر می‌پردازند؛ آنگاه که می‌فرماید: «با حال شعور و عرفان به مشعرالحرام و عرفات بروید و در هر موقف به اطمینان قلب بر وعده‌های حق و حکومت مستضعفان بیفزایید و با سکوت و سکون، تفکّر در آیات حق کنید. (۱)

در این سرزمین در روز ((ص) ذی حجه) نسیم الهی وزیدن می گیرد و خداوند آن را برای نزدیکی بندگان با خودش، و آمرزش آنان بهانه قرار داده است و همین جا بود که ابوالبشر حضرت آدم (ع) توبه‌اش پذیرفته شد.

رسول خدا (ص) می فرماید: خداوند را در آسمان دری است که از آن به رحمت، توبه، تفضّل، احسان، جود، کرم و عفو یاد می‌شود. روز عرفه در سرزمین عرفات این در گشوده است (۲).

در جایی دیگر امام محمد باقر (ع) می فرماید: روز عرفه هیچ سائلی دست خالی بر نمی گردد (۳).

مشعر

بعد از وقوف در عرفات و دستیابی به عرفان، زائران راهی مشعر می‌شوند تا مشق شعور کنند. مشعر سرزمینی بین عرفات و منا است عاشقان و زائران خدا در این وادی به راز و نیاز با خدای خویش مشغول می‌شوند و گوش به فرمان حضرت حق

۱- صحیفه نور/ ج ۲۰/ ص ۱۹۰.

۲- بحار/ ج ۹/ ص ۳۳.

۳- وسایل الشیعه/ ج ۶/ ص ۲۸۱.

ص: ۱۶۱

که فرمود: (فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ) به ذکر و یاد او می‌پردازند. با او نزدیکتر و صمیمی‌تر گشته حجابها را کنار می‌زنند آماده می‌شوند تا وارد منا شوند و تمام منیت‌ها و نفسانیات را قربانی کنند و با هر شیطان نفسی و انسی و جنی به ستیز برخیزند.

منا

منا به معنی آرزوست، زائران در این سرزمین به دنبال کدام آرزویند؟ منا سرزمینی است که ابراهیم (ع) از تمام تعلقات دنیوی و حتی اسماعیلش گذشت تا به وصال برسد و آن وقت که خود را خالص برای دوست نمود به پاس این خلوص ردای امامت بر تنش نمودند.

در همین وادی است که زائران و دوستان حق، آنانکه از هر چه جز اوست بریده‌اند با تأسی به ابراهیم (ع) با تمام مظاهر شرک و گناه و وسوسه‌های نفسانی مبارزه می کنند و با رمی جمرات و قربانی در ایام تشریق به ذبح تمامی امیال و نفسانیات خود می‌پردازند و تجلّی عشق الهی را که غایت آن قربان شدن در راه محبوب است، به نمایش می گذارند. عاشقی که فقط به تمنّای وصل محبوب به این مسیر رهنمون شده دیگر جز حضرت حق چیزی نمی‌بیند. و نیک به کلام امام خویش نظر دارد که فرمود: «پس به منا روید و آرزوی حق تعالی را در آنجا دریابید که آن قربانی نمودن محبوب‌ترین چیزها در راه محبوب

ص: ۱۶۲

مطلق است و بدانید که تا از این محبوب‌ها که بالاترینش حبّ نفس است نگذرید، به محبوب مطلق نمی‌رسید و رجم شیطان را در موارد مختلف با دستورهای الهی تکرار کنید تا شیطان زادگان نیز از شما گریزان شوند.» (۱)

حال، زائر کوی دوست، با دو بال عروجی که پیدا کرده و بندها و قیودات را شکسته، برای ادامه اعمال رهسپار خانه دوست می‌شود و به همراه ملایک، پا در جای انبیا و اولیا می‌گذارد و به طواف می‌پردازد. آنگاه به نماز می‌ایستد گویی به معراج رفته است چراکه الصلوه معراج المؤمن.

فصل نهم: تولدی دوباره

۱- امام خمینی/ صحیفه نور/ ج ۲۰/ ص ۲۰- ۱۹.

ص:۱۶۳

ص:۱۶۴

ص:۱۶۵

دریای رحمت حق بی ساحل است و عرصه گاه لطفش بی کران. شعاع حکمت و علم و رأفت و عنایتش از کنه وجود تمام موجودات طالع و درخشان است. بر اثبات صفا و لطفش برهانی نیاز نیست. به اندک عمل بنده اش اجر عظیم عنایت می کند و در پاداش حج و عمره نیز خیر کثیر به میهمانش عطا می‌نماید. او ارحم الراحمین و اکرم الاکرمین است. عبدی را که با اخلاص لبیک او را گفته و مخلصانه گرد خانه‌اش چرخیده و در هر طواف دست بیعت در دست رب خویش نهاده، در عرفات به عرفانش نشسته، در مشعر مشق درک و شعور کرده، در جمرات مکررا شیطان جنی و انسی ونفسی را رمی نموده و در منا تمام امیال خویش را قربانی کرده، پاکِ پاک می گرداند، گویی دوباره متولد شده و از هر تیرگی و آلودگی پاک و مبرا گشته است. امام رضا (ع) فرمود: از آثار سفر معنوی و پرواز ملکوتی حج، اضافه شدن نعمت های مادی و باطنی از جانب حضرت محبوب، پاک شدن از تمام گناهانی که قبل از حج دامن حیات را آلوده کرده، می باشد پس زائر باید زندگی و اعمال خود را از سر گیرد مانند کسی که تازه قدم در عرصه تکلیف گذاشته است. این سفر باعث طلوع صفت نورانی خضوع و ذلت، در وجود عبد و در افق حریم حضرت حق است. در حج، شوق به لقای دوست و ترس از عظمت و جلال او، قلب را تسخیر می کند.

ص: ۱۶۶

حج یک سلسله از درد های درونی و بیماریهای باطنی را به نقطه شفا می رساند و منبع خیر و برکت است. (۱)

و اینک ای عزیز کرده که حضرت حق از باب رحمت و از خوان کرم، لباس پاکی را در بَرَت نمود و تولدی دوباره به تو داده، بر این صدق و صفا و پاکی ببال. و برای حفظ و نگهداری آن مجاهدت و تلاش نما.

گرچه درک حظ معنوی حج و عشقبازی با خدا گواراست امّا حفظ دستاوردهای سفر، آنقدر عظیم و بزرگ است که در قالب سخن نمی‌گنجد. باید که در حفظ این دستاوردها کوشا بوده و نیز در نقل و انتقال جاذبه‌های معنوی آن دریغ نورزید.

طی نمودن این راه، پایان دنیا و مسؤولیت های بنده نیست بلکه سر آغازی بر زندگی دوباره و عمل به تعهدات و عهد و میثاقی است که او در شجره و جحفه و مکه و مدینه با خدا بسته است. مسؤولیت حاجی پس از بازگشت، خیلی سنگین تر است.

نمی‌شود آن حرم خداوند را زیارت کرد و این حریم الهی را رعایت نکرد و به مادیگری اخلاقی و اقتصادی آلوده شد. هم آن خانه باید پاک باشد و هم این خانه دل. حال که آن خانه را زیارت کردی، رعایت این خانه دل را نیز بنما. باید قبل از سفر با بعد از سفرت متفاوت باشد. برگشت از خانه خدا، برگشت به زندگی قبل نیست، بلکه پیشروی به یک حیات طیبه است.

۱- بحار الانوار/ ج ۹۶/ ص ۳۲.

ص: ۱۶۷

زیارت خانه خـدا «فرار الی الله» است و بر گشت از این خانه نباید «فرار من الله» باشد بلکه باید «قرار مع الله» باشد و برای اینکه بر این قرار، استقرار دائم داشته باشیم به کار بستن این توصیه‌ها خالی از لطف نیست.

۱- برای اسـتمرار و نگهداشتن حالت‌های معنوی این سفر تلاش کنید. توصیه می‌شود ادعیه و مستحباتی را که در مکه و مدینه به جا می آوردیـد، حتی‌الامکـان و در حـد وقتی که داریـد انجام دهیـد. اذکار روز و دعاهای روزانه، دعای موقع خواب و طلوع آفتاب و ..... که برکات بسیاری دارد.

۲- ارتباط خویش را با دوستان مؤمن و مخلص این سفر ادامه دهید و جلسات معنوی خویش را برقرار نمائید. با هماهنگی روحانی و مـدیر کـاروان هر از گاهی ماهی یک بار- این جلسات را به شـکل دوره ای در خانه یکی از زائران تشـکیل دهیـد. تلاش کنیـد این جلسات ساده و کم هزینه باشد تا همه زائران بتوانند از عهده آن برآیند.

۳- تلاش کرده محور زندگی و عملتان حق و حقیقت باشد و همانطور که طواف خانه حضـرت حق را کرده‌اید، دیگر به گرد باطل نچرخید.

۴- حـظّ معنوی سـفر را به دوسـتانی که هنوز مشّـرف نشده‌انـد بچشانیـد و آنان را که اسـتطاعت دارنـد ولی هنوز اقـدامی نکرده‌اند تشویق به رفتن نمایید.

۵- در ولیمه زیارت از تشریفات و برخوردهایی که در تضاد با آمال واهداف حج هستند جداً خودداری نمایید.

ص: ۱۶۸

۶- در تقسیم سوغاتی، ایتام و مستمندان را هم در نظر بگیرید.

۷- به عهد و پیمان هایی که در مکه و مدینه با خدا و رسولش (ص) و ائمه بقیع (ع) بسته‌اید پایدار و وفادار بمانید. هر روز صبح، قبل از هر کار رو به قبله بایستید، و به یاد عهد مکه و مدینه و لبیک های احرام، لبیک بگویید و بر پرهیز از محرمات در زندگی اهتمام ورزید.

۸- نگذارید اشتغالات زندگی، شما را دوباره غافل کند. از خدا هرگز غافل نشوید.

۹- مراقب وقت نماز باشید. نمازها را بموقع و با آداب بخوانید. نماز میهمانی خدای مهربان است. قدر این میهمانی روزانه را بدانید. نیازهای خود را با حضور قلب از او بخواهید و از کوتاهی‌های طول روز استغفار کنید. عرفای بزرگ، نماز بموقع و با حضور قلب را، کلید سیر و سلوک و خوشبختی دانسته اند.

۱۰- روز خود را با قرائت قرآن آغاز کنید. حداقل ده آیه و ثواب آن را به حضرت رسول اکرم (ص) و ائمه: هدیه کنید.

۱۱- در محفل‌های دوستانه چنانچه فرصتی دست داد، معنویت و اسرار اعمال و کراماتی که احیاناً دیده یا شنیده‌اید را بازگو نمایید.

۱۲- خود را مقید کنید به اینکه حداقل هر روز، یک کار خوب انجام دهید و ثواب آن را به روح مطهر معصومین (ع)، امام (ره) و ذوی الحقوق هدیه کنید.

۱۳- از خواندن نماز شب غفلت نکنید و رازونیازهای شبانه را با خدا همچنان محفوظ دارید.

التماس دعا

فصل دهم: پیوست‌ها

سیمای رسول اکرم (ص) در قرآن کریم

ص:۱۶۹

ص:۱۷۰

ص:۱۷۱

استمرار حرکت انبیا

۱- آمَنَ الرَّسُولُ بِما أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَ الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللهِ وَ مَلائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَ قالُوا سَمِعْنا وَ أَطَعْنا غُفْرانَكَ رَبَّنا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

پیامبر، به آن چه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است؛ (و او، به تمام سخنان خود، کاملًا مؤمن می‌باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می گویند:) «ما در میان هیچ یک ازپیامبران او، فرق نمی‌گذاریم و به همه ایمان داریم)». و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم واطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ آمرزشِ تو را داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی‌توست.» بقره: ۲۸۵

رسول رحمت

۲- فَبِما رَحْمَهٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ

ص: ۱۷۲

شاوِرْهُمْ فِی اْلأَمْرِ فَإِذا عَزَمْتَ فَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ إِنَّ اللهَ یُحِبُّ الْمُتَوَکِّلِینَ

به (برکت) رحمت الهی، در برابر آنان [: مردم نرم (و مهربان) شـدی! و اگرخشن و سـنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می‌شدند. پس آن‌ها را ببخش و برای آن‌ها آمرزش بطلب؛ و در کارها، با آنان مشورت کن! اما هنگامی که تصـمیم گرفتی، (قاطع باش و) بر خدا توکل کن؛ زیرا خداوند متوکلان را دوست دارد. آل عمران: ۱۵۹

نعمت وجود پیامبر

۳- لَقَـدْ مَنَّ اللهُ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ إِذْ بَعَثَ فِیهِمْ رَسُولًـا مِنْ أَنْفُسِـهِمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیـاتِهِ وَیُزَکِّیهِمْ وَ یُعَلِّمُهُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَهَ وَ إِنْ کانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِی ضَلالٍ مُبِینٍ

خداونـد بر مؤمنـان منّت نهاد [: نعمت بزرگی بخشـید] هنگامی که در میان آن‌ها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که آیات او را بر آن‌ها بخواند، و آن‌ها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد؛ و البته پیش از آن، در گمراهیِ آشکاری بودند. آل عمران: ۱۶۴

ص: ۱۷۳

پناه گناهکاران

۴- وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ رَسُولٍ إِلّا لِيُطاعَ بِـ- إِذْنِ اللهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوّاباً رَحِيماً

ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای این که به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند (و فرمان‌های خدا را زیر پامی‌گذاردند)، به نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر هم برای آن‌ها استغفار می‌کرد، خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند. نساء: ۶۴

ثمره پیروی از پیامبر

۵- وَ مَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَ نْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَداءِ وَ الصّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً

و کسی که خدا و پیامبر را اطاعت کند، (در روز رستاخیز،) همنشین کسانی‌خواهد بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده؛ از پیامبران و صدّیقان و شهدا وصالحان؛ و آنها رفیق‌های خوبی هستند. نساء: ۶۹

ص: ۱۷۴

اطاعت پیامبر اطاعت از خدا

۶- مَنْ یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطاعَ اللهَ وَ مَنْ تَوَلّی فَما أَرْسَلْناکَ عَلَیْهِمْ حَفِیظاً

کسی که از پیامبر خدا اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده؛ و کسی که سر باز زند، تو را نگهبان (و مراقب) او نفرستادیم (و در برابر او، مسؤول نیستی). نساء: ۸۰

رسول رهایی‌بخش

۷- الَّذِینَ یَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِیَّ الْأُمِّیَّ الَّذِی یَجِدُونَهُ مَکْتُوباً عِنْدَهُمْ فِی التَّوْراهِ وَالْإِنْجِیلِ یَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهاهُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُحِلُّ لَهُمُ الطَّیِّباتِ وَ یُحَرِّمُ عَلَیْهِمُ الْخَبائِثَ وَ یَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْأَغْلالَ الَّتِی کانَتْ عَلَیْهِمْ فَالَّذِینَ آمَنُوا بِهِ وَ عَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِی أُ نْزِلَ مَعَهُ أُولئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

همان‌ها که از فرستاده (خدا)، پیامبرِ «امّی» پیروی می کنند؛ پیامبری که صفاتش را، در تورات و انجیلی که نزدشان است، می‌یابند؛ آنها را به معروف دستور می‌دهد، و از منکر باز می‌دارد؛ اشیاء پاکیزه را برای آنها حلال می‌شمرد، و ناپاکی‌ها را تحریم می کند؛ دستور و بارهای سنگین و زنجیرهایی را که بر آنها بود، (از دوش و گردنشان) برمی‌دارد؛ پس کسانی که به او ایمان آوردند، و حمایت و یاریش کردند، و از نوری که با او نازل شده پیروی نمودند، آنان رستگارانند.» اعراف: ۱۵۷

ص: ۱۷۵

رسالت جهانی

۸- قُلْ یا أَیُّهَا النّاسُ إِنِّی رَسُولُ اللهِ إِلَیْکُمْ جَمِیعاً الَّذِی لَهُ مُلْکُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ لا إِلهَ إِلّا هُوَ یُحیِی وَ یُمِیتُ فَآمِنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ الَّذِی یُؤْمِنُ بِاللهِ وَکَلِماتِهِ وَ اتَّبِعُوهُ لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ

بگو: «ای مردم! من فرستاده خدا به سوی همه شما هستم؛ همان خدایی که حکومت آسمان‌ها و زمین، از آن اوست؛ معبودی جز او نیست؛ زنده می‌کند و می‌میراند؛ پس ایمان بیاورید به خدا و فرستاده‌اش، آن پیامبرِ درس نخوانده‌ای که به خدا و کلماتش ایمان دارد؛ و از او پیروی کنید تا هدایت یابید.» اعراف: ۱۵۸

زندگی سعادتمندانه

۹- یا أ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اسْتَجِیبُوا لِلهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذا دَعاکُمْ لِما یُحْیِیکُمْ وَ اعْلَمُوا أنّ اللهَ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ وَ أ نَّهُ إِلَیْهِ تُحْشَرُونَ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد؛ و بدانید خداوند میان انسان و قلب او حایل می‌شود، و (همه شما در قیامت) نزد او گردآوری می‌شوید. انفال: ۲۴

ص: ۱۷۶

آیه مهر

۱۰- لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَ نْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ ما عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءوُفٌ رَحِيمٌ

به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ واصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است. توبه: ۱۲۸

پیامبر (ص) الگوی مؤمنان

۱۱- لَقَدْ كانَ لَكُمْ فِی رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كانَ يَرْجُوا اللهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيراً

مسلّماً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود، برای آنها که امید به رحمت خدا و روز رستاخیز دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند. احزاب: ۲۱

پیامبر شاهد و ناظر بر مردم

۱۲- يا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنّا أَرْسَلْناكَ شاهِداً وَ مُبَشِّراً وَ نَذِيراً. وَ داعِياً إِلَى اللهِ بِ- إِذْنِهِ وَسِراجاً مُنِيراً

ای پیامبر! ما تو را گواه فرستاده‌ایم و بشارت دهنده و انذار کننده. و تو را دعوت‌کننده به سوی خدا به فرمان او قرار دادیم، و چراغی روشنی بخش. احزاب: ۴۵ و ۴۶

ص: ۱۷۷

صلوات بر پیامبر

۱۳- إِنَّ اللهَ وَ مَلائِکَته یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیما

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بر او درود فرستید و سلام گویید و کاملًا تسلیم (فرمان او) باشید. احزاب: ۵۶

پاره‌ای از صفات پیروان رسول خدا

۱۴- مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَ الَّذِینَ مَعَهُ أَشِدّاءُ عَلَی الْکُفّارِ رُحَماءُ بَیْنَهُمْ تَراهُمْ رُکَّعاًسُجَّداً یَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللهِ وَ رِضْواناً سِیماهُمْ فِی وُجُوهِهِمْ مِنْ أَ ثَرِ السُّجُودِ ذلِکَ مَثَلُهُمْ فِی التَّوْراهِ وَ مَثَلُهُمْ فِی الْإِنْجِیلِ کَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوی عَلی سُوقِهِ یُعْجِبُ الزُّرّاعَ لِیَغِیظَ بِهِمُ الْکُفّارَ وَعَدَ اللهُ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَهً وَأَجْراً عَظِیماً

محمد (ص) فرستاده خداست؛ و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت وشدید، و در میان خود مهربانند؛ پیوسته آنها را در حال رکوع و سجود می‌بینی درحالی که همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند؛ نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است؛ این توصیف آنان در تورات و توصیف آنان در انجیل است، همانند زراعتی که جوانه‌های خود را خارج ساخته، سپس به تقویت آن پرداخته تامحکم شده و بر پای خود

ص: ۱۷۸

ایستاده است و به قدری نمو و رشد کرده که زارعان را به شگفتی وامی‌دارد؛ این برای آن است که کافران را به خشم آورد! (ولی) کسانی از آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، خداوند وعده آمرزش و اجرعظیمی داده است. فتح: ۲۹

دعای مکارم الأخلاق

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَبَلِّغْ بِإِيمانِى أَكْمَلَ الْايمانِ، وَاجْعَلْ يَقِينِى أَفْضَلَ الْيَقِينِ، وَانْتَهِ بِنِيَّتِى إِلَى أَحْسَنِ النِّيَّاتِ، وَبِعَمَلِى إِلى أَحْسَنِ الْاعْمالِ. اللّهُمَّ وَفِّرْ بِلُطْفِكَ نِيَّتِى، وَصَحِّحْ بِمَا عِنْدَكَ يَقِينِى، وَاسْتَصْلِحْ بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّى. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاكْفِنِى مَايَشْغَلُنِى الاهْتِمامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِى بِما تَسْأَلُنِى غَداً عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِى فِيما خَلَقْتَنِى لَهُ، وَأَغْنِنِى وَأَوْسِعْ عَلَىَّ فِى رِزْقِكَ، وَلَا تَفْتِنِّى بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِى وَلا تَبْتَلِيَنِّى بِالْكِبْرِ، وَعَبِّدْنِى لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عِبادَتِى بِالْعُجْبِ، وَأَجْرِ لِلنَّاسِ عَلَى يَدَىَّ الْخَيْرَ وَلَا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ، وَهَبْ لِى مَعالِىَ الْاخْلاقِ، وَاعْصِمْنِى مِنَ الْفَخْرِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَلَا تَرْفَعْنِى فِى النَّاسِ دَرَجَةً إِلّا حَطَطْتَنِى عِنْدَ نَفْسِى مِثْلَها، وَلَا تُحْدِثْ لِى عِزّاً ظاهِراً إِلّا أَحْدَثْتَ لِى ذِلَّةً باطِنَةً عِنْدَ نَفْسِى بِقَدَرِها. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَمَتِّعْنِى بِهُدىً صالِح لَا أَسْتَبْدِلُ بِهِ، وَطَرِيقَهِ

ص: ۱۷۹

حَقٍّ لَا أَزِيغُ عَنْها، وَنِيَّهِ رُشْد لَا أَشُكُّ فِيها، وَعَمِّرْنِی مَا كانَ عُمْرِی بِذْلَهً فِی طاعَتِكَ، فَإِذا كانَ عُمُ-- رِی مَرْتَعاً لِلشَّيْطانِ فَاقْبِضْنِی إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ يَسْـبِقَ مَقْتُكَ إِلَيَّ أَوْ يَسْـتَحْكِمَ غَضَـبُكَ عَلَيَّ. اللّهُمَّ لَا تَـدَعْ خَصْـلَهً تُعَابُ مِنِّی إِلّا أَصْـلَحْتَها، وَلَا عائِبَهً أُؤَنَّبُ بِها إِلّا حَسَّنْتَها، وَلَا أُكْرُومَهً فِیَّ نـاقِصَهً إِلّـا أَتْمَمْتَهـا. اللّهُمَّ صَـلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَأَبْـدِلْنِی مِنْ بِغْضَهِ أَهْـلِ الشَّنَـآنِ الْ- مَحَبَّهَ، وَمِنْ حَسَـدِ أَهْلِ الْبَغْیِ الْمَوَدَّهَ، وَمِنْ ظِنَّهِ أَهْـلِ الصَّلاـحِ الثِّقَهَ، وَمِنْ عَـداوَهِ الْأَدْنَيْنَ الْوَلَايَهَ، وَمِنْ عُقُوقِ ذَوِی الْأَرْحامِ الْمَبَرَّهَ، وَمِنْ خِـذْلانِ الْأَقْرَبِينَ النُّصْـرَهَ، وَمِنْ حُبِّ الْمُـدارِينَ تَصْـحِيحَ الْمِقَهِ، وَمِنْ رَدِّ الْمُلابِسِـينَ كَرَمَ الْعِشْـرَهِ، وَمِنْ مَرارَهِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حَلاـوَهَ الْأَمَنَهِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاجْعَـلْ لِی يَـداً عَلَى مَـنْ ظَلَمَنِی، وَلِسانـاً عَلَى مَـنْ خاصَـمَنِی، وَظَفَراً بِمَـنْ عانَـدَنِی، وَهَبْ لِی مَكْراً عَلَى مَنْ كايَـدَنِی، وَقُـدْرَهً عَلَى مَنِ اضْـطَهَدَنِی، وَتَكْذِيباً لِمَنْ قَصَـبَنِی، وَسَـلامَهً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِی، وَوَفِّقْنِی لِطاعَهِ مَنْ سَدَّدَنِی وَمُتابَعَهِ مَنْ أَرْشَدَنِی. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَسَدِّدْنِی لِانْأُعارِضَ مَنْ غَشَّنِی بِالنُّصْحِ، وَأَجْزِیَ مَنْ هَجَرَنِی بِالْبِرِّ، وَأُثِيبَ مَنْ حَرَمَنِی بِالْبَذْلِ، وَأُكافِئَ مَنْ قَطَعَنِی

ص: ۱۸۰

بِالصِّلَهِ، وَأُخالِفَ مَنِ اغْتابَنِی إِلی حُسْنِ الذِّکْرِ، وَأَنْ أَشْکُرَ الْحَسَنَهَ، وَأُغْضِیَ عَنِ السَّیِّئَهِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ وَحَلِّنِی بِحِلْیَهِ الصَّالِحِینَ، وَأَلْبِسْنِی زِینَهَ الْمُتَّقِینَ، فِی بَسْطِ الْعَدْلِ، وَکَظْمِ الْغَیْظِ، وَإِطْفاءِ النَّائِرَهِ، وَضَمِّ أَهْلِ الْفِرْقَهِ، وَإِصْلاحِ ذاتِ الْبَیْنِ، وَإِفْشاءِ الْعارِفَهِ، وَسِتْرِ الْعائِبَهِ، وَلِینِ الْعَرِیکَهِ، وَخَفْضِ الْجَناحِ، وَحُسْنِ السِّیرَهِ، وَسُکُونِ الرِّیحِ، وَطِیبِ الْ- مُخالَقَهِ، وَالسَّبْقِ إِلَی الْفَضِیلَهِ، وَإِیثارِ التَّفَضُّلِ، وَتَرْکِ التَّعْیِیرِ وَالْافْضالِ عَلی غَیْرِ الْمُسْتَحِقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَإِنْ عَزَّ، وَاسْتِقْلالِ الْخَیْرِ وَإِنْ کَثُرَ مِنْ قَوْلِی وَفِعْلِی، وَأَکْمِلْ ذلِکَ لِی بِدَوامِ الطَّاعَهِ وَلُزُومِ الْجَماعَهِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدَعِ، وَمُسْتَعْمِلِی الرَّأْیِ الْ- مُخْتَرَعِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ وَاجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِکَ عَلَیَّ إِذا کَبِرْتُ، وَأَقْوَی قُوَّتِکَ فِیَّ إِذا نَصِبْتُ، وَلَا تَبْتَلِیَنِّی بِالْکَسَلِ عَنْ عِبادَتِکَ، وَلَا الْعَمَی عَنْ سَبِیلِکَ، وَلَا بِالتَّعَرُّضِ لِخِلافِ مَحَبَّتِکَ، وَلَا مُجامَعَهِ مَنْ تَفَرَّقَ عَنْکَ، وَلَا مُفارَقَهِ مَنِ اجْتَمَعَ إِلَیْکَ. اللّهُمَّ اجْعَلْنِی أَصُولُ بِکَ عِنْدَ الضَّرُورَهِ، وَأَسْأَلُکَ عِنْدَ الْحاجَهِ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَیْکَ عِنْدَ الْمَسْکَنَهِ، وَلَا تَفْتِنِّی بِالاسْتِعانَهِ بِغَیْرِکَ إِذا اضْطُرِرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ بِسُؤالِ غَیْرِکَ إِذَا افْتَقَرْتُ،

ص: ۱۸۱

وَلَا بِالتَّضَرُّعِ إِلى مَنْ دُونَکَ إِذا رَهِبْتُ، فَأَسْتَحِقَّ بِذَلِکَ خِذْلانَکَ وَمَنْعَکَ وَإِعْراضَکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللّهُمَّ اجْعَلْ مَا یُلْقِی الشَّیْطانُ فِی رُوعِی مِنَ ال- تَّ- مَ- نِّی وَالتَّظَنِّی وَالْحَسَدِ ذِکْراً لِعَظَمَتِکَ، وَتَفَکُّراً فِی قُدْرَتِکَ، وَتَدْبِیراً عَلَی عَدُوِّکَ، وَما أَجْری عَلَی لِسانِی مِنْ لَفْظَهِ فُحْش أَوْ هَجْر أَوْ شَتْم عِرْض، أَوْ شَهادَهِ باطِل، أَو اغْتِیاب مُؤْمِن غائِب، أَوْ سَبِّ حاضِر وَما أَشْبَهَ ذلِکَ، نُطْقاً بِالْحَمْدِ لَکَ، وَإِغْراقاً فِی الثَّناءِ عَلَیْکَ، وَذَهاباً فِی تَمْجِیدِکَ، وَشُکْراً لِنِعْمَتِکَ، وَاعْتِرافاً بِإِحْسانِکَ، وَإِحْصاءً لِمِنَنِکَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَلَاأُظْلَمَنَّ وَأَنْتَ مُطِیقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّی، وَلَا أَظْلِمَنَّ وَأَنْتَ الْقادِرُ عَلَی الْقَبْضِ مِنِّی، وَلَا أَضِلَّنَّ وَقَدْ أَمْکَنَتْکَ هِدایَتِی، وَلَا أَفْتَقِرَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ وُسْعِی، وَلَا أَطْغَیَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ وُجْدِی. اللّهُمَّ إِلَی مَغْفِرَتِکَ وَفَدْتُ، وَإِلَی عَفْوِکَ قَصَدْتُ، وَإِلَی تَجاوُزِکَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِکَ وَثِقْتُ، وَلَیْسَ عِنْدِی مَا یُوجِبُ لِی مَغْفِرَتَکَ، وَلَا فِی عَمَلِی مَا أَسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوَکَ، وَمَا لِی بَعْدَ أَنْ حَکَمْتُ عَلَی نَفْسِی إِلّا فَضْلُکَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ. اللّهُمَّ وَأَنْطِقْنِی بِالْهُدَی، وَأَلْهِمْنِی التَّقْوَی، وَوَفِّقْنِی لِلَّتِی هِیَ أَزْکَی، وَاسْتَعْمِلْنِی بِمَا هُوَ أَرْضی. اللّهُمَّ اسْلُکْ بِیَ

ص: ۱۸۲

الطَّرِيقَهَ الْمُثْلَى، وَاجْعَلْنِى عَلَى مِلَّتِکَ أَمُوتُ وَأَحْيا، اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَمَتِّعْنِى بِالاقْتِصادِ، وَاجْعَلْنِى مِنْ أَهْلِ السَّدادِ، وَمِنْ أَدِلَّهِ الرَّشادِ، وَمِنْ صَالِحِى الْعِبادِ، وَارْزُقْنِى فَوْزَ الْمَعادِ، وَسَلامَهَ الْمِرْصادِ. اللّهُمَّ خُذْ لِنَفْسِکَ مِنْ نَفْسِى مَا يُخَلِّصُها، وَأَبْقِ لِنَفْسِى مِنْ نَفْسِى مَا يُصْلِحُها، فَإِنَّ نَفْسِى هالِکَهٌ أَوْ تَعْصِمَها. اللّهُمَّ أَنْتَ عُدَّتِى إِنْ حَزِنْتُ، وَأَنْتَ مُنْتَجَعِى إِنْ حُرِمْتُ، وَبِکَ اسْتِغاثَتِى إِنْ کَرَثْتُ، وَعِنْدَکَ مِمَّا فاتَ خَلَفٌ، وَلِمَا فَسَدَ صَلاحٌ، وَفِيما أَنْکَرْتَ تَغْيِيرٌ، فَامْنُنْ عَلَىَّ قَبْلَ الْبَلاءِ بِالْعافِيَهِ، وَقَبْلَ الطَّلَبِ بِالْجِدَهِ، وَقَبْلَ الضَّلالِ بِالرَّشادِ، وَاکْفِنِى مَؤُونَهَ مَعَرَّهِ الْعِبادِ، وَهَبْ لِى أَمْنَ يَوْمِ الْمَعادِ، وَامْنِحْنِى حُسْنَ الْارْشادِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَادْرَأْ عَنِّى بِلُطْفِکَ، وَاغْذُنِى بِنِعْمَتِکَ، وَأَصْلِحْنِى بِکَرَمِکَ، وَداوِنِى بِصُنْعِکَ، وَأَظِلَّنِى فِى ذَراکَ، وَجَلِّلْنِى رِضاکَ، وَوَفِّقْنِى إِذَا اشْتَکَلَتْ عَلَىَّ الْامُورُ لِاهْداها، وَإِذا تَشابَهَتِ الْاعْمالُ لِازْکاها، وَإِذا تَنَاقَضَتِ الْمِلَلُ لِارْضَاهَا. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَتَوِّجْنِى بِالْکِفايَهِ، وَسُمْنِى حُسْنَ الْوِلايَهِ، وَهَبْ لِى صِدْقَ الْهِدايَهِ، وَلَا تَفْتِنِّى بِالسَّعَهِ، وَامْنِحْنِى حُسْنَ الدَّعَهِ، وَلَا تَجْعَلْ عَيْشِى کَدّاً کَدّاً، وَلَا تَرُدَّ دُعائِى عَلَىَّ

ص: ۱۸۳

رَدّاً، فَإِنِّی لَا أَجْعَلُ لَکَ ضِدّاً، وَلَا أَدْعُو مَعَکَ نِدّاً. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَامْنَعْنِی مِنَ السَّرَفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِی مِنَ التَّلَفِ، وَوَفِّرْ مَلَکَتِی بِالْبَرَکَهِ فِیهِ، وَأَصِبْ بِی سَبِیلَ الْهِدایَهِ لِلْبِرِّ فِیما أُنْفِقُ مِنْهُ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ الاکْتِساب، وَارْزُقْنِی مِنْ غَیْرِ احْتِساب، فَلَا أَشْتَغِلَ عَنْ عِبادَتِکَ بِالطَّلَبِ، وَلَاأَحْتَمِلَ إِصْرَ تَبِعاتِ الْمَکْسَبِ. اللّهُمَّ فَأَطْلِبْنِی بِقُدْرَتِکَ مَا أَطْلُبُ، وَأَجِرْنِی بِعِزَّتِکَ مِمَّا أَرْهَبُ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَصُنْ وَجْهِی بِالْیَسارِ، وَلَا تَبْتَذِلْ جاهِی بِالْاِقْتارِ، فَأَسْتَرْزِقَ أَهْلَ رِزْقِکَ، وَأَسْتَعْطِیَ شِرارَ خَلْقِکَ، فَأَفْتَتِنَ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطانِی، وَأُبْتَلی بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِی، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِیُّ الْاعْطاءِ وَالْمَنْعِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَارْزُقْنِی صِحَّهً فِی عِبادَه، وَفَراغاً فِی زَهادَه، وَعِلْماً فِی اسْتِعْمال، وَوَرَعاً فِی إِجْمال. اللّهُمَّ اخْتِمْ بِعَفْوِکَ أَجَلِی، وَحَقِّقْ فِی رَجاءِ رَحْمَتِکَ أَمَلِی، وَسَهِّلْ إِلی بُلُوغِ رِضاکَ سُبُلِی، وَحَسِّنْ فِی جَمِیعِ أَحْوالِی عَمَلِی. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَنَبِّهْنِی لِذِکْرِکَ فِی أَوْقاتِ الْغَفْلَهِ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ فِی أَیَّامِ الْمُهْلَهِ، وَانْهَجْ لِی إِلَی مَحَبَّتِکَ سَبِیلًا سَهْلَهً، أَکْمِلْ لِی بِها خَیْرَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ

ص: ۱۸۴

كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَد مِنْ خَلْقِكَ قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلٍّ عَلَى أَحَد بَعْدَهُ، وَآتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِى الْاخِرَه حَسَنَةً وَقِنِى بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النَّارِ ((۱)).

مُناجات امیر المؤمنین (ع) در مسجد کوفه

اللّ- هُمَّ انّى اسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ لا يَنْفَعُ مالٌ وَلابَنُونَ الّا مَنْ اتَى اللهَ بِقَلْب سَليم، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يَعَضُّ الظّالِمُ عَلى يَدَيْهِ يَقُولُ يا لَيْتِنى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبيلًا، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمجْرِمُونَ بِسيمِ- اهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّواصى وَالْاقْدام، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ لا يَجْزى والِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلا مَوْلُودٌ هُوَ جاز عَنْ والِدِهِ شَيْئاً انَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ لا يَنْفَعُ الظّالِمينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَهُ وَلَهُمْ سُوءُ الدّارِ، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ لا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْس شَيْئاً وَالْامْرُ يَوْمَئِذ لِلّهِ، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اخيهِ وَامِّهِ وَابيهِ وَصاحِبَتِهِ وَبَنيهِ لِكُلِّ امْرِئً مِنْهُمْ يَوْمَئِذ شَأْنٌ يُغْنيهِ، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يَوَدُّ الْمجْرِمُ لَوْ يَفْتَدى مِنْ عَذابِ يَوْمَئِذ بِبَنيهِ وَصاحِبَتِهِ وَاخيهِ وَفَصيلَتِهِ الَّتى تُؤْويهِ وَمَنْ فِى الْارْضِ جَميعاً ثُمَّ يُنْجيهِ كَلّا انَّها لَظى نَزّاعَةً لِلشَّوى، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْمَوْلى وَانَا الْعَبْدُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ الّا الْمَوْلى،

۱- صحيفه سجاديّه جامعه: ۱۱۰- ۱۱۶، شماره ۵۵.

ص: ۱۸۵

مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْمالِکُ وَانَا الْمَمْلُوکُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَمْلُوکَ الَّا الْمالِکُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْعَزیزُ وَانَا الذَّلیلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الذَّلیلَ الَّا الْعَزیزُ، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْخـالِقُ وَانَا الَمخْلُوقُ وَهَلْ یَرْحَمُ الَمخْلُوقَ الَّا الْخالِقُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْعَظیمُ وَانَا الْحَقیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْحَقیرَ الَّا الْعَظیمُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْقَوِیُّ وَانَا الضَّعیفُ وَهَلْ یَرْحَمُ الضَّعیفَ الَّا الْقَوِیُّ، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ الْغَنِیُّ وَانَا الْفَقیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْفَقیرَ الَّا الْغَنِیُّ، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْمُعْطی وَان- ا السّائِلُ وَهَلْ یَرْحَمُ السّائِلَ الَّا الْمُعْطی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْحَیُّ وَانَا الْمَیِّتُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَیِّتَ الَّا الْحَیُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْباقی وَانَا الْفانی وَ هَلْ یَرْحَمُ الْفانیَ الَّا الْباقی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الدّائِمُ وَانَا الزّائِلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الزّائِلَ الَّا الدّائِمُ، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الرّازِقُ وَانَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ الَّا الرّازِقُ، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ الْجَوادُ وَان- ا الْبَخیلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْبَخیلَ الَّا الْجَوادُ، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْمُعـافی وَانَا الْمُبْتَلی وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُبْتَلی الَّا الْمُعـافی، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْکَبیرُ وَانَا الصَّغیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الصَّغیرَ الَّا الْکَبیرُ، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ الْهادی وَانَا الضّالُّ وَهَلْ یَرْحَمُ الضّالَّ الَّا

ص: ۱۸۶

الْهادی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الرَّحْمنُ وَانَا الْمَرْحُومُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْحُومَ الَّا الرَّحْمنُ، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ السُّلْطانُ وَانَا الْمُمْتَحَنُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ الَّا السُّلْطانُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الدَّلیلُ وَانَا الْمُتَحَیِّرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُتَحَیِّرَ الَّا الدَّلیلُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْغَفُورُ وَانَا الْمُذْنِبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُذْنِبَ الَّا الْغَفُورُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْغالِبُ وَانَا الْمَغْلُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ الَّا الْغالِبُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الرَّبُّ وَانَا الْمَرْبُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ الَّا الرَّبُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْمُتَکَبِّرُ وَانَا الْخاشِعُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْخاشِعَ الَّا الْمُتَکَبِّرُ، مَوْلایَ یامَوْلایَ ارْحَمْنی بِرَحْمَتِکَ، وَارْضَ عَنّی بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ وَفَضْلِکَ یا ذَا الْجُودِ وَالْاحْسانِ وَالطَّوْلِ وَالْامْتِنانِ، بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمینَ.

دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه

(دعای والدین)

أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ، وَاخْصُصْهُمْ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ وَرَحْمَتِکَ وَبَرَکَاتِکَ وَسَلَامِکَ، وَاخْصُصِ اللَّهُمَّ وَالِدَیَّ بِالْکَرَامَهِ لَدَیْکَ، وَالصَّلَاهِ مِنْکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَأَلْهِمْنِی عِلْمَ مَا یَجِبُ لَهُمَا عَلَیَّ إلْهَاماً،

ص: ۱۸۷

وَاجْمَعْ لِی عِلْمَ ذلِکَ کُلِّهِ تَمَام- اً، ثُمَّ اسْ-تَعْمِلْنِی بِمَاتُلْهِمُنِی مِنْ- هُ، وَوَفِّقْنِی لِلنُّفُوذِ فِیمَا تُبَصِّ- رُنِیْ مِنْ عِلْمِهِ، حَتَّی لَایَفُوتَنِی اسْ-تِعْمَالُ شَیْء عَلَّمْتَنِیْهِ، وَلَـا تَثْقُـلَ أَرْکَـانِی عَنِ الْحُفُوفِ فِیمَـا أَلْهَمْتَنِیهِ. أللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، کَمَا شَـرَّفْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، کَمَا أَوْجَبْتَ لَنَا الْحَقَّ عَلَی الْخَلْقِ بِسَبَبِهِ. أللَّهُمَّ اجْعَلْنِی أَهَابُهُمَا هَیْبَهَ السُّلْطَانِ الْعَسُوفِ، وَأَبَرُّهُمَا بِرَّ الأُمِّ الرَّؤُوفِ، وَاجْعَلْ طَاعَتِی لِوَالِدَیَّ وَبِرِّیْ بِهِمَا أَقَرَّ لِعَیْنِی مِنْ رَقْدَهِ الْوَسْ-نَانِ، وَأَثْلَجَ لِصَدْرِی مِنْ شَـرْبَهِ الظَّمْآنِ، حَتَّی أوثِرَ عَلَی هَوَایَ هَوَاهُمَا وَاقَدِّمَ عَلَی رِضَایَ رِضَاهُمَا وَأَسْتَکْثِرَ بِرَّهُمَـا بِی وَإِنْ قَـلَّ، وَأَسْ-تَقِلَّ بِرِّی بِهِمَـا وَإنْ کَثُرَ. أللَّهُمَّ خَفِّضْ لَهُمَـا صَوْتِی، وَأَطِبْ لَهُمَـا کَلَـامِی، وَأَلِنْ لَهُمَا عَرِیْکَتِی، وَاعْطِفْ عَلَیْهِمَا قَلْبِی، وَصَـیِّرْنِی بِهِمَا رَفِیقاً، وَعَلَیْهِمَا شَفِیقاً. أللَّهُمَّ اشْکُرْ لَهُمَا تَرْبِیَتِی وَأَثِبْهُمَا عَلَی تَکْرِمَتِی، وَاحْفَظْ لَهُمَا مَا حَفِظَاهُ مِنِّی فِی صِغَرِی. اللَّهُمَّ وَمَـا مَسَّهُمَـا مِنِّی مِنْ أذیً، أَوْ خَلَصَ إلَیْهِمَـا عَنِّی مِنْ مَکْرُوه، أَوْ ضَـاعَ قِبَلِی لَهُمَـا مِنْ حَقٍّ فَاجْعَلْهُ حِطَّهً لِـذُنُوبِهِمَا، وَعُلُوّاً فِی دَرَجَاتِهِمَا، وَزِیَادَهً فِی حَسَـنَاتِهِمَا، یَا مُبَدِّلَ السَّیِّئَاتِ بِأَضْعَافِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ. أللَّهُمَّ وَمَا تَعَدَّیَا عَلَیَّ فِیهِ مِنْ قَوْل، أَوْ أَسْرَفَا عَلَیَّ فِیْهِ مِنْ فِعْل، أَوْ ضَیَّعَاهُ لِی مِنْ حَقٍّ، أَوْقَصَّرا بِی عَنْهُ مِنْ وَاجِب فَقَدْ وَهَبْتُهُ وَجُدْتُ بِهِ عَلَیْهِمَا، وَرَغِبْتُ إلَیْکَ فِی

ص: ۱۸۸

وَضْع تَبِعَتِهِ عَنْهُمَـا، فَـإِنِّی لاأَتَّهِمُهُمَـا عَلَی نَفْسِ‌ی، وَلَاأَسْ‌تَبْطِئُهُمَا فِی بِرِّی، وَلا أَکْرَهُ مَا تَوَلَّیَاهُ مِنْ أَمْرِی، یَا رَبِّ فَهُمَا أَوْجَبُ حَقّاًعَلَیَّ، وَأَقْـدَمُإِحْسَان-اً إِلَیَّ، وَأَعْظَمُ مِنَّهً لَ-دَیَّ مِنْ أَنْ أقَاصَّهُمَ-ا بِعَدْل، أَوْ اجَازِیَهُمَا عَلَی مِثْل، أَیْنَ إِذاً یَا إِلهِیْ طُولُ شُ‌غْلِهِمَا بِتَرْبِیَتِی؟ وَأَیْنَ شِ‌دَّهُ تَعَبِهِمَا فِی حِرَاسَتِیْ؟ وَأَیْنَ إِقْتَارُهُمَا عَلَی أَنْفُسِ‌هِمَا لِلتَّوْسِ‌عَهِ عَلَیَّ؟ هَیْهَاتَ مَا یَسْ‌تَوْفِیَانِ مِنِّی حَقَّهُمَا، وَلَا ادْرِکُ مَا یَجِبُ عَلَیَّ لَهُمَا، وَلا-أَنَا بِقَاض وَظِیفَهَ خِ‌دْمَتِهِمَا. فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَأَعِنِّی یَا خَیْرَ مَنِ اسْ‌تُعِینَ بِهِ، وَوَفِّقْنِی یَا أَهْ‌دَی مَنْ رُغِبَ إلَیْهِ، وَلَا تَجْعَلْنِی فِی أَهْلِ الْعُقُوقِ لِلآبَاءِ وَالأُمَّهاتِ یَوْمَ تُجْزی کُلُّ نَفْس بِمَا کَسَ‌بَتْ وَهُمْ لَایُظْلَمُونَ. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآل-ه وَذُرِّیَّتِهِ، وَاخْصُ‌صْ أَبَوَیَّ بِأَفْضَ‌لِ مَا خَصَ‌صْتَ بِهِ آبَاءَ عِبَادِکَ الْمُؤْمِنِینَ وَامَّهَاتِهِمْ یَا أَرْحَمَ ال-رَّاحِمِینَ. أللَّهُمَّ لَا تُنْسِ‌نِی ذِکْرَهُمَا فِی أَدْبَارِ صَ‌لَوَاتِی، وَفِی أَنَاً مِنْ آنـاءِ لَیْلِی، وَفِی کُ‌لِّ سَ‌اعَه مِنْ سَاعَ‌اتِ نَهَارِی. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِی بِ‌دُعَائِی لَهُمَا، وَاغْفِرْ لَهُمَ-ا بِبِرِّهِمَ-ا بِی مَغْفِرَهً حَتْم-اً، وَارْضَ عَنْهُمَا بِشَ‌فَاعَتِی لَهُمَا رِضَ‌یً عَزْماً، وَبَلِّغْهُمَا بِالْکَرَامَهِ مَوَاطِنَ السَّلَامَهِ. أللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُکَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِیَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُ-کَ لِی فَشَفِّعْنِی فِیْهِمَا، حَتّی نَجْتَمِعَ بِرَأفَتِکَ فِی دَارِ کَرَامَتِکَ

ص: ۱۸۹

وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِکَ وَرَحْمَتِکَ، إنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ وَالْمَنِّ الْقَدِیْمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ.

دعای چهل و سوم (دعای رؤیت هلال ماه)

أَیُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِیعُ، الدَّائِبُ السَّرِیعُ، الْمُتَرَدِّدُ فِی مَنَازِلِ التَّقْدِیرِ، الْمُتَصَرِّفُ فِی فَلَکِ التَّدْبِیرِ. آمَنْتُ بِمَنْ نَوَّرَ بِکَ الظُّلَمَ، وَ أَوْضَحَ بِکَ الْبُهَمَ، وَ جَعَلَکَ آیَهً مِنْ آیَاتِ مُلْکِهِ، وَ عَلامَهً مِنْ عَلامَاتِ سُلْطَانِهِ، وَ امْتَهَنَکَ بِالزِّیَادَهِ وَ النُّقْصَانِ، وَ الطُّلُوعِ وَ الْافُولِ، وَ الْانَارَهِ وَ الْکُسُوفِ، فِی کُلِّ ذَلِکَ أَنْتَ لَهُ مُطِیعٌ، وَ إِلَی إِرَادَتِهِ سَرِیعٌ سُبْحَانَهُ مَا أَعْجَبَ مَا دَبَّرَ فِی أَمْرِکَ وَ أَلْطَفَ مَا صَنَعَ فِی شَأْنِکَ جَعَلَکَ مِفْتَاحَ شَهْرٍ حَادِثٍ لِامْرٍ حَادِثٍ فَأَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَ رَبَّکَ، وَ خَالِقِی وَ خَالِقَکَ، وَ مُقَدِّرِی وَ مُقَدِّرَکَ، وَ مُصَوِّرِی وَ مُصَوِّرَکَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَنْ یَجْعَلَکَ هِلَالَ بَرَکَه لا تَمْحَقُهَا الْایَّامُ، وَ طَهَارَه لا تُدَنِّسُهَا الْاثَامُ هِلَالَ أَمْنٍ مِنَ الْافَاتِ، وَ سَلَامَه مِنَ السَّیِّئَاتِ، هِلَالَ سَعْدٍ لا نَحْسَ فِیهِ، وَ یُمْنٍ لا نَکَدَ مَعَهُ، وَ یُسْرٍ لا یُمَازِجُهُ عُسْرٌ، وَ خَیْرٍ لا یَشُوبُهُ شَرٌّ، هِلَالَ أَمْنٍ وَ إِیمَانٍ وَ نِعْمَه وَ إِحْسَانٍ وَ سَلَامَه وَ إِسْلَامٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَرْضَی مَنْ طَلَعَ عَلَیْهِ، وَ

ص: ۱۹۰

أَزْکی مَنْ نَظَرَ إِلَیْهِ، وَ أَسْعَدَ مَنْ تَعَبَّدَ لَکَ فِیهِ، وَ وَفِّقْنَا فِیهِ لِلتَّوْبَهِ، وَ اعْصِمْنَا فِیهِ مِنَ الْحَوْبَهِ، وَ احْفَظْنَا فِیهِ مِنْ مُبَاشَرَهِ مَعْصِیَتِکَ وَ أَوْزِعْنَا فِیهِ شُکْرَ نِعْمَتِکَ، وَ أَلْبِسْنَا فِیهِ جُنَنَ الْعَافِیَهِ، وَ أَتْمِمْ عَلَیْنَا بِاسْتِکْمَالِ طَاعَتِکَ فِیهِ الْمِنَّهَ، إِنَّکَ الْمَنَّانُ الْحَمِیدُ، وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّد وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ.

صلوات شعبانیه

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد شَجَرَهِ النُّبُوَّهِ، وَمَوضِعِ الرّسالَهِ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلائِکَهِ، وَمَعْدِنِ الْعِلْم، وَأَهْلِ بَیْتِ الْوَحْیِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد الْفُلْکِ الْجارِیَهِ فِی اللُّجَجِ الْغامِرَهِ، یَأْمَنُ مَنْ رَکِبَها، وَیَغْرَقُ مَنْ تَرَکَها، الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مارِقٌ، وَالْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زاهِقٌ، وَاللّازِمُ لَهُمْ لاحِقٌ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد الْکَهْفِ الْحَصِینِ، وَغِیاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَکِینِ، وَمَلْجَا الْهارِبِینَ، وَعِصْمَهِ الْمُعْتَصِمِینَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد صَلاهً کَثِیرَهً تَکُونُ لَهُمْ رِضاً، وَلِحَقِّ مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد أداءاً وَقَضاءاً بِحَوْل مِنْکَ وَقُوَّه یَا رَبَّ الْعالَمِینَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد الطَّیِّبِینَ الْاَبْرارِ الْاَخْیارِ، الَّذِینَ أَوْجَبْتَ حُقُوقَهُمْ، وَفَرَضْتَ طاعَتَهُمْ وَوِلایَتَهُمْ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد

ص: ۱۹۱

وَاعْمُرْ قَلْبِی بِطاعَتِکَ، وَلَا تُخْزِنِی بِمَعْصِیَتِکَ، وَارْزُقْنِی مُواساهَ مَنْ قَتَّرْتَ عَلَیْهِ مِنْ رِزْقِکَ بِما وَسَّعْتَ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَنَشَرْتَ عَلَیَّ مِنْ عَدْلِکَ، وَأَحْیَیْتَنِی تَحْتَ ظِلِّکَ، وَهذا شَهْرُ نَبِیِّکَ سَیِّدِ رُسُلِکَ شَعْبانُ الَّذِی حَفَفْتَهُ مِنْکَ بِالرَّحْمَهِ وَالرِّضْوانِ الَّذِی کانَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ یَدْأَبُ فِی صِیامِهِ وَقِیامِهِ فِی لَیالِیهِ وَأَیّامِهِ بُخُوعاً لَکَ فِی إِکْرامِهِ وَإِعْظامِهِ إِلی مَحَلِّ حِمامِهِ. اللّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَی الاسْتِنانِ بِسُنَّتِهِ فِیهِ، وَنَیْلِ الشَّفاعَهِ لَدَیْهِ. اللّهُمَّ وَاجْعَلْهُ لِی شَفِیعاً مُشَفَّعاً، وَطَرِیقاً إِلَیْکَ مَهْیَعاً، وَاجْعَلْنِی لَهُ مُتَّبِعاً حَتّی أَلْقاکَ یَوْمَ الْقِیامَهِ عَنِّی راضِیاً، وَعَنْ ذُنُوبِی غاضِیاً، قَدْ أَوْجَبْتَ لِی مِنْکَ الرَّحْمَهَ وَالرِّضْوانَ، وَأَنْزَلْتَنِی دارَ الْقَرارِ وَمَحَلَّ الْاخْیار

ص: ۱۹۲

منابع

* قرآن کریم

* مفاتیح الجنان/ شیخ عباس قمی

* نهج البلاغه/ امام علی (ع)

* صحیفه سجادیه/ امام سجاد (ع)

* بحار الانوار/ علامه مجلسی

* میزان الحکمه/ آیت‌الله محمد محمدی ری شهری

* صحیفه نور/ امام خمینی (ره)

* ادعیه و آداب حرمین/ نشر مشعر

* مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی (ره)

* بایدها و نبایدها در سفر حج تمتع/ نشر مشعر

* کنگره سیاسی عبادی سفر حج (مجموعه سخنان و بیانیه های حضرت امام خمینی (ره))

* الحج و العمره/ آیت‌الله محمد محمدی ری شهری

* المراقبات/ آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* وسایل الشیعه/ شیخ حرّ عاملی

* رساله لقاء الله/ آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* اسرار الصلوه/ آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* عطش/ زندگی نامه حضرت آیت‌الله سیدعلی قاضی طباطبایی

* سنن النبی/ علامه طباطبایی

* اخلاق معاشرت/ حجت‌الاسلام جواد محدثی

* آیین زندگی (اخلاق کاربردی)/ احمد حسین شریفی

* اصول کافی/ شیخ کلینی

* پند جاوید/ آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی

* شهاب شریعت/ علی رفیعی (علامرودشتی)

* فصلنامه میقات حج/ شماره‌های ۳۰، ۳۱، ۳۵، ۳۷

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹